

Onderwijsmonitor 2009/2010

Onderwijsmonitor 2009/2010

Datum september 2010

Colofon

Gemeente Nijmegen

Afdeling Onderzoek en Statistiek

contactpersoon: Jenny Zonneveld

tel.: (024) 329 98 89

e-mailadres: onderzoek.statistiek@nijmegen.nl

Verkrijgbaar

Open Huis, Stadswinkel

Mariënborg 75

6611 PS Nijmegen

tel: (024) 329 24 08

of via www.nijmegen.nl

(onderdeel wonen & leven > onderzoek en cijfers)

Inhoudsopgave

Samenvatting en conclusies	3
1 Inleiding	9
2 Kinderopvang en peuterspeelzaal	11
2.1 Inleiding	11
2.2 Aanbod	12
2.3 Gebruik	13
2.4 Onderwijsprestaties en achterstandsindicatoren: taalstimulering	16
2.5 Prestatieafspraken	17
3 Primair onderwijs	23
3.1 Inleiding	23
3.2 Aanbod en gebruik: ontwikkeling aantal leerlingen	23
3.3 Aanbod en gebruik: basisonderwijs versus speciaal onderwijs	26
3.4 Aanbod en gebruik: ontwikkeling basisscholen en kenmerken basisscholieren	29
3.5 Onderwijsprestaties en achterstandindicatoren: vertraging	37
3.6 Onderwijsprestaties en achterstandsindicatoren: citoscores	38
3.7 Onderwijsprestaties en achterstandsindicatoren: schooladviezen	42
3.8 Onderwijsprestaties en achterstandsindicatoren: verzuim	43
3.9 Brede Scholen	44
3.10 Prestatieafspraken	46
4 Voortgezet Onderwijs	53
4.1 Onderwijssoorten	53
4.2 Aanbod en gebruik: ontwikkeling leerlingpopulatie	53
4.3 Aanbod en gebruik: Nijmeegse scholen voor voortgezet onderwijs	55
4.4 Onderwijsprestaties en achterstandsindicatoren: onderwijsniveau's	56
4.5 Onderwijsprestaties: schooluitval, verzuim en onderwijsinspectie	58
5 Middelbaar beroepsonderwijs	61
5.1 Inleiding	61
5.2 Aanbod en gebruik: Nijmeegse MBO-scholen en hun leerlingen	61
5.3 Onderwijsprestaties en achterstandsindicatoren	63
6 Hoger beroepsonderwijs en universiteit	67
6.1 Ontwikkeling studenten	67
6.2 Woonplaats studenten	69
6.3 Onderwijsprestaties: uitval en kwaliteit	70

Samenvatting en conclusies

Inleiding

Om de paar jaar schetst de Onderwijsmonitor een beeld van de ontwikkelingen en stand van zaken op onderwijsgebied in Nijmegen. Van voor-schoolse opvang tot universiteit, voor de stad als geheel, en daarbinnen ook naar wijken en doelgroepen.

Kinderopvang en peuterspeelzaal

Sterke toename aanbod en gebruik kinderdagverblijf en buitenschoolse opvang

In Nijmegen stijgt het aantal kinderdagverblijven en buitenschoolse opvangvoorzieningen nog steeds. Dit aanbod is redelijk verspreid over de stad.

Ook het gebruik neemt nog steeds toe. In 2010 ging 43% van de 0-3-jarigen naar een kinderdagverblijf en ongeveer een kwart van de basisschoolkinderen naar de BSO.

Afname gebruik peuterspeelzaal

Het gebruik van peuterspeelzalen daarentegen loopt de laatste jaren sterk terug. Ging een paar jaar geleden ongeveer de helft van de 2-3-jarigen naar de PSZ, nu nog maar 38%. Voor een deel is dit te verklaren door de stijging van het bezoek van kinderdagverblijven. Een kind gaat meestal naar één van deze voorzieningen, niet naar beide. Het gebruikspatroon daarbij is tamelijk stabiel door de tijd: kinderen uit sociaal-economisch sterkere wijken en milieus gaan vooral naar kinderdagverblijven, kinderen uit een sociaal-economisch zwakkere omgeving gaan meer naar peuterspeelzalen.

	KDV		PSZ		BSO	
	vestiging	gebruik	vestiging	gebruik	vestiging	gebruik
2005	34	32%	44	50%	18	10%
2007	33	36%	38	52%	20	14%
2010	42	43%	37	38%	26	24%

Stijgende deelname taalstimulering

De gemeente heeft met de aanbieders van gemeentelijke peuterspeelzalen en enige kinderdagverblijven afgesproken programma's voor taalstimulering aan te bieden. Het aandeel Nijmeegse peuters dat aan deze projecten meedoet stijgt gestaag. In 2010 was dat 32% van alle 2-en 3-jarigen, in de 2007/2008 ongeveer een kwart.

Daarnaast is het de afspraak kinderen met een lage startkans minimaal 3 dagdelen een PSZ of KDV te laten bezoeken. Dit lukt voor bijna alle peuters die bij deze instellingen bekend zijn.

Klein deel peuters met lage startkansen niet naar opvang

De laatste paar jaar lijkt de groep die noch een peuterspeelzaal noch een kinderdagverblijf bezoekt gegroeid. Van ongeveer 14% in 2007 naar 17-20% in 2010. Deze ontwikkeling is lastig precies te benoemen doordat door gastouder- en andere particuliere opvang het beeld van het gebruik van kinderopvang steeds moeilijker compleet te krijgen is,

Onder de niet-gebruikers zijn er naar schatting 50 tot 100 2- en 3-jarigen met een lage startkans. Die zijn hierdoor minder makkelijk te bereiken zijn met programma's om mogelijke achterstand te bestrijden. Zij kunnen nog wel via het consultatiebureau in beeld komen.

Primair onderwijs

Minder kinderen met lage startkans

In Nijmegen bezoeken ongeveer 12.000 kinderen een basisschool. Het aandeel onder hen met een lage startkans loopt al jaren terug. In het schooljaar 2009/2010 had 15% van de leerlingen een lage startkans (ouders met een laag opleidingsniveau). Voor een deel is de daling een gevolg van aanpassingen in de definitie, voor een deel is er ook werkelijk sprake van afname.

Bezoek Speciaal Onderwijs boven landelijk gemiddelde

Van de Nijmeegse kinderen tussen 4 en 12 gaat 3% naar het SpeciaalBasisOnderwijs, en 3,5% naar het Speciaal Onderwijs. Het bezoek aan het SO neemt langzaam toe, dat aan het SBO langzaam af. In vergelijking tot Nederland is het aandeel kinderen dat naar het S(B)O gaat aan de hoge kant.

Kinderen die op het S(B)O zitten komen veel vaker dan kinderen uit het reguliere basisonderwijs in contact met Bureau Leerplicht, vanwege verzuim of andere redenen.

Citoscores op gemiddeld niveau

De Citoscores van de Nijmeegse leerlingen uit groep 8 liggen de laatste jaren rond het landelijk gemiddelde. Dit in tegenstelling tot het begin van deze eeuw, toen de Nijmeegse leerlingen nog meestal bovengemiddeld scoorden.

Overigens is een gemiddelde score zeker niet slecht, wanneer je bedenkt dat er in Nijmegen relatief veel leerlingen een lage startkans hebben. Er is een duidelijke relatie tussen een lage startkans en de kans een lage Cito-score te halen.

Zes zwakke scholen

Zes van de 41 Nijmeegse basisscholen zijn door de Onderwijsinspectie als zwak gekwalificeerd. Er zijn nu meer zwakke scholen dan een paar jaar geleden. Ook in verhouding tot andere steden is het aantal zwakke scholen aan de hoge kant.

Clustering van achterstandsindicatoren

In de Onderwijsmonitor worden meerdere achterstandsindicatoren bekeken: lage startkansen, lage Citoscores, deelname aan S(B)O, vertraging, lage schooladviezen bij de overstap naar VO. Bij al deze indicatoren is hetzelfde patroon zichtbaar: de aandachtswijken (o.a. in Oud-en Nieuw-West, delen van Dukenburg en Lindenholt, Hatert) en onder (niet-westerse) etnische groepen scoren steeds veel slechter dan de rest van de stad.

30% voorbijlopers

30% van de Nijmeegse scholieren bezoekt een basisschool die meer dan 300 meter verder van hun woning is dan de dichtstbijzijnde basisschool. Dit "voorbijloopgedrag" doet zich het sterkst voor bij (sommige) scholen in aandachtswijken, bij scholen met veel leerlingen met een lage startkans en bij scholen met een uitgesproken karakter (islamitisch, vrije school).

Voor het schooljaar 2010-2011 zijn voor het eerst alle nieuwe basisschoolleerlingen via een centrale inschrijving (Schoolwijzer) aangemeld en geplaatst. Een van de doelen van de centrale inschrijving is te bewerkstelligen dat ouders vaker voor een wijkschool kiezen. Dat lijkt in dit eerste jaar nog niet gebeurd: ook onder de nieuwe leerlingen is 30% voorbijloper.

4 - Samenvatting en conclusies

Verdeling kinderen over stad verandert

Het aantal basisscholieren in Nijmegen is redelijk stabiel. Wel verandert de spreiding over de stad: meer kinderen in Noord, minder in de oude stad. Ook de komende jaren zal deze trend doorzetten.

Sinds het begin van de 21-ste eeuw hebben 19 van de ruim 40 Nijmeegse basisscholen te maken gehad met een terugloop in leerlingaantal van minstens 10%, 10 zelfs met een verlies van minimaal een kwart. Bij deze sterke dalers is niet alleen sprake van een afname van het aantal leerlingen in het voedingsgebied, maar ook van het teruglopen van de populariteit van deze scholen.

Brede Scholen

Op de 14 basisscholen die bij de Brede Scholen horen zit tweederde van de leerlingen met een lage startkans. Hierdoor komt de extra-inzet op deze scholen heel gericht terecht bij de kinderen waarop die steun gericht is.

Maar de tamelijk eenzijdige samenstelling van de leerling-populatie op de Brede Scholen heeft ook minder positieve kanten: de citoscores zijn er laag (maar wel redelijk in overeenstemming met wat verwacht kan worden), de belangstelling voor veel van de scholen loopt wat terug.

Voortgezet Onderwijs

Scholen hebben regionale functie

Ongeveer de helft van de 14.000 leerlingen van de Nijmeegse VO-scholen komt uit Nijmegen, de andere helft uit de omliggende gemeenten. De terugloop in aantal kinderen in de VO-leeftijd, die in de regio-gemeenten voor de komende jaren verwacht wordt, zal zijn weerslag hebben op de leerlingcijfers van de Nijmeegse middelbare scholen.

Veel kinderen volgen onderwijs op havo/Vwo-niveau

Ongeveer de helft van de Nijmeegse VO-scholieren volgt onderwijs op havo/Vwo niveau. Dit is zo'n 5-10% boven het landelijk gemiddelde.

Binnen Nijmegen is er veel variatie, volgens herkenbare patronen: in achterstandswijken en onder niet-westerse groepen ligt het aandeel dat naar havo/Vwo gaat veel lager.

Groei aantal leerlingen Speciaal Onderwijs bij Kristallis

Ongeveer 350-400 Nijmeegse kinderen ouder dan 13 bezoeken het Speciaal Onderwijs. Bijna allemaal gaan zij naar scholen in of vlak bij Nijmegen. Kristallis (Lindenholt) is de laatste paar jaar een sterk groeiende school. Hier is een opleiding Speciaal Onderwijs op havo/Vwo niveau in ontwikkeling.

Schooluitval gezakt naar gemiddeld niveau

In 2008/2009 viel 1,4% van de in Nijmegen wonende VO-leerlingen uit. Daarmee ligt het % schooluitval ongeveer op het Nederlands gemiddelde.

Het percentage voortijdig schoolverlaters is de laatste jaren gedaald (in 2005/2006 nog 2,3%). Wel is het zo dat de Nijmeegse scholieren vaker uitvallen dan de leerlingen van Nijmeegse scholen die in de omliggende gemeenten wonen.

Sinds een paar jaar draait in Nijmegen het FLEX-college, waarin leerlingen die in het reguliere VO dreigen uit te vallen, worden opgevangen.

Middelbaar beroepsonderwijs

3 van 4 MBO-leerlingen komen uit de regio

De Nijmeegse MBO-scholen (ROC en Helicon) hebben samen 11.000 leerlingen, van wie een kwart uit Nijmegen komt.

Voortijdig School Verlaten in 2008/2009 afgenomen

Van de Nijmegenaren die in 2008/2009 een MBO-opleiding volgden is 12% gestopt zonder dat zij een startkwalificatie behaald hadden. Dit cijfer ligt ruim boven het landelijk gemiddelde (8%) maar is wel een verbetering in vergelijking met voorafgaande jaren (toen het rond de 14% lag).

Net als bij het VO geldt dat de uitval onder de Nijmeegse studenten hoger is dan onder de regio-studenten aan de Nijmeegse scholen. In vergelijking tot steden van dezelfde omvang is de uitval gemiddeld

Universitair en hoger beroeps onderwijs

Aantal studenten neemt nog steeds toe

Ruim 35.000 mensen volgen een HBO/WO-opleiding in Nijmegen. Deze studenten zijn gelijk verdeeld over de Radboud Universiteit en de HAN. Het aantal studenten neemt nog steeds toe. Sinds het begin van de eeuw met gemiddeld rond de 1000 studenten per jaar. De toename is het sterkst bij het HBO. De groei van het aantal HBO-leerlingen is ook sterker dan landelijk.

Universiteitsstudenten wonen veel vaker in Nijmegen dan HBO-studenten

Van de RU studenten woont ongeveer de helft in Nijmegen, van de HAN-studenten 20%.

Ook vertraging/uitval op HBO en universiteit

Ook op de universiteit en het HBO is sprake van vertraging en uitval. Zo heeft van alle studenten pas rond de 60% na 2 jaar de propedeuse gehaald.

	positief		neutraal		negatief	
	stand	ontwikkeling	stand	ontwikkeling	stand	ontwikkeling
kinderopvang en peuterspeelzaal		• toenemend aanbod KDV en BSO • hogere deelname taalstimulering • peuters uit doelgroep gaan voldoende dagdelen naar opvang	• gebruikscijfers: KDV 43% PSZ 38% BSO 24% • PSZ (soc. econ. zwakkeren) en KDV (soc. econ. sterkeren) zijn aanvullend	• meer gebruik KDV • meer gebruik BSO • minder gebruik PSZ	• een deel van kinderen met lage startkans bezoekt geen PSZ/KDV	• door vele aanbieders is het steeds moeilijker goed beeld te krijgen
primair onderwijs	•	• sterke daling aandeel II met lage startkans • invoering Schoolwijzer (centrale inschrijving)	• Cito-uitslagen rond landelijk gemiddelde	• toename kinderen in Noord, afname rest stad	• aandeel naar S(B)O boven landelijk gemiddelde • concentratie van kinderen met lage startkans, lage citoscores, lage schooladviezen, bezoek SO in soc. econ. zwakkere wijken • 30% II is "voorbijloper" • veel verzuim bij S(B)O	• terugloop II-aantal Brede School • aantal zwakke scholen (onderwijsinspectie) gestegen tot 6
voortgezet onderwijs	• veel II. naar Havo/vwo	• schooluitval gedaald naar landelijk niveau	• scholen hebben regionale functie	• stijging SO door Kristallis	• grote verschillen in niveau gevolgd onderwijs tussen wijken en etn. groepen	• komende jaren terugloop aantal II verwacht
middelbaar beroepsonderwijs	•	• in 2008/2009 voor eerst daling VSV	• driekwart II uit regio	•	• voortijdig schoolverlaten hoog onder Nijmeegse II.	•
HBO/universiteit	•	•	• 20% HBO-studenten, helft RU-studenten woont in Nijmegen	• stijgende studentenaantallen, vooral bij HBO	• rond 40% heeft na 2 jaar propedeuse (nog) niet gehaald	•

1 Inleiding

Om de twee à drie jaar publiceert de gemeente Nijmegen een Onderwijsmonitor.

In de Onderwijsmonitor geven we een beeld van de stand van zaken en de ontwikkelingen bij allerlei vormen van onderwijs:

- kinderopvang en peuterspeelzaal (hoofdstuk 2)
- primair onderwijs (basisonderwijs en speciaal onderwijs) (hoofdstuk 3)
- voortgezet onderwijs (hoofdstuk 4)
- middelbaar beroepsonderwijs (hoofdstuk 5)
- hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs (hoofdstuk 6t)

Per onderwijsvorm gaan in op een aantal thema's: wat voor aanbod is er in Nijmegen, hoe is het gebruik en het bereik van de verschillende onderwijsvormen, hoe zijn de onderwijsprestaties, welke achterstandsindicatoren kunnen we laten zien.

De Onderwijsmonitor geeft cijfers en analyses op basis van bestanden die binnen de gemeente aanwezig zijn, of standaard wordt ingezameld. We doen geen apart onderzoek voor de Onderwijsmonitor.

Gebruikte bronnen zijn o.a.:

- de gemeentelijke leerplichtadministratie
- administraties van instellingen voor kinderopvang
- schooladministraties
- gemeentelijke basisadministratie (GBA)
- jaarverslagen bureau Leerplicht
- gegevens van de site van DUO
- gegevens van de onderwijsinspectie
- gegeven van het CBS
- verantwoordingsverslagen van subsidies
- site vsv-verkenner

In de jaren waarin geen onderwijsmonitor verschijnt wordt op Stadsgetallen wel actueel cijfermateriaal over onderwijs gepubliceerd. Het aantal behandelde onderwerpen is daarbij echter beperkter, en aan de cijfers worden dan ook geen analyses verbonden.

2 Kinderopvang en peuterspeelzaal

Het gebruik van peuterspeelzalen loopt de laatste paar jaar sterk terug. Het bezoek aan kinderdagverblijven neemt wel gestaag toe, maar niet voldoende om de terugloop bij de peuterspeelzalen te compenseren. Van de 2-3-jarigen gaat 17 tot 20%, iets meer dan enige tijd geleden, niet naar een kinderopvangvoorziening. Vooral voor de kinderen onder hen met een lage startkans (naar schatting 50-100) is dat een ongewenste ontwikkeling.

Het aantal peuterspeelzalen waar gewerkt wordt met een programma voor taalstimulering is toegenomen van 17 in 2007 naar 27 in 2010. Daardoor is het aantal kinderen dat hiermee bereikt wordt toegenomen: ruim 1/3 van alle peuters, maar binnen potentiële achterstandsgroepen kan het bereik oplopen tot boven de 50%.

Bij de basisscholieren is het bezoek van de BSO nog steeds sterk stijgend: in 2010 gaat een kwart van de leerlingen naar de BSO.

2.1 Inleiding

Er zijn verschillende soorten van kinderopvang die we in dit hoofdstuk aan de orde zouden willen laten komen:

- Kinderdagverblijven (KDV)
Kinderdagverblijven bieden in principe de hele dag opvang voor kinderen van 0-3 jaar, terwijl hun ouders werken of studeren.
- Peuterspeelzalen (PSZ)
Voor 2- en 3-jarigen zijn er peuterspeelzalen, gericht op het stimuleren van de ontwikkeling van peuters. Kinderen gaan meestal 2 of 3 dagdelen per week naar een peuterspeelzaal.
- Buitenschoolse opvang (BSO)
Voor basisschoolkinderen is er buitenschoolse opvang, waar ze voor en na school en in de vakantie terecht kunnen voor opvang terwijl hun ouders werken.
- Gastouderopvang, waarbij zowel jonge kinderen (tot 4 jaar) als basisschoolkinderen (nachschools) worden opgevangen.

Het aanbod op gebied van kinderopvang wordt steeds diverser. In Nijmegen zijn er steeds meer (ook kleinere, commerciële) aanbieders, vooral op het gebied van kinderdagverblijven, gastouderopvang en buitenschoolse opvang. Het aanbod is versnipperd en niet alle commerciële aanbieders willen inzicht geven in de omvang en het gebruik van hun voorziening. Daardoor is het niet mogelijk een compleet beeld van het aanbod en gebruik te geven. Van de gastouders presenteren we helemaal geen gegevens. Van de overige vormen van kinderopvang werkt de meerderheid van de aanbieders mee aan de gegevensinzameling.

In dit hoofdstuk wordt dus een ondergrens geschetst, het beeld van gebruik van voorzieningen voor kinderopvang voor zover bekend bij de gemeente. De peildatum is maart 2010.

Vanaf 2010 is het voor gastouders ook verplicht zich in te schrijven in het landelijk register voor kinderopvang. Hopelijk kunnen we in de toekomst een beter beeld geven van deze vorm van kinderopvang.

2.2 Aanbod

Meer kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang

De laatste paar jaar is het aantal vestigingen voor KDV en BSO flink toegenomen, terwijl het aantal peuterspeelzalen afnam:

- Peuterspeelzalen zijn gemeentelijke voorzieningen. Het aantal vestigingen is de laatste 5 jaar teruggelopen, het sterkst tussen 2005 en 2007. Toen werden er 7 locaties gesloten/samengevoegd (tegelijkertijd werd er een nieuwe locatie in Nijmegen-Noord in gebruik genomen. Begin 2010 waren er nog 37 PSZ-locaties in Nijmegen.
- Er zijn in Nijmegen 42 kinderdagverblijven, 9 meer dan drie jaar geleden. Ook het aantal kindplaatsen is gestegen, in vergelijking met 2005 met ongeveer een derde.
- Het aantal vestigingen voor buitenschoolse opvang is de laatste paar jaar sterk toegenomen. Nu zijn er 26 locaties. Ook het aantal kindplaatsen is sinds 2005 meer dan verdubbeld

	vestiging			kindplaatsen	
	2005	2007	2010	2005	2010
kinderdagverblijf	34	33	42	1666	2174
peuterspeelzaal	44	38	37		
buitenschoolse opvang	18	20	26	830	2009

Figuur 1 Aantal vestigingen en kindplaatsen 2005-2010

Spreiding over de stad

De voorzieningen voor kinderopvang zijn redelijk verspreid over de stad.

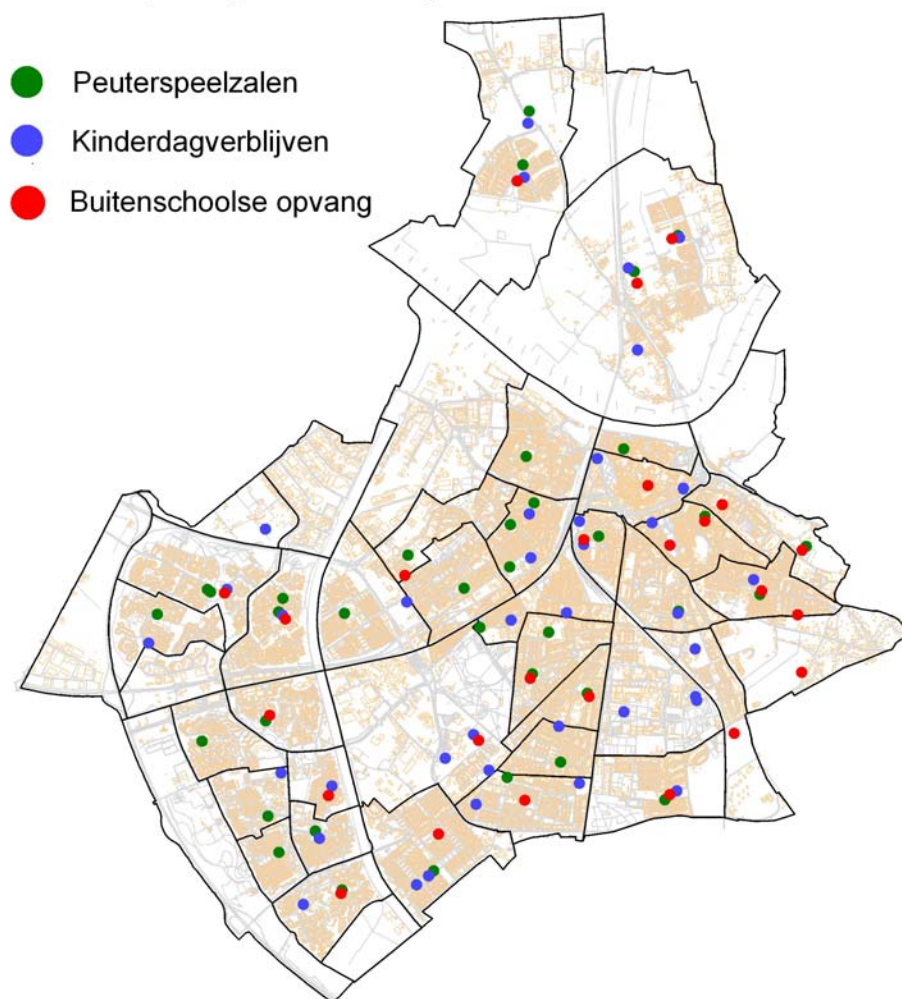
In bijna iedere wijk is een peuterspeelzaal. Alleen het Centrum, Kwakkenberg, Groenewoud en Lankforst doen het zonder vestiging.

De spreiding van kinderdagverblijven is wat minder regelmatig. In ongeveer 1/3 van de meer dan 30 Nijmeegse wijken is er geen kinderdagverblijf. Bij kinderdagverblijven is het echter niet altijd noodzakelijk dat het verblijf in de directe omgeving van de woning is. Ouders zoeken ook wel een kinderdagverblijf op de route naar of in de buurt van hun werk.

Bij een BSO is afstand tot woning en school wel relevant. Met het toenemen van het aantal BSO's (waarvan een aantal ook nog meerdere locaties heeft) is de spreiding over de stad wel verbeterd. Toch heeft ook nog ongeveer 1/3 van de wijken geen BSO, vooral in Oud-West en Dukenburg.

Kinderopvangvoorzieningen

Figuur 2 Spreiding voorzieningen kinderopvang

2.3 Gebruik

Meer kinderen naar kinderopvang en BSO, minder naar de peuterspeelzaal

In het gebruik van voorzieningen voor kinderopvang zijn twee tegengestelde trends zichtbaar: gebruik kinderopvang en BSO stijgt, bezoek peuterspeelzaal daalt.

Het aantal en aandeel kinderen dat naar een peuterspeelzaal gaat daalt gestaag: in 2005 gingen meer dan 1600 peuters, de helft van alle kinderen in die leeftijdsklassen, naar een peuterspeelzaal. In 2010 gaan nog slechts 1150 kinderen, 38%, naar de peuterspeelzaal.

Voor een deel heeft dit te maken met de stijging van het gebruik van het kinderdagverblijf. Meestal gaan kinderen of naar de speelzaal, of naar het KDV. De groep die beide bezoekt is maar klein.

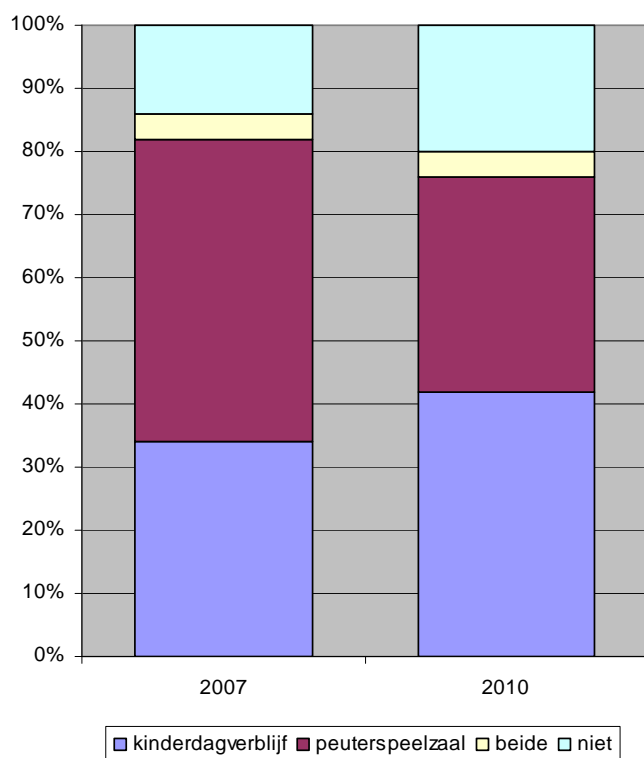
De stijging van het gebruik van de BSO is de laatste 5 jaar explosief geweest: het aantal gebruikers is met 1800 toegenomen, een stijging van ongeveer 150%.

	2005	2007	absoluut gebruik		2005	2007	relatief gebruik	
			2009	2010			2009	2010
kinderdagverblijf (als % 0-3)	2180	2413	2681	2857	32%	36%	41%	43%
peuterspeelzaal (als % 2-3)	1650	1711	1355	1153	50%	52%	44%	38%
BSO (als % basisgeneratie)	1265	1811	2693	3071	10%	14%	21%	24%

Figuur 3 Nijmeegse kinderen in Nijmeegse opvanginstellingen

In totaal iets minder kinderen bereikt met kinderdagverblijf en peuterspeelzaal?

In Figuur 3 is per opvangvoorziening aangegeven hoeveel kinderen die bezoeken. Het is echter ook interessant te weten hoeveel van de Nijmeegse kinderen geen vorm van kinderopvang bezoeken. Dat is het beste te bekijken voor de groep 2- en 3-jarigen. Deze kinderen kunnen zowel naar de peuterspeelzaal, als naar het kinderdagverblijf gaan. Een klein deel bezoekt beide.

Figuur 4 Bezoek kinderopvangvoorzieningen door 2- en 3-jarigen

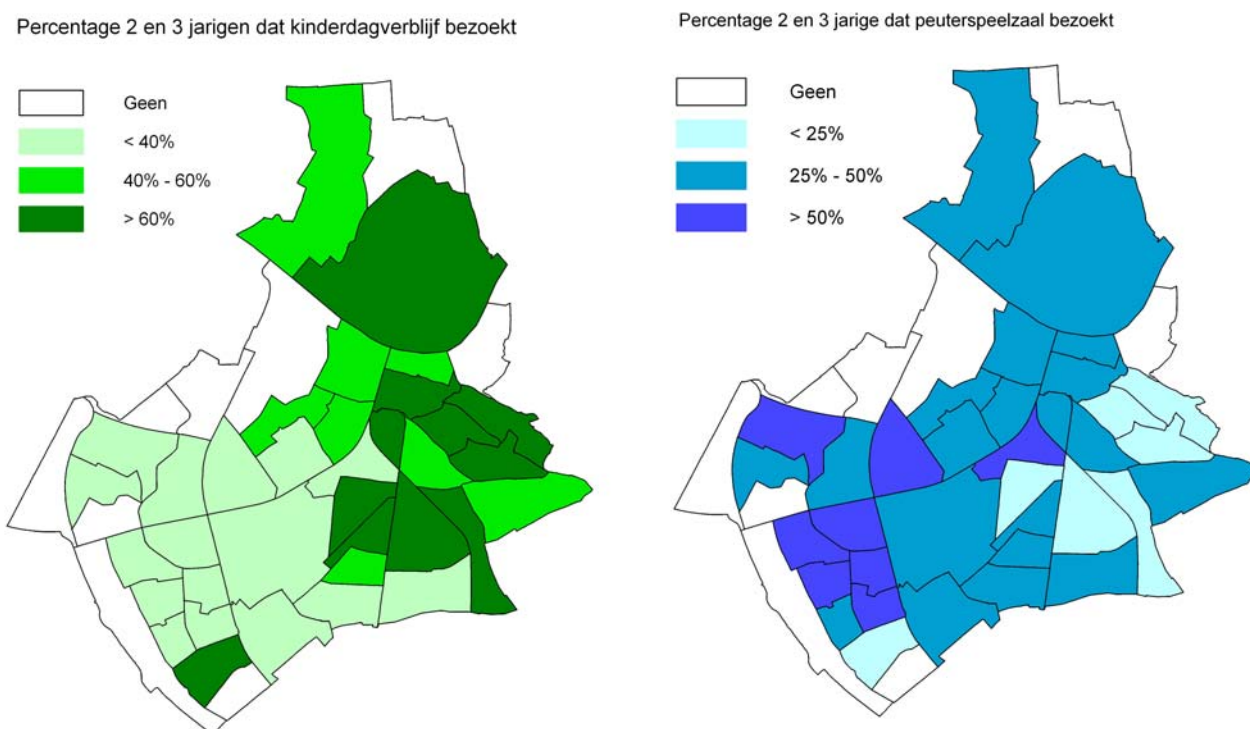
Het aandeel kinderen dat één van beide voorzieningen bezoekt lijkt tussen 2007 en 2010 afgenomen te zijn, van 86% naar 80%. Een sterke daling van het bezoek aan de peuterspeelzaal is de verklaring hiervoor. De terugloop van het totale bezoek kan in deze figuur iets sterker naar voren komen dan werkelijk is. Sinds 2008 werkt één van de grotere particuliere kinderdagverblijven niet meer mee aan de gegevensinzameling. In de laatste opgave werden er in dit dagverblijf ongeveer 90 Nijmeegse kinderen opgevangen. Als dat aantal sindsdien ongeveer gelijk is gebleven is het totale aandeel kinderen dat naar kinderdagverblijf en/of peuterspeelzaal gaat tussen 2007 en 2010 afgenomen van 86 naar 83%.

Gebruik varieert per groep en gebied

In Figuur 3 is te zien hoe het totale gebruik in Nijmegen van kinderopvang is. Binnen de stad is er echter sprake van een grote verscheidenheid in deelname:

- Tussen wijken zie je grote verschillen. Het aandeel dat de peuterspeelzaal bezoekt varieert van minder dan 20% tot bijna 60%. Het aandeel dat naar het kinderdagverblijf gaat schommelt tussen 15 en 80%. Peuterspeelzaal en kinderdagverblijf lijken daarbij op twee communicerende vaten: waar weinig kinderen naar het kinderdagverblijf gaan, gaan er veel naar de peuterspeelzaal en omgekeerd. In sociaal-economisch sterke wijken (Oost, Hazenkamp, Weezenhof) gaan kinderen vaak naar het kinderdagverblijf en weinig naar de peuterspeelzaal. In sociaal-economisch gezien wat zwakkere wijken (Dukenburg, Hatert, West) gaan kinderen juist vaak naar de peuterspeelzaal en weinig naar het kinderdagverblijf.

Dit patroon is vergelijkbaar met eerdere jaren.

Figuur 5 Gebruik peuterspeelzaal en kinderdagverblijf 2- en 3-jarigen, maart 2010

- De schommelingen in het gezamenlijk bereik van kinderdagverblijf en peuterspeelzaal zijn minder groot, maar nog steeds aanzienlijk. Gemiddeld gaat 80% van de kinderen naar één van deze voorzieningen. In de wijken Brakkenstein, Heseveld, Neerbosch-Oost en Hatert is het bezoek het laagst: daar gaat meer dan een derde van alle 2- en 3-jarigen noch naar de peuterspeelzaal, noch naar het kinderdagverblijf.
- Ook het gebruik van de BSO verschilt sterk tussen wijken. Een hoog gebruik van BSO gaat vaak samen met een hoog gebruik van kinderdagverblijven. Wijken die veel gebruik maken zijn bv. Altrade, Groenewoud, Hazenkamp, St Anna, Hatertse Hei, Oosterhout en Lent (meer dan 1/3). Weinig gebruik van BSO wordt gemaakt in Bottendaal, Hatert en veel wijken in West en Dukenburg (rond 10%).
- kinderen met een Turkse of Marokkaanse achtergrond gaan veel naar de peuterspeelzaal, en weinig naar kinderdagverblijf en BSO. De mate van gebruik onder kinderen met een Surinaamse, Antilliaanse en westerse achtergrond lijkt veel op die van autochtone kinde-

ren. Kinderen met een overig niet-westerse achtergrond zitten in gebruiksmate hier tussenin.

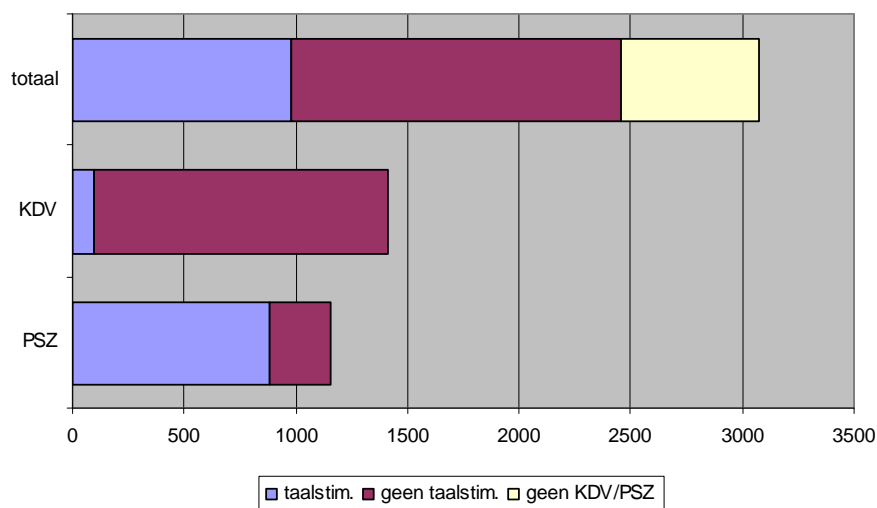
	bereik PSZ	bereik KDV	bereik BSO
autochtoon	32%	45%	26%
Surinaams	27%	33%	23%
Antil/Arub	27%	39%	24%
Turks	66%	12%	7%
Marokkaans	51%	15%	4%
westers	31%	38%	21%
niet-westers	41%	26%	14%

Figuur 6 Gebruik van kinderopvangvoorzieningen naar etnische achtergrond, maart 2010

2.4 Onderwijsprestaties en achterstandsindicatoren: taalstimulering

Veel peuterspeelzalen en enkele kinderdagverblijven hebben een programma voor taalstimulering. Kinderen krijgen zo extra hulp voor taalontwikkeling. Vooral op vestigingen waar veel kinderen komen die op taalgebied niet zo sterk zijn, vaak kinderen van allochtone ouders, worden deze programma's ingezet. In totaal deed in maart 2010 32% van de 2- en 3-jarigen mee aan zo'n programma bij een peuterspeelzaal of kinderdagverblijf.

Vooral bij peuterspeelzalen doen heel veel kinderen mee aan de programma's van taalstimulering. Het aantal vestigingen waar deze programma's worden aangeboden is de laatste jaren sterk uitgebreid: twee jaar geleden deden 17 van de 38 peuterspeelzalen een taalstimulering, nu 27 van de 37. Dit is de reden dat het totale aandeel kinderen dat meedoet aan taalstimulering, ondanks de terugloop van het aantal kinderen dat naar een peuterspeelzaal gaat, de laatste jaren flink aan het toenemen is: van 24% in 2008 en 2009 28% naar 32% in 2010.

Figuur 7 Deelname taalstimulering 2- en 3-jarigen, maart 2010

Doordat de meeste taalstimuleringsprogramma's op peuterspeelzalen aangeboden worden is het gebruik onder kinderen die oververtegenwoordigd zijn op deze voorzieningen hoog, bv. bij kinderen met een Turkse of Marokkaanse achtergrond of bij kinderen uit West of Dukenburg,

autochtoon	26%
Surinaams	23%
Antil/Arub	23%
Turks	64%
Marokkaans	55%
westers	25%
niet-westers	40%

Figuur 8 Deelname taalstimulering naar etniciteit, maart 2010

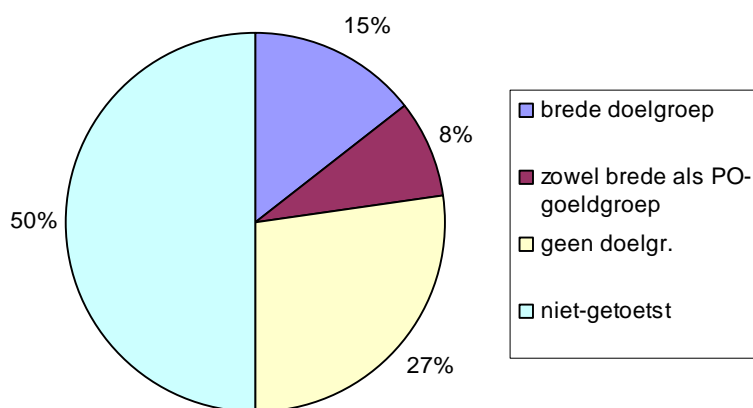
2.5 Prestatieafspraken

De gemeente heeft met de KION (de grootste aanbieder van kinderopvang, nagenoeg alle PSZ en de helft van de KDV horen bij de KION) en met KINOP (één KDV) prestatieafspraken gemaakt. Dit zijn afspraken die in het kader van het onderwijsachterstandenbeleid gemaakt zijn over te realiseren doelen. Een van die doelen is het bereiken van kinderen met een lage startkans met een programma voor voor- en vroegschoolse educatie. In het gemeentelijk beleid onderscheiden we daarbij twee typen lage startkans. De “doelgroep PO” volgt de definitie zoals die in het primair onderwijs gebruikt wordt (waarbij alleen naar het opleidingsniveau van de ouders gekeken wordt). Daarnaast hanteren we ook een ruimere definitie, waarbij ook gekeken wordt naar bv. thuistaal en problematische thuissituatie.

Voor 2009 waren daar de volgende doelen bij gesteld: 350 doelgroepkinderen (volgens ruime definitie) krijgen drie dagdelen VVE en 250 doelgroepkinderen 4 of meer dagdelen.

Doelgroepkinderen onder 2- en 3-jarigen

Het KION heeft najaar 2009 de startkansen van kinderen op alle peuterspeelzalen en op 4 kinderdagverblijven vastgesteld. Bij elkaar waren er op het toetsmoment (najaar 2009) 1548 kinderen op deze voorzieningen. Het totale aantal 2-3 jarigen in Nijmegen bedroeg op dat moment rond de 3100.

Figuur 9 Toetsing 2- en 3-jarigen naar doelgroep, KION, najaar 2009

Van de getoetste kinderen hoorde ruim de helft tot geen van beide doelgroepen. 16% van de getoetste kinderen, dwz minimaal 8% van alle 2- en 3-jarigen viel binnen de strenge PO-doelgroepdefinitie.

Hoe zit het met de kinderen die niet door het KION getoetst zijn? Van hen weten we niet of ze tot een doelgroep behoren. Kunnen we hierover iets verwachten?

De niet-getoetste kinderen zijn in twee deelgroepen te onderscheiden:

- Kinderen die een kinderdagverblijf (van KION of een andere aanbieder) bezoeken
Ruim 2/3 van de niet getoetste kinderen (meer dan 1000) bezoekt een kinderdagverblijf. Daaronder zijn er waarschijnlijk maar heel weinig die tot de brede doelgroep (en nog minder die tot de PO-doelgroep) horen.
Uit een andere inventarisatie van het KION bleek namelijk dat op kinderdagverblijven minder dan 15% van de kinderen tot de brede doelgroep behoort. Omdat juist de kinderdagverblijven met veel doelgroepkinderen wel in de toetsing zijn meegenomen zal het aandeel doelgroepkinderen op de niet-getoetste verblijven nog lager liggen.
- Kinderen die geen enkele vorm van opvang bezoeken.
15% tot maximaal 20% van de 2- en 3-jarigen bezoekt geen enkele vorm van opvang. Deels gaat het om kinderen die net 2 jaar zijn geworden, van wie het bezoek nog op gang moet komen. Deels ook om kinderen die permanent buiten het zicht van opvanginstellingen blijven.

We weten, uit de aanmeldingen van nieuwe leerlingen voor het schooljaar 2010-2011¹, dat van alle aangemelde kinderen (de 3-jarigen van 2009) 11% tot de doelgroep PO hoort. Naar schatting hoort dus zo'n 3% van de 2-3 jarigen (11% (aandeel doelgroepkinderen totaal volgens Schoolwijzer)-8% (aandeel doelgroepkinderen getoetst door KION)) tot de PO-doelgroep, terwijl zij geen peuterspeelzaal of VVE-kinderdagverblijf bezoeken. In absolute getallen gaat het om 50-100 kinderen. Via de consultatiebureaus kunnen deze kinderen wel in beeld zijn.

Ook in 2007 en 2008 heeft het KION een inventarisatie van doelgroepkinderen gemaakt. In die drie jaar is het aandeel kinderen dat tot de doelgroep behoort steeds iets gezakt.

Het absolute aantal kinderen schommelt wat. Door de daling van het aantal bezoekers van de peuterspeelzalen worden daar minder kinderen getest. Daar staat tegenover dat in 2009 een kinderdagverblijf is toegevoegd aan de te testen groep, waardoor er weer wat kinderen zijn bijgekomen

Bijna alle doelgroep-kinderen krijgen minimaal 3 dagdelen VVE

Alle kinderen die getest zijn en tot de brede doelgroep behoren, nemen deel aan een VVE-programma (Voor- en Vroegschoolse Educatie). Het is de bedoeling dat deze kinderen minimaal 3 dagen naar de opvang gaan. In 2009 ging bijna 90% van de kinderen die getoetst zijn en tot de doelgroep behoorden 3, 4 of 5 dagdelen naar de kinderopvang.

In 2007 was de intensiteit van het bezoek nog een stuk lager. Toen ging nog maar ruim de helft van de doelgroepkinderen minimaal 3 dagdelen.

In absolute cijfers zijn er door het KION 707 kinderen getoetst als brede doelgroep (255 als PO-doelgroep). Van de brede doelgroep bezoeken 627 kinderen minstens 3 dagdelen een opvangvoorziening: 347 kinderen gaan 3 dagdelen, 270 kinderen 4 dagdelen of meer.

Daarmee wordt de doelstelling in de prestatieafspraken (350 doelgroepkinderen gaan 3 dagdelen, 250 doelgroepkinderen 4 of meer dagdelen) net gehaald.

---

¹ De Schoolwijzer, de centrale aanmelding voor het basisonderwijs, heeft dit jaar voor het eerst de aanmelding van alle nieuwe leerlingen verwerkt.

Tabel 1 Kerncijfers kinderdagverblijven naar wijk (maart 2010)

stadsdelen	wijken	populatie 0-3 jr	aantal kdv	aantal plaatsen	0-3 jr in opvang	perc. gebruikers
Centrum	Benedenstad	49	0		0	26 53%
	Stadscentrum	97	4	294		55 57%
Oost	Bottendaal	139	1		10	99 71%
	Galgenveld	176	1		56	103 59%
	Altrade	212	1		96	130 61%
	Hunnerberg	80	1		16	53 66%
	Hengstdal	288	2		83	187 65%
	Kwakkenberg	23	0		0	11 48%
	Groenewoud	47	1		45	31 66%
	Ooyse Schependom	7	0		0	3 43%
Oud-West	Biezen	241	0		0	93 39%
	Wolfskuil	287	2	104		125 44%
Nieuw-West	Hees	90	0		0	45 50%
	Heseveld	277	0		0	87 31%
	Neerbosch-Oost	295	1		40	40 14%
	Haven- industrieterrein	3	0		0	0 0%
Midden	Nije Veld	177	1		64	57 32%
	Hazenkamp	218	1		60	173 79%
	Goffert	64	2		133	18 28%
	St. Anna	170	0		0	111 65%
	Heijendaal	39	4	204		25 64%
Zuid	Hatertse Hei	183	1		80	95 52%
	Grootstal	171	3		106	50 29%
	Hatert	321	2		51	50 16%
	Brakkenstein	115	1		25	51 44%
Dukenburg	Tolhuis	131	0		0	26 20%
	Zwanenveld	192	0		0	53 28%
	Meijhorst	185	1		48	46 25%
	Lankforst	108	1		24	25 23%
	Aldenhof	128	0		0	28 22%
	Malvert	98	1		32	22 22%
	Weezenhof	130	1		60	71 55%
	Staddijk	9	0		0	0 0%
Lindenholt	't Acker	274	1		36	90 33%
	De Kamp	226	1		24	68 30%
	't Broek	179	1		36	58 32%
	Kerkenbos	2	0		0	0 0%
	Westkanaaldijk	1	0		0	0 0%
	Neerbosch-West	3	1		41	3 100%
Bijsterhuizen	1	0		0	0 0%	
Noord	Oosterhout	655	2		194	333 51%
	Ressen	4	0		0	0 0%
	Lent	508	3		148	316 62%
Nijmegen		6.603	42	2.110	2.857	43%

Van 9 van de 42 kinderdagverblijven zijn geen gebruiksgegevens bekend

Tabel 2 Kerncijfers peuterspeelzalen naar wijk (maart 2010)

stadsdelen	wijken	2-3 jarigen populatie	aantal gebruikers PSZ	perc. gebruik
Centrum	Benedenstad	30	15	50%
	Stadscentrum	28	9	32%
Oost	Bottendaal	52	16	31%
	Galgenveld	86	23	27%
	Altrade	88	17	19%
	Hunnerberg	43	7	16%
	Hengstdal	115	21	18%
	Kwakkenberg	12	4	33%
	Groenewoud	25	1	4%
	Ooyse Schependom	4	1	25%
Oud-West	Biezen	110	54	49%
	Wolfskuil	126	56	44%
Nieuw-West	Hees	48	16	33%
	Heseveld	125	47	38%
	Neerbosch-Oost	135	69	51%
	Haven- en industrieterrein	2	1	50%
Midden	Nije Veld	83	42	51%
	Hazenkamp	110	18	16%
	Goffert	35	12	34%
	St. Anna	80	23	29%
	Heijendaal	18	3	17%
Zuid	Hatertse Hei	95	26	27%
	Grootstal	76	32	42%
	Hatert	153	75	49%
	Brakkenstein	57	16	28%
Dukenburg	Tolhuis	65	34	52%
	Zwanenveld	86	47	55%
	Meijhorst	84	45	54%
	Lankforst	56	32	57%
	Aldenhof	59	28	47%
	Malvert	48	26	54%
	Weezenhof	64	16	25%
	Staddijk	4	5	125%
Lindenholt	t Acker	129	65	50%
	De Kamp	105	52	50%
	t Broek	84	33	39%
	Kerkenbos	1	1	100%
	Neerbosch-West	2	0	0%
	Bijsterhuizen	1	0	0%
Noord	Oosterhout	314	91	29%
	Ressen	3	0	0%
	Lent	231	74	32%
Nijmegen		3072	1153	38%

Betreft uitsluiten gebruikers van gemeentelijke peuterspeelzalen. Nijmegen heeft één peuterspeelzaal (Hunnerberg) die niet bij de gemeentelijke PSZ hoort.

Tabel 3 Deelname door kinderen 2-3 jaar aan KDV en/of PSZ (maart 2010)

stadsdelen	wijken	populatie 2 en 3 jr	gebruikers alleen kdv	gebruikers alleen psz	gebruikers kdv+psz	gebruikers en/of kdv/psz	perc. taalstim
Centrum	Benedenstad	30	30%	37%	13%	80%	40%
	Stadscentrum	28	61%	18%	14%	93%	25%
Oost	Bottendaal	52	79%	25%	6%	110%	37%
	Galgenveld	86	57%	24%	2%	84%	22%
	Altrade	88	64%	15%	5%	83%	6%
	Hunnerberg	43	63%	12%	5%	79%	2%
	Hengstdal	115	70%	17%	1%	89%	16%
	Kwakkenberg	12	42%	33%	0%	75%	25%
	Groenewoud	25	68%	4%	0%	72%	4%
	Ooyse Schependom	4	50%	25%	0%	75%	0%
Oud-West	Biezen	110	39%	46%	4%	88%	45%
	Wolfskuil	126	43%	43%	2%	87%	62%
Nieuw-West	Hees	48	54%	29%	4%	88%	33%
	Heseveld	125	27%	37%	1%	65%	39%
	Neerbosch-Oost	135	14%	50%	1%	65%	53%
	Haven- industrieterrein	2	0%	50%	0%	50%	50%
Midden	Nije Veld	83	29%	49%	1%	80%	49%
	Hazenkamp	110	82%	9%	7%	98%	7%
	Goffert	35	34%	34%	0%	69%	34%
	St. Anna	80	61%	15%	14%	90%	10%
	Heijendaal	18	67%	11%	6%	83%	22%
Zuid	Hatertse Hei	95	54%	22%	5%	81%	13%
	Grootstal	76	30%	40%	3%	72%	37%
	Hatert	153	17%	49%	0%	66%	44%
	Brakkenstein	57	32%	23%	5%	60%	4%
Dukenburg	Tolhuis	65	19%	52%	0%	71%	54%
	Zwanenveld	86	28%	51%	4%	83%	60%
	Meijhorst	84	21%	52%	1%	75%	56%
	Lankforst	56	14%	54%	4%	71%	55%
	Aldenhof	59	24%	46%	2%	71%	47%
	Malvert	48	19%	52%	2%	73%	60%
	Weezenhof	64	59%	20%	5%	84%	2%
	Staddijk	4	0%	125%	0%	125%	125%
Lindenholt	't Acker	129	34%	49%	2%	85%	49%
	De Kamp	105	26%	46%	4%	75%	29%
	't Broek	84	36%	37%	2%	75%	38%
	Kerkenbos	1	0%	100%	0%	100%	100%
	Westkanaaldijk	0	0%	0%	0%	0%	0%
	Neerbosch-West	2	100%	0%	0%	100%	
	Bijsterhuizen	1	0%	0%	0%	0%	0%
Noord	Oosterhout	314	49%	25%	4%	78%	21%
	Ressen	3	0%	0%	0%	0%	0%
	Lent	231	59%	25%	7%	91%	13%
Nijmegen	Totaal	3.072	42%	34%	4%	80%	32%

Tabel 4 Kencijfers buitenschoolse opvang naar wijk (maart 2010)

stadsdelen	wijken	basis- generatie	aantal plaatsen	aantal gebruikers	perc. basisgeneratie in opvang
Centrum	Benedenstad	117	0	27	23%
	Stadscentrum	79	0	27	34%
Oost	Bottendaal	190	45	15	8%
	Galgenveld	391	0	128	33%
	Altrade	392	160	152	39%
	Hunnerberg	195	62	54	28%
	Hengstdal	531	175	162	31%
	Kwakkenberg	101	40	24	24%
	Groenewoud	127	30	42	33%
	Ooyse Schependom	12	0	2	17%
Oud-West	Biezen	452	0	63	14%
	Wolfskuil	463	0	71	15%
Nieuw-West	Hees	238	150	72	30%
	Heseveld	521	0	99	19%
	Neerbosch-Oost	617	0	74	12%
	Haven- industrieterrein	7	0	0	0%
Midden	Nije Veld	421	0	69	16%
	Hazenkamp	543	250	248	46%
	Goffert	170	60	47	28%
	St. Anna	255	70	104	41%
	Heijendaal	96	0	31	32%
Zuid	Hatertse Hei	347	0	129	37%
	Grootstal	441	20	92	21%
	Hatert	593	20	74	13%
	Brakkenstein	323	58	94	29%
Dukenburg	Tolhuis	367	0	19	5%
	Zwanenveld	341	20	32	9%
	Meijhorst	304	0	16	5%
	Lankforst	168	20	36	21%
	Aldenhof	248	0	32	13%
	Malvert	170	0	15	9%
	Weezenhof	335	90	92	28%
	Staddijk	21	0	0	0%
Lindenholt	't Acker	550	105	68	12%
	De Kamp	576	44	113	20%
	't Broek	452	0	74	16%
	Kerkenbos	2	0	0	0%
	Westkanaaldijk	2	0	0	0%
	Neerbosch-West	7	0	1	14%
	Bijsterhuizen	3	0	0	0%
Noord	Oosterhout	961	206	352	37%
	Ressen	17	0	0	0%
	Lent	720	212	321	45%
Nijmegen		12.866	1.837	3.071	24%

Basisgeneratie is het aantal kinderen 4-11 jaar + 30% van de 12-jarigen
 Van 24 van de 26 BSO's in Nijmegen zijn gebruiksgegevens bekend

3 Primair onderwijs

Met het groeien van de woningvoorraad in Nijmegen-Noord woont ook een steeds groter deel van de, in totaliteit redelijk stabiele, groep basisschoolleerlingen in Noord. In veel wijken en scholen in de oude stad loopt het leerlingaantal terug. Ook de komende jaren blijft dit beeld bestaan.

Van de kinderen tussen 4 en 12 gaat ongeveer 7% naar het Speciaal (Basis) Onderwijs. In achterstandswijken ligt dit percentage veel hoger.

Het aantal leerlingen met een lage startkans was in het schooljaar 2009/2010 15%. Van school tot school verschilt dit cijfer sterk, van 0% tot meer dan 60% in scholen in sociaal-economisch zwakkere wijken. Het aandeel leerlingen met een lage startkans zakt sterk: in 2001-2002 was dit nog 30%. Hoewel dit deels te maken heeft met een verandering in definitie is er zeker ook sprake van een werkelijke trend: onder de nieuwe instromers ligt het aandeel met een lage startkans nog lager: 11%. Dit gegeven is ons nu bekend omdat voor 2010/2011 de inschrijving voor nieuwe leerlingen voor het eerst centraal, via de "Schoolwijzer" is geschied. De eerste ervaringen met de Schoolwijzer laten zien dat het schoolkeuzegedrag van ouders niet sterk afwijkt van de oude situatie.

De Cito-scores van Nijmeegse leerlingen, die in het begin van deze eeuw vaak wat boven het landelijk niveau lagen, bewegen zich de laatste jaren rond het gemiddelde. Binnen de stad is er sprake van grote verscheidenheid: kinderen in achterstandswijken, in sommige etnische groepen, met ouders met een laag opleidingsniveau halen gemiddeld veel lagere Cito-scores. Deze patronen zijn door de tijd heen constant.

In 2010 beoordeelde de Onderwijsinspectie 7 van de 41 basisscholen als zwak, een flinke stijging ten opzichte van de jaren daarvoor.

3.1 Inleiding

Het primair onderwijs omvat verschillende schoolsoorten:

- In omvang het belangrijkste is het basisonderwijs (BO), voor kinderen van 4 tot ongeveer 12 jaar.
- Het speciaal basisonderwijs (SBO), voor kinderen met leer- en opvoedingsproblemen.
- Het speciaal onderwijs, voor kinderen met een handicap of onderwijsbeperking, die niet onder het SBO valt (chronische zieke kinderen, kinderen met spraak- of taalproblemen, kinderen met psychiatrische aandoeningen, zeer moeilijk lerende kinderen, kinderen met gedragsstoornissen). Er zijn zowel scholen voor SO (voor kinderen van 4 tot ongeveer 20 jaar) als scholen voor VSO (voorgezet speciaal onderwijs), alleen voor oudere kinderen. Ook zijn er schoolgemeenschappen voor SO en VSO samen.

Het onderscheid tussen de verschillende onderwijssoorten wordt steeds minder scherp. Zo bestaat sinds 2003 het "rugzakje". Hiermee kunnen kinderen ipv het SO het reguliere BO bezoeken, waarbij dan extra middelen voor begeleiding ter beschikking staan.

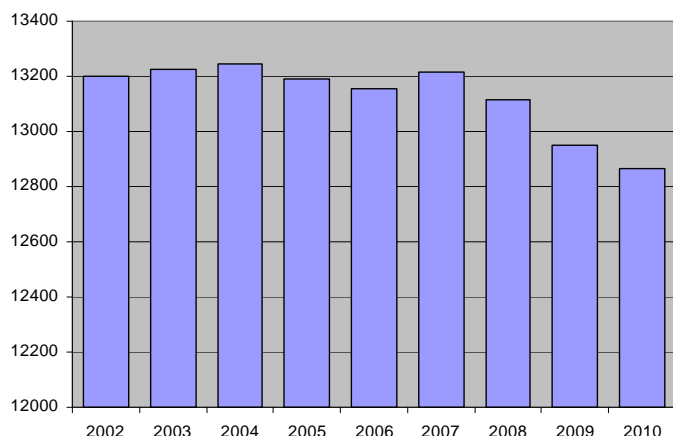
In dit hoofdstuk beperken we ons in principe tot de kinderen in de "basisgeneratie", globaal gesproken de groep tussen 4 en 12 jaar. De kinderen uit het SO die ouder zijn dan 12 en de kinderen uit het VSO komen in het hoofdstuk over voortgezet onderwijs aan de orde.

3.2 Aanbod en gebruik: ontwikkeling aantal leerlingen

13.000 kinderen in de basisschoolleeftijd

De kinderen tussen 4 en 11 jaar oud, plus 30% van de 12-jarigen, worden samen beschouwd als de "basisgeneratie", de doelgroep van het basisonderwijs.

Al jarenlang ligt het aantal kinderen dat tot de basisgeneratie behoort in Nijmegen rond de 13.000. Tot een paar jaar geleden lag het cijfer (net) boven dit aantal, de laatste twee jaar ligt het eronder.

Figuur 10 Aantal kinderen in de basisgeneratie, per 1-1, bron: GBA

Gezien de leeftijdsopbouw van de kinderen tussen 0 en 12 jaar oud die op dit moment in Nijmegen wonen, kunnen we de komende 2, 3 jaar nog een wat verdere afname van de basisgeneratie, met enkele honderden kinderen, verwachten. Daarna zal de basisgeneratie, o.a. als gevolg van de hoge geboortecijfers in Nijmegen-Noord, weer terug kunnen stijgen tot boven de 13.000.

Veel veranderingen in spreiding van leerlingen over Nijmegen

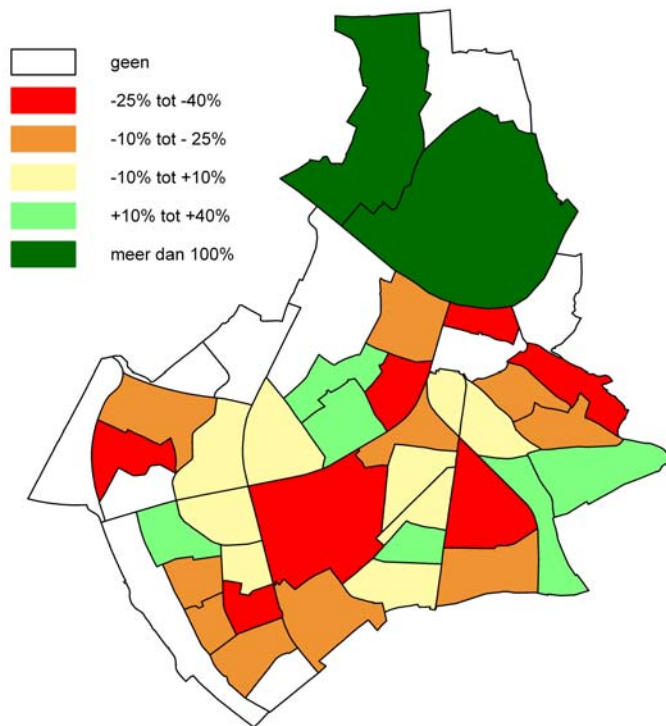
Het aantal kinderen in de basisgeneratie in Nijmegen is in totaliteit dus maar beperkt gewijzigd. Per wijk, per stadsdeel kunnen de ontwikkelingen behoorlijk uiteenlopen.

De basisgeneratie in Nijmegen is nu 3% kleiner dan in 2002. In Oud-West, Lindenholt en Nijmegen-Midden nam het aantal basisschoolkinderen echter met rond 20% af, terwijl in Nijmegen-Noord het aantal kinderen in de basisschoolleeftijd meer dan verdubbelde.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
N-Centrum	219	222	232	244	238	229	210	205	196
N-Oost	2107	2082	2117	2133	2089	2052	2001	1973	1940
N-Oud-West	1157	1118	1078	1037	1030	1026	1023	956	915
N-Nieuw-West	1326	1341	1361	1392	1375	1356	1376	1359	1384
N-Midden	1789	1781	1744	1719	1691	1660	1593	1530	1485
N-Zuid	1891	1917	1916	1863	1819	1772	1753	1716	1705
Dukenburg	2127	2141	2163	2160	2126	2150	2089	2014	1953
Lindenholt	1968	1957	1911	1865	1797	1732	1659	1643	1592
N-Noord	610	662	719	771	991	1239	1408	1555	1698
totaal	13198	13225	13247	13188	13155	13216	13114	12949	12867
N-Centrum	100	101	106	112	109	105	96	94	90
N-Oost	100	99	100	101	99	97	95	94	92
N-Oud-West	100	97	93	90	89	89	88	83	79
N-Nieuw-West	100	101	103	105	104	102	104	103	104
N-Midden	100	100	97	96	95	93	89	85	83
N-Zuid	100	101	101	99	96	94	93	91	90
Dukenburg	100	101	102	102	100	101	98	95	92
Lindenholt	100	99	97	95	91	88	84	83	81
N-Noord	100	109	118	126	162	203	231	255	278
totaal	100	100	100	100	100	100	99	98	97

Figuur 11 Basisgeneratie per 1-1 naar woonstadsdeel, absoluut en als index (2002 = 100), GBA

Zelfs binnen stadsdelen kan de ontwikkeling van wijk tot wijk flink verschillen:

Figuur 12 Toe- en afname aantal kinderen in basisgeneratie tussen 2000 en 2010, bron: GBA

Verwachtingen voor de toekomst

Ook de komende jaren zullen zich van wijk tot wijk, van stadsdeel tot stadsdeel veranderingen voordoen in het aantal leerlingen in de basisschoolleeftijd. Uit berekeningen die voor de Demografische Verkenningen 2009 zijn gemaakt komt het volgende beeld voor de toekomst naar voren:

	2000	2010	2015	2020
oud-Nijmegen	12664	11169	10200	10000
Nijmegen-Noord	358	1698	2600	3600
Nijmegen	13022	12867	12500-13000	13500

Figuur 13 Verwachtingen basisgeneratie, bron: Demografische Verkenning 2009 en Waalsprongmonitor 2009

- Het totaal aantal kinderen in de basisgeneratie zal nog een paar jaar licht doordalen, waarna stabilisatie/lichte stijging volgt.
- De verschuiving van de basisgeneratie van oud-Nijmegen naar Nijmegen-Noord zet door.

Deze verwachtingen zijn indicaties, gebaseerd op aannames, o.a. over de te realiseren woningbouwproductie. Als deze verwachtingen niet gerealiseerd worden, zal ook de ontwikkeling van het aantal kinderen af (kunnen) wijken van de berekende cijfers.

3.3 Aanbod en gebruik: basisonderwijs versus speciaal onderwijs

93% van de kinderen bezoekt reguliere basisschool

Het schoolbezoek van de “Nijmeegse basisschooljeugd” kan op twee manieren in beeld te gebracht worden:

- Via leerplichtadministratie:
Het leerplichtbestand gaat uit van de kinderen die ingeschreven staan in het bevolkingsregister. Van ieder kind worden gegevens schoolbezoek vastgelegd.
- Via gegevens van scholen:
Uit de administraties van de Nijmeegse (basis)scholen blijkt hoeveel kinderen de scholen in Nijmegen bezoeken, waar die kinderen wonen, of het “gewichtsl leerlingen” betreft etc.

In grote lijnen gaat het bij deze bronnen/bestanden steeds om dezelfde kinderen. Er zijn echter ook verschillen. Sommige kinderen zijn wel bekend bij Leerplicht/GBA, maar niet bij de Nijmeegse scholen: dat betreft kinderen uit Nijmegen die een school buiten de plaats bezoeken. Soms komen ook kinderen van buiten naar een Nijmeegse school. Dan komen ze wel voor in de schoolbestanden, maar niet in de Leerplicht- en Bevolkingsadministratie. Dit “intergemeentelijk schoolverkeer” komt vooral voor bij speciaal onderwijs en bij basisonderwijs met een speciaal karakter (bv. vrije school, gereformeerde school).

basisgeneratie				leerlingen			Nijmeegse leerlingen volgens Leerplicht		
volgens GBA				basisscholen			BO SBO SO t/m 12 jaar		
1-1-2003	13225	1-10-2002		12395	11927	489	392		
1-1-2005	13188	1-10-2004		12345	11691	472	380		
1-1-2007	13216	1-10-2006		12314	11775	458	423		
1-1-2009	12949	1-10-2008		12308	11652	420	431		
1-1-2010	12867	1-10-2009		12049	11646	387	430		
		1-10-2002			93,1%	3,8%	3,1%		
		1-10-2004			93,2%	3,8%	3,0%		
		1-10-2006			93,0%	3,6%	3,3%		
		1-10-2008			93,2%	3,4%	3,4%		
		1-10-2009			93,4%	3,1%	3,5%		

Figuur 14 Verhouding onderwijssoorten binnen Nijmeegse basisgeneratie, Bron: GBA, CFI-telling, Leerplicht

Van de kinderen uit de basisgeneratie bezoekt 93% een reguliere basisschool. De rest is vrij gelijkmatig verdeeld over het SBO en het SO. Al jarenlang is het de trend dat het aantal en aandeel kinderen dat naar het SO gaat (licht) stijgt, terwijl bij het bezoek aan het SBO zich een lichte daling voordoet.

In achterstandswijken gaan veel kinderen naar het Speciaal (Basis) Onderwijs

Niet in alle groeperingen is het aandeel kinderen dat het reguliere dan wel het speciaal (basis) onderwijs bezoekt gelijk.

Er is een groot verschil tussen sociaal-economisch sterke en economisch zwakkere wijken (aandachtswijken²). Leerlingen in de basisschoolleeftijd die in de aandachtswijken wonen gaan voor

² Hier worden onder aandachtswijken verstaan de wijken die, op aangeven van de afdeling Wijkmanagement in de Stadspeiling 2009 zo zijn benoemd: Benedenstad, Stadscentrum, Nije Veld, Grootstal, Hatert, Biezen, Wolfskuil, Heseveld, Neerbosch-Oost, Tolhuis, Zwanenveld, Meijhorst, Aldenhof, Malvert, t Acker, de Kamp

bijna 10% naar speciaal (basis)onderwijs, in de overige wijken 4%. Vooral het speciaal basis onderwijs maar ook het speciaal onderwijs wordt meer bezocht in de aandachtswijken.

Ook onder (niet-westerse) allochtonen is het bezoek aan SBO en SO hoger dan onder autochtone en westerse kinderen. Dit hangt natuurlijk sterk samen met de vorige constatering: een niet-westerse etniciteit gaat vaak samen met een zwakke sociaal-economische positie en een woning in een aandachtswijk.

	BO	SBO	SO t/m 12
aandachtswijken	90,4%	4,9%	4,7%
rest stad	96,3%	1,4%	2,2%
autochtoon	93,9%	3,0%	3,1%
Surinaams	91,1%	4,1%	4,8%
Antil/Arub	89,7%	4,5%	5,8%
Turks	91,5%	4,3%	4,3%
Marokkaans	91,4%	5,3%	3,3%
westers	94,5%	2,3%	3,2%
niet-westers	92,0%	2,8%	5,2%
totaal	93,4%	3,1%	3,5%

Figuur 15 Bezoek BO, SBO en SO per categorie, schooljaar 2009/2010, Leerplicht

Bezoek aan speciaal onderwijs ligt in Nijmegen boven landelijk gemiddelde

In de cijfers die het CBS voor Nederland als geheel publiceert is geen onderscheid gemaakt naar de leeftijd van leerlingen in het SO (jonger of ouder dan 12). Om een vergelijking met Nederland te kunnen maken moeten we de Nijmeegse cijfers die tot nu toe genoemd zijn aanvullen met die van leerlingen van het SO ouder dan 12 en van het VSO. Dat is in Figuur 16 gebeurd. Dan blijkt dat in Nijmegen meer kinderen naar het SBO, en vooral naar het SO gaan, dan landelijk.

De trend dat het aandeel SBO daalt en het aandeel SO stijgt, is in Nijmegen en Nederland vergelijkbaar.

Het % kinderen dat in totaal naar het SO gaat (dus inclusief 12+-ers) is veel sterker gestegen dan het aantal jonge kinderen dat naar het SO gaat. Dat komt omdat vooral bij de 12+-ers het bezoek aan het SO sterk is toegenomen, zie daarvoor ook het volgende hoofdstuk.

Gegevens van andere steden zijn niet bekend, zodat we niet kunnen vaststellen of het relatief grote aandeel S(B)O-leerlingen misschien een stedelijk verschijnsel is. Dit lijkt een plausibele veronderstelling: in steden wonen meer dan gemiddeld leerlingen met lage startkansen (gewichtslernen). In zulke gebieden (zie de aandachtswijken) gaan veel leerlingen naar het S(B)O gaan (zie ook Figuur 15 en Figuur 21).

	BO		SBO		SO totaal	
	Nijm.	Nederl.	Nijm.	Nederl.	Nijm.	Nederl.
02-03	91,3%	93,7%	3,7%	3,1%	4,9%	3,1%
04-05	91,1%	93,6%	3,7%	3,0%	5,2%	3,4%
06-07	90,6%	93,5%	3,5%	2,8%	5,9%	3,7%
08-09	90,2%	93,4%	3,2%	2,6%	6,6%	4,0%
09-10	90,7%		3,0%		6,3%	

Figuur 16 Verdeling over schoolsoorten, Nijmegen en Nederland³, bron: CBS en Leerplicht

Nijmeegse scholen voor speciaal (basis)onderwijs

In Nijmegen zijn twee scholen voor speciaal basisonderwijs, in de Goffert en in Lindenholt. Deze scholen zijn lokale voorzieningen: bijna alle Nijmeegse SBO-leerlingen gaan naar een van deze twee scholen, het gros van de leerlingen op deze school komt uit Nijmegen.

Daarnaast zijn er binnen de gemeentegrenzen vier scholen voor SO voor kinderen in de basisschoolleeftijd: 't Driespan, Martinus van Beek, Tarcisius en Talita Koemi⁴. Twee SO-scholen hebben nevenvestigingen in Nijmegen (de Brouwerij en het Peadologisch Instituut). Tenslotte zijn er direct aan de Nijmeegse stadsgrenzen nog een viertal scholen voor SO (St. Maartensschool, Beuk en Berk, Mgr. Terwindt en het Peadologisch Instituut) die veel Nijmeegse leerlingen onderwijzen. Slechts een klein deel van de jonge SO-leerlingen (rond 10%) bezoekt een school wat verder weg.

Speciaal Basis Onderwijs	
SBO de Windroos, locatie de Goffert	230
SBO de Windroos, locatie Lindenholt	135
SBO buiten Nijmegen	22
totaal	387
Speciaal Onderwijs	
ZMOK Sch t Driespan	31
Talita Koemi School	58
St Tarcisiusschool	18
Martinus van Beek	73
St. Maarten/Terwindt/Berk en Beuk/Peadologis	203
elders	47
totaal	430

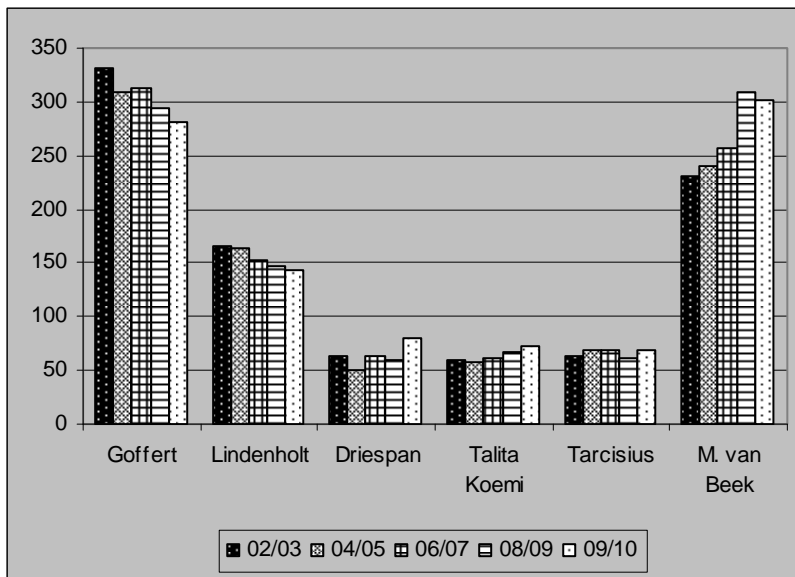
Figuur 17 Nijmeegse leerlingen SBO en SO (t/m 12 jaar), 2009/2010, bron: Leerplicht

De Nijmeegse scholen voor SO ontvangen veel leerlingen van buiten Nijmegen. Alleen op Talita Koemi is het aandeel leerlingen van buiten de gemeente laag (rond 10%), bij de andere drie scholen komt de helft tot driekwart van de leerlingen van buiten Nijmegen.

³ Het aandeel leerlingen SO totaal in Nijmegen neemt in 09/10 af naar 6,3%. Hieraan ligt geen werkelijke daling van het aantal SO-leerlingen aan ten grondslag, maar het is het gevolg van de manier waarop de leerlingen van JJI Hunnerberg opgenomen worden in het GBA, in eerdere jaren werden die als Nijmeegse leerlingen gerekend, in 09/10 niet.

⁴ Tarcisius en Talita Koemi hebben ook leerlingen in de leeftijd 13-18. In dit hoofdstuk hebben we het alleen over leerlingen van 4-12 jaar oud.

Figuur 18 Ontwikkeling leerlingaantallen Nijmeegse scholen voor S(B)O, CFI

De leerlingaantallen op de Nijmeegse SBO-scholen lopen langzaam terug. Bij de SO-scholen heeft de Martinus van Beekschool de laatste leerjaren een behoorlijke stijging doorgemaakt (van 230 naar meer dan 300 leerlingen).

Bijna 2/3 jonge leerlingen SO met de taxi naar school

Leerlingen van het SO hebben, wanneer zij meer dan 4 km van hun school wonen, recht op vervoer naar school per taxi. Begin 2009 hebben we het taxivervoer in Nijmegen geëvalueerd, als opmaat naar de nieuwe aanbesteding van het leerlingvervoer.

Van de meer dan 400 jonge SO-leerlingen ging driekwart (bij de kinderen tot 10 jaar) tot de helft (bij de 11 en 12-jarigen) met de taxi naar school. Onder kinderen die het SBO bezoeken komt taxi-gebruik sporadisch voor.

De inhoudelijke resultaten van de evaluatie van het taxivervoer komen in het volgende hoofdstuk (VO) aan bod. Naast de jonge SO-leerlingen maken ook oudere leerlingen uit het Voortgezet Speciaal Onderwijs gebruik van taxivervoer.

3.4 Aanbod en gebruik: ontwikkeling basisscholen en kenmerken basisscholieren

Aantal basisscholen blijft gelijk

In Nijmegen zijn er 41 basisscholen. De nieuwste scholen zijn de Oversteek en het Talent. Deze scholen staan in het nieuwbouwgebied de Waalsprong en zijn in het begin van deze eeuw geopend.

De Buut en de Aquamarijn bieden ieder op 2 locaties een volledig onderwijspakket, van groep 1 tot en met groep 8. Daardoor is het aantal locaties waarop basisonderwijs gevolgd kan worden, 43, iets groter dan het aantal basisscholen.

In bijna alle Nijmeegse wijken staat een basisschool. Alleen de wijken Centrum, Groenewoud, Heyendaal en Kwakkenberg hebben geen school binnen de wijkgrenzen.

De schommelingen in aantal kinderen per wijk, zoals beschreven in paragraaf 3.2 hebben hun weerslag op het aantal leerlingen op de verschillende basisscholen.

groei 25%+	Talent, Oversteek, Dukendonck, Hidaya, Akker
groei 10-25%	Driemaster, Prins Claus, Muze
stabiel	overige scholen
afname 10-25%	Nutsschool, Lindenhoeve, Wieken, Wingerd, Kampus, Klokkenberg, Prins Maurits, Mont. Lind, Gelders Hof
afname 25%+	Bloemberg, Klumpert, Michiel de Ruyter, Groot Nijeveld, Meijboom, Aldenhove, Aquamarijn, Sterrendans, Buut, Vossenburcht

Figuur 19 Ontwikkeling leerlingaantal op Nijmeegse basisscholen, 2001-2002 tot 2009-2010

Van de 41 Nijmeegse basisscholen zijn er 5 flink gegroeid. Voor het Talent en de Oversteek was dat logisch: zij liggen in het nieuwbouwgebied Waalsprong. In het voedingsgebied van de Dukendonck (Tolhuis) was in deze periode, als enige wijk binnen Dukenburg, sprake van een flinke toename van het aantal kinderen in de basisschoolleeftijd. Hidaya, de islamitische basisschool, was in 2001/2002 erg klein. Een absolute groei die in het leerlingaantal van deze school te zien is (van 67 naar 129 leerlingen) springt er daarom procentueel gezien sterk uit. Bovendien is Hidaya in deze periode naar een andere wijk verhuisd wat bij kan hebben gedragen aan de groei. Bij 't Akker is er sprake van een dubbele verklaring. Het aantal basisschoolkinderen in wijken die gericht zijn op 't Akker groeide. Daarnaast nam ook de belangstelling, het aandeel van de kinderen in het verzorgingsgebied dat naar deze school gaat, toe.

Tien scholen hadden te maken met een sterke afname, met minstens een kwart van het leerlingaantal. Voor al deze scholen geldt dat zij in wijken staan waar het aantal kinderen in de basisschoolleeftijd sterk afnam (Lindenholt, Hatert, delen van Dukenburg, Oud-West, Hunnerberg). Maar bij bijna al deze scholen is dit niet de volledige verklaring van de terugloop van het leerlingaantal. Ook de mate waarin kinderen uit het voedingsgebied belangstelling voor deze scholen hebben nam voor de meeste van deze krimpscholen af.

Aandeel leerlingen met lage startkansen is sterk afgenomen

Voor leerlingen met een lage startkans ontvangen basisscholen compensatie. Via de gewichtenregeling wordt vastgesteld hoeveel van zulke leerlingen een school heeft.

Tot het schooljaar 2005-2006 werd het gewicht bepaald door het onderwijs- en beroepsniveau van de ouders (laag) en de etniciteit van de kinderen. Het gewicht van niet-westerse kinderen met ouders met een laag opleidingsniveau was hoger dan dat van autochtone kinderen met ouders met een laag opleidingsniveau. Omdat bleek dat etniciteit een veel minder belangrijke indicator van mogelijke onderwijsachterstand is dan opleidingsniveau van de ouders is de gewichtsregeling aangepast. In de nieuwe regeling wordt alleen nog naar het opleidingsniveau gekeken⁵. Deze nieuwe regeling is stapsgewijs ingevoerd tussen 2006 en 2009. Ieder jaar werden de nieuwe leerlingen + 1 of 2 oudere leerjaren beoordeeld. In het schooljaar 2009/2010 zijn alle basisschoolleerlingen volgens de nieuwe regeling gewogen.

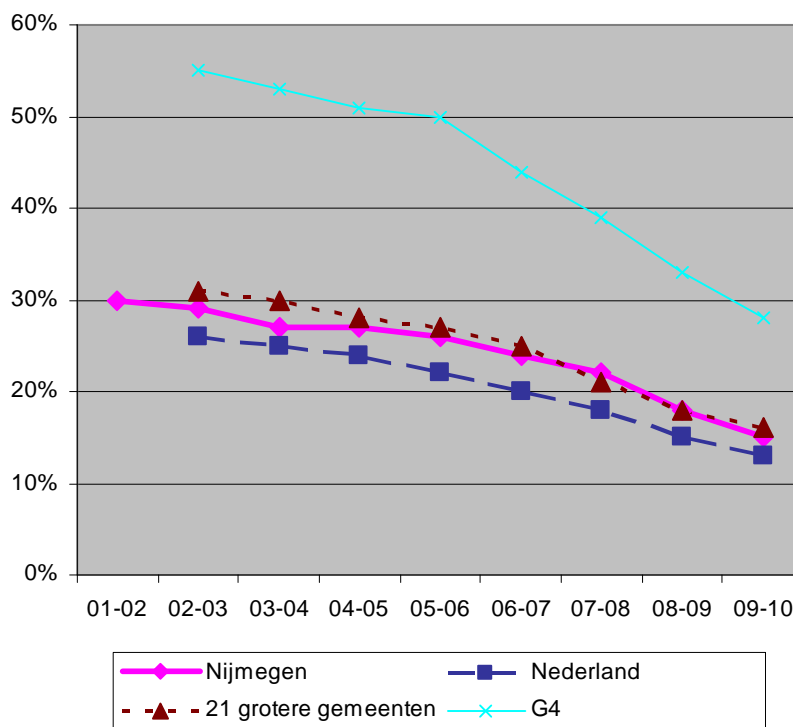
De invoering van deze nieuwe gewichtenregeling heeft ervoor gezorgd dat het percentage leerlingen met lage startkansen de laatste 4 jaar flink is gedaald. In het laatste schooljaar dat volledig

⁵ Als gevolg hiervan is vooral de gewichtsbepaling van allochtone kinderen veranderd. In de oude situatie kregen zij een leerlinggewicht wanneer één van hun ouders een laag opleidingsniveau had. Nu moeten, net als bij autochtone leerlingen, beide ouders een laag opleidingsniveau hebben.

volgens de oude regeling gewogen werd, 2005-2006, bedroeg het percentage leerlingen met een lage startkans 26%, in 2009/2010 15%, een daling van 11%. De wijziging van definitie zorgde ervoor dat een al bestaande daling in het aandeel kinderen met lage startkansen, tussen 2001 en 2005 daalde het % al met 4%, versterkt werd.

De daling van het aandeel kinderen met lage startkansen lijkt nog niet ten einde. Onder de nieuwe aanmeldingen voor het schooljaar 2010/2011 (stand juni 2010) heeft nog geen 11% van de leerlingen een lage startkans.

In Nederland als geheel is ook een daling in het aandeel leerlingen met lage startkansen te zien. In vergelijking tot Nederland als geheel zijn er in Nijmegen relatief veel leerlingen met een gewicht. Dit is een algemeen stedelijk kenmerk. Kijk je naar de cijfers van 21 grotere gemeenten (G25-G4) dan zie je dat die sterk lijken op de Nijmeegse cijfers. De vier grote steden hebben nog veel meer leerlingen met lage startkansen op hun basisscholen. Overigens is in deze vier steden het percentage de laatste 4 jaar het sterkst gezakt. Waarschijnlijk omdat hier veel kinderen met een niet-westerse achtergrond naar school gaan. Voor deze groep zijn de normen in de nieuwe definitie meer aangescherpt dan voor autochtone kinderen.

Figuur 20 % leerlingen met lage startkans (gewichtsléerlingen), Nijmegen en Nederland, bron: CFI

Leerlingen met lage startkansen ongelijk gespreid over de stad

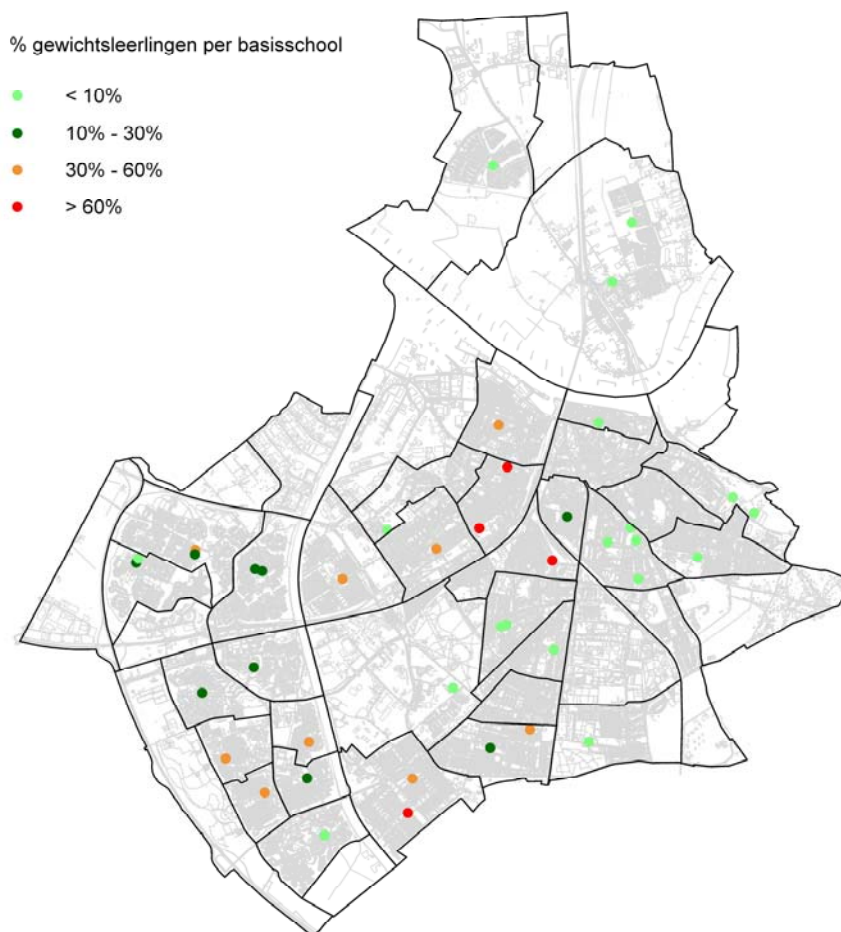
De leerlingen met lage startkansen zijn niet gelijkmatig gespreid over de stad. Op scholen in de aandachtswijken is het aandeel gewichtsléerlingen velen malen hoger (34%) dan op scholen in de overige wijken (5%).

	totaal	op scholen in	
		aandachtswijken	overige wijken
2001-2002	30%	57%	12%
2002-2003	29%	57%	11%
2003-2004	27%	55%	10%
2004-2005	27%	54%	10%
2005-2006	26%	53%	10%
2006-2007	24%	51%	9%
2007-2008	22%	47%	8%
2008-2009	18%	40%	7%
2009-2010	15%	34%	5%

Figuur 21 Aandeel leerlingen met lage startkans (gewichtsl leerlingen) Nijmeegse basisscholen, bron: CFI

Kijk je op schoolniveau dan zie je dat op 4 basisscholen meer dan 60% van de kinderen een lage startkans heeft, op 9 scholen 30-60%. Hieronder zijn vooral scholen in Oud- en Nieuw-West, delen van Dukenburg, Hatert en Nije Veld. Daarentegen zijn er ook 19 basisscholen met nauwelijks of geen leerlingen met een lage startkans.

Vaak zal een hoog of juist laag aandeel leerlingen met een lage startkans een afspiegeling zijn van de bevolking in de wijk waar de school staat. Je ziet de meeste groene bolletjes in de sociaal-economisch sterkere wijken aan de oost- en noordkant van de stad.

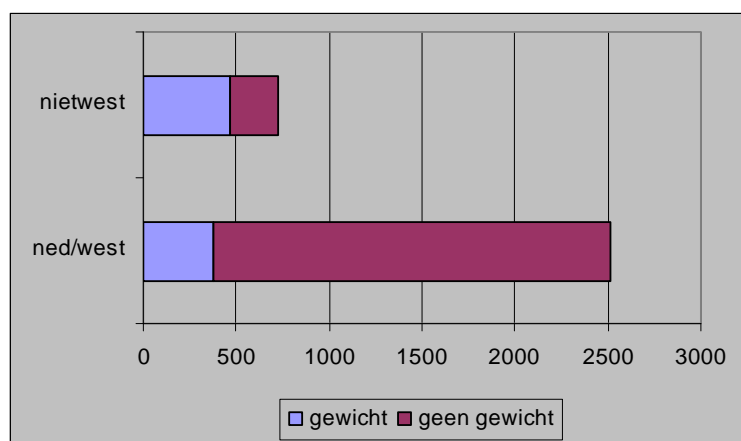

Figuur 22 Percentage leerlingen met lage startkans per basisschool, leerjaar 2009-2010, bron: ILT-telling

Het is echter moeilijk dat met cijfers te staven. Per school is wel het totale aantal leerlingen met een lage startkans dat de school bezoekt bekend, maar we weten niet van iedere Nijmeegse leerling afzonderlijk wat het gewicht is. Daarom is het niet mogelijk vast te stellen hoe groot het aandeel leerlingen met een lage startkans is dat in een bepaalde wijk woont.

Scholieren met een niet-westerse achtergrond

Er is een sterke samenhang tussen het aandeel leerlingen met lage startkansen en het aandeel leerlingen met een niet-westerse achtergrond op de Nijmeegse basisscholen. Juist niet-westerse kinderen hebben vaak een lage startkans, omdat hun ouders een lage of geen opleiding hebben (ongeveer driekwart, tegen 20% van de autochtone kinderen/ouders). In de oude gewichtsdefinitie, die tot en met het schooljaar 2008/2009 voor de groepen 8 werd gehanteerd, is dit nog sterker dan in de nieuwe definitie.

Figuur 23 Leerlingen groep 8, naar etnische afkomst en gewicht, gemiddelde 2006-2007, 2007-2008, 2008-2009

In heel Nijmegen heeft 21% van de basisscholieren een niet-westerse etniciteit. Per school varieert dat van een paar procent tot meer dan 60%. Deels is dat ook heel logisch: het aandeel niet-westerse inwoners varieert tussen de wijken behoorlijk. Daarom bekijken we in Figuur 24 niet alleen het aandeel niet-westerse leerlingen per school, maar vergelijken we dat ook met het aandeel kinderen met niet-westerse herkomst dat in het gebied rond de basisschool woont.

	in vergelijking tot cirkel 600 meter rond school				totaal
	minder	ongeveer gelijk	meer	veel meer	
t/m 20%	3	19			22
21-40%		7	3		10
41-60%		2	3	2	7
60+%			1	3	4
totaal	3	28	7	5	43

Figuur 24 Aandeel niet-westerse leerlingen in vergelijking tot aandeel niet-westerse kinderen in cirkel 600 meter rond school⁶, 2009-2010

Bron: Leerplichtbestand gemeente Nijmegen

⁶ "meer" betekent dat het aandeel niet-westers onder de leerlingen 20 tot 40% hoger is dan onder de kinderen in het omliggend gebied, "veel meer" dat het aandeel op school meer dan 40% hoger is.

Op 11 van de Nijmeegse basisscholen is meer dan 40% van de leerlingen niet-westers van herkomst. Bij twee daarvan is dat een aardige afspiegeling van de buurtbevolking. Bij de andere 9 is er sprake van een oververtegenwoordiging van etnische groepen, bij 5 zelfs van een sterke oververtegenwoordiging (de Wieken, Groot Nijeveld, Bloemberg, de Nutsschool Lankforst en Hidayah). In vorige Onderwijsmonitor (2007) was de situatie vergelijkbaar.

“Voorbijloopgedrag”: 30% scholieren bezoekt verder weg gelegen school

Een relatief hoog aandeel leerlingen met een lage startkans en/of niet-westerse leerlingen is vaak het gevolg van “voorbijloopgedrag”: ouders kiezen voor een andere school die een stuk verder weg is. Voor heel Nijmegen geldt dat ongeveer 30% van de basisschoolleerlingen een school bezoekt die meer dan 300 meter verder van huis ligt dan de dichtstbijzijnde basisschool.

	autocht.	westers	niet-west	totaal
naar dichtstbijzijnd	3890	446	1390	5730
max. 300 m verder	1723	173	364	2262
meer dan 300m verder	2468	315	672	3457
	autocht.	westers	niet-west	totaal
naar dichtstbijzijnd	48%	48%	57%	50%
max. 300 m verder	21%	19%	15%	20%
meer dan 300m verder	31%	34%	28%	30%

Figuur 25 woon-schoolafstand basisonderwijs, 2009-2010
Bron: Leerplichtbestand gemeente Nijmegen

Bij 12 van de Nijmeegse basisscholen (Hidayah, Michiel de Ruyter, de Wieken, Zonnewende, Groot Nijeveld, Kleine Wereld, Montessori Dukenburg, Aldenhove, Sint Nicolaas, Aquamarijn, Prins Maurits, Vossenburcht) zie je dat het aandeel dat deze school voorbijloopt veel hoger is dan het gemiddelde. Daarbij zijn de volgende patronen te herkennen:

- Scholen in aandachtswijken hebben vaker te maken met een hoog aandeel voorbijlopers. Niet in alle wijken/bij alle scholen speelt dit echter even sterk, zo is bv. in Neerbosch-Oost, bij het Octaaf juist sprake van een laag percentage voorbijlopers.
- Hiermee samenhangend hebben ook scholen met een hoog aandeel leerlingen met een lage startkans en leerlingen van niet-westerse herkomst vaker een hoog aandeel voorbijlopers.
- Scholen met een uitgesproken karakter (islamitisch basisonderwijs, montessorionderwijs) hebben vaker een hoog percentage voorbijlopers

Maak je onderscheid naar het “voorbijloopgedrag” bij de verschillende etnische groepen dan zijn de verschillen op het eerste gezicht eigenlijk verrassend klein: van de autochtone basisschoolkinderen gaat 30% minstens 300 meter verder dan nodig is, 47% bezoekt de meest dichtbij school. Onder de niet-westerse kinderen is dat 27 resp. 57%.

	autocht.	westers	niet-west	totaal
naar dichtstbijzijnd	3890	446	1390	5730
max. 300 m verder	1723	173	364	2262
meer dan 300m verder	2468	315	672	3457
	autocht.	westers	niet-west	totaal
naar dichtstbijzijnd	48%	48%	57%	50%
max. 300 m verder	21%	19%	15%	20%
meer dan 300m verder	31%	34%	28%	30%

Figuur 26 Woon-schoolafstand naar etniciteit, 2009-2010

Kijk je echter naar de wijken waar veel niet-westerse kinderen wonen dan zijn de verschillen soms wel degelijk groot. Vooral in Hatert, Wolfskuil, Heseveld, Lankforst, Grootstal en Aldenhof gaat een veel groter deel van de autochtone dan van de niet-westerse kinderen naar een veel verder weg gelegen school.

Een opvallende tegenbeweging is te zien in de Malvert. Daar lopen juist de niet-westerse kinderen de wijksschool (Montessori Dukenburg) voorbij om vooral naar de Nutsschool Lankforst te gaan. Dat is ook de verklaring voor het feit dat op die school een hoger percentage niet-westerse kinderen zit dan het aandeel onder de dichtbij wonende kinderen.

	% niet-westerse II	% voorbijlopers onder	
		autochtoon	niet-westeres
Meijhorst	52%	43%	29%
Wolfskuil	44%	62%	33%
Malvert	44%	36%	65%
Neerbosch-Oost	43%	30%	17%
Nije Veld	42%	47%	36%
Hatert	39%	52%	31%
Aldenhof	38%	65%	39%
Zwanenveld	37%	37%	45%
Heseveld	32%	59%	22%
Tolhuis	31%	28%	13%
De Kamp	26%	10%	13%
Lankforst	24%	32%	9%
Grootstal	24%	51%	29%
t Acker	23%	19%	30%
Biezen	23%	50%	34%

Figuur 27 % basisscholieren dat school minstens 300 meter verder dan dichtstbijzijnde school bezoekt, naar etniciteit voor wijken met veel niet-westerse kinderen, 2009-2010

Schoolwijzer

Voor het schooljaar 2010-2011 zijn de nieuwe leerlingen voor het basisonderwijs voor het eerst volledig via centrale inschrijving (Schoolwijzer) op de scholen aangemeld en geplaatst.

Bij de centrale inschrijving geven ouders drie voorkeurscholen op. Zijn er voor een school meer aanmeldingen dan plaatsen, dan worden leerlingen in de volgende volgorde geplaatst op de school:

- Eerst broertjes en zusjes van leerlingen die de school al bezoeken.
- Vervolgens kinderen voor wie deze school een buurtschool is (een van de drie dichtstbijzijnde scholen).

- Tenslotte “spiegelbeeldig plaatsen”. Heeft een school weinig leerlingen met een lage startkans, dan komen eerst leerlingen met een lage startkans aan bod en omgekeerd.

Komt een kind volgens deze regels niet aan de beurt voor een plaats op de eerste voorkeurschool dan gaat het naar de volgende voorkeurschool, waar de procedure opnieuw wordt uitgevoerd.

In juni 2010 waren er via de Schoolwijzer bijna 1430 kinderen geplaatst. Per jaargang zitten er gemiddeld 1500-1600 kinderen op de Nijmeegse basisscholen. Het lijkt er dus op dat nog niet alle kinderen van dit schooljaar zijn ingeschreven.

Van de nu geplaatste kinderen gaat 95% naar de school van eerste voorkeur, 99% naar de eerste of tweede voorkeursschool. Of er nu meer of minder kinderen dan voorheen niet naar de school van hun eerste voorkeur gaan is niet te zeggen. Ook in het verleden werden er op sommige scholen kinderen afgewezen vanwege plaatsgebrek. Omdat de inschrijving toen per school geschiedde is er geen totaalbeeld van de omvang hiervan.

Met de Schoolwijzer werden verschillende effecten beoogd:

- Gelijke kansen voor kinderen om op populaire scholen te komen. In het oude systeem konden goed ingelichte ouders door vroeg in te schrijven “voorrang” voor hun kinderen creëren. Doordat nu alle ouders op een gelijk moment inschrijven/geplaatst worden is dat niet meer mogelijk.
- Bewerkstelligen dat ouders en kinderen vaker voor een wijkschool kiezen
- Bevorderen van integratie tussen verschillende groepen.

Kunnen we op grond van de eerste plaatsingen van de schoolwijzer al iets zeggen over het al of niet gerealiseerd worden van deze effecten?

Net zoveel kinderen naar buurtschool als in oude situatie

Over alle Nijmeegse leerlingen van basisscholen geldt dat 30% “voorbijloper” is: 30% bezoekt een school die minstens 300 meter verder ligt dan de dichtstbijzijnde.

Onder de nieuwe inschrijvingen voor het schooljaar 2010-2011 ligt dit percentage op hetzelfde niveau, ook het aandeel dat voor de dichtstbijzijnde school kiest is gelijk.

	dichtst bijz.	max 300m	voorbijloper
groep 1	51%	18%	31%
alle leerl.	50%	20%	30%

Figuur 28 Voorbijlooptgedrag onder alle BO-leerlingen (leerplicht) en nieuwe inschrijvingen 2010-2011 (Schoolwijzer)

Spreiding leerlingen met lage startkans volgt woonplek

Ook bij de nieuwe instroom van 2010-2011 is er van school tot school een groot verschil in het aandeel leerlingen met een lage startkans. Bij gemiddeld bijna 11% met een lage startkans varieert het percentage per school van (bijna) niets (Buut, Montessorri, Klein Heyendaal, Hazensprong, NSV, Talent) tot meer dan 50% (Zonnewende Aquamarijn, Groot Nijeveld). De patronen die daarbij te zien zijn zijn bekend: vooral scholen in wijken waar veel kinderen met een lage startkans wonen hebben (en hadden ook in voorgaande jaren) een hoog percentage van zulke leerlingen. Voor drie scholen, Michiel de Ruyter, de Klumpert en de Wieken, is de situatie wat anders: daar zijn er onder de instroom duidelijk minder leerlingen met een lage startkans dan in de huidige leerlinggroep.

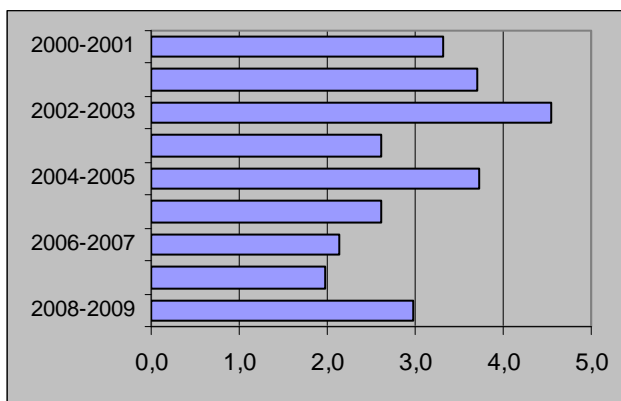

3.5 Onderwijsprestaties en achterstandindicatoren: vertraging

3 tot 4% leerlingen loopt vertraging op

Leerlingen uit groep 8 worden als vertraagde leerling beschouwd wanneer ze op 31 december van het schooljaar 13 jaar of ouder zijn. Leerlingen kunnen vertraging oplopen doordat ze een schooljaar over doen of doordat ze op latere leeftijd het basisonderwijs instromen. Dit laatste komt vooral bij allochtone nieuwkomers voor.

Het percentage vertraagde leerlingen heeft de afgelopen jaren geschommeld. Tussen 2000 en 2009 lag het percentage meestal tussen 2 en 4%, met een uitschieter in het jaar 2003-2004, toen het 4,5 was.

Figuur 29 Percentage vertraagde scholieren in groep 8, bron: groep 8-bestanden

In Figuur 30 is te zien dat het percentage vertraagden van groep tot groep, van gebied tot gebied flink kan variëren. Ook door de tijd heen zijn er behoorlijke schommelingen. Dat wordt ook in de hand gewerkt doordat het soms om kleine groepjes gaat waar de prestaties van enkele leerlingen procentueel uitgedrukt flink doortikken.

	2008-2009		% vertraagde leerlingen	
	aantal II groep 8	% vertraagde leerlingen	2003-2004	2000-2001
N-Centrum	17	0,0%	0,0%	0,0%
N-Oost	238	0,8%	0,4%	0,5%
N-Oud-West	100	6,0%	6,8%	10,7%
N-Nieuw-West	141	2,8%	0,0%	6,9%
N-Midden	176	4,5%	2,1%	1,9%
N-Zuid	198	2,5%	3,4%	2,6%
Dukenburg	217	3,2%	2,9%	3,5%
Lindenholt	169	4,1%	4,2%	2,6%
N-Noord	114	1,8%	3,1%	0,0%
autochtoon	980	2,0%	1,5%	
Surinaams	15	0,0%	0,0%	
Antil/Arub	24	0,0%	0,0%	
Turks	95	8,4%	5,5%	
Marokkaans	41	0,0%	5,5%	
westers	117	3,4%	3,8%	
niet-westers	90	10,0%	7,6%	
geen lage startkans	1074	2,1%	1,1%	1,2%
lage startkans	302	6,0%	6,1%	7,9%
onbekend	0		1,1%	0,0%
totaal	1377	3,0%	2,6%	3,3%

Figuur 30 % vertraagde scholieren per gebied/groep, bron: groep 8-bestanden

Tamelijk constante gegevens zijn:

- Het aandeel vertraagden in Oud-West ligt altijd flink boven het gemiddelde.
- Het percentage vertraagden onder autochtone kinderen is op alle peilmomenten ruim onder het stedelijk gemiddelde.
- Kinderen met een lage startkans lopen veel vaker vertraging op dan kinderen zonder lage startkans.

3.6 Onderwijsprestaties en achterstandsindicatoren: citoscores

Opleidingsniveau ouders heeft veel invloed op Citoscore

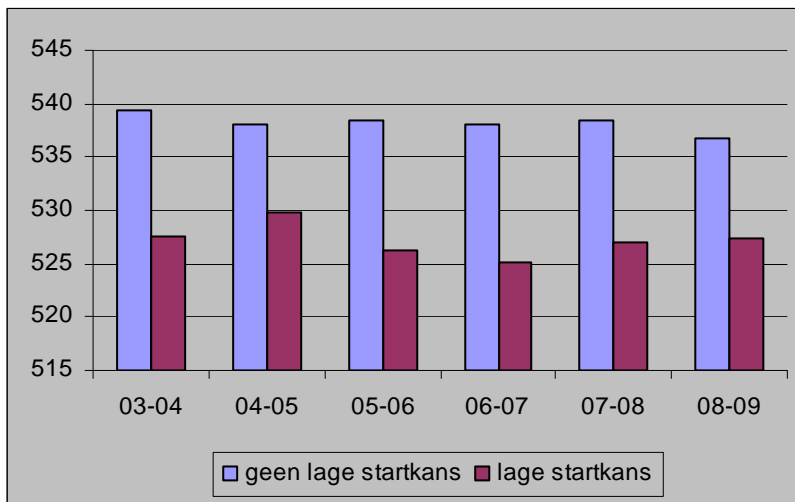
De meeste leerlingen van groep 8 maken de Citotoets. De citoscore geeft een indicatie van de vaardigheden van leerlingen op gebied van taal, rekenen en informatieverwerking.⁷

Een belangrijk gegeven is dat het opleidingsniveau van de ouders een duidelijke relatie heeft met de Citoscore van hun kinderen. Leerlingen met een lage startkans (omdat één of beide ouders een

⁷Niet alle scholen nemen deel aan de citotoets, van niet alle scholen die deelgenomen hebben zijn de citoscores bij de gemeente bekend. Voor de meeste leerjaren is van 80-90% van de leerlingen van groep 8 de citoscore bekend.

Het ontbreken van scores kan invloed hebben op de gemiddelde uitslagen. Betreffen de scholen zonder scores scholen die over het algemeen hoge, of juist wat lagere citoresultaten boeken? Dat maakt dat je voor vergelijkingen (door de tijd, tussen verschillende groepen) altijd enig voorbehoud moet maken: de uitkomsten van de vergelijkingen kunnen gekleurd worden door het ontbreken van gegevens. Toch geven de uitslagen van de Cito over het algemeen een redelijk beeld van de cognitieve prestaties van de leerlingen.

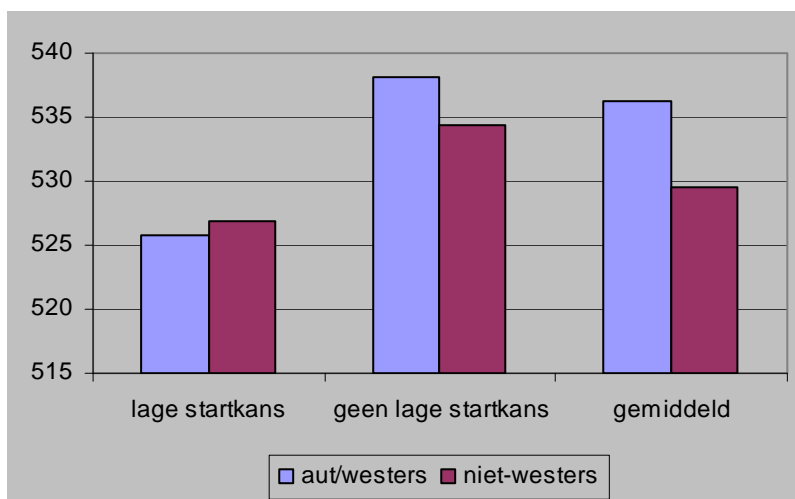
laag opleidingsniveau heeft) scoren gemiddeld een stuk lager op de Citotoets dan leerlingen zonder lage startkans: leerlingen zonder lage startkans halen Citoscores van 537, 538 gemiddeld, leerlingen met een lage startkans scoren gemiddeld tussen de 525 en 530.

Figuur 31 Gemiddelde citoscore Nijmeegse leerlingen naar gewicht, bron: groep8 bestanden

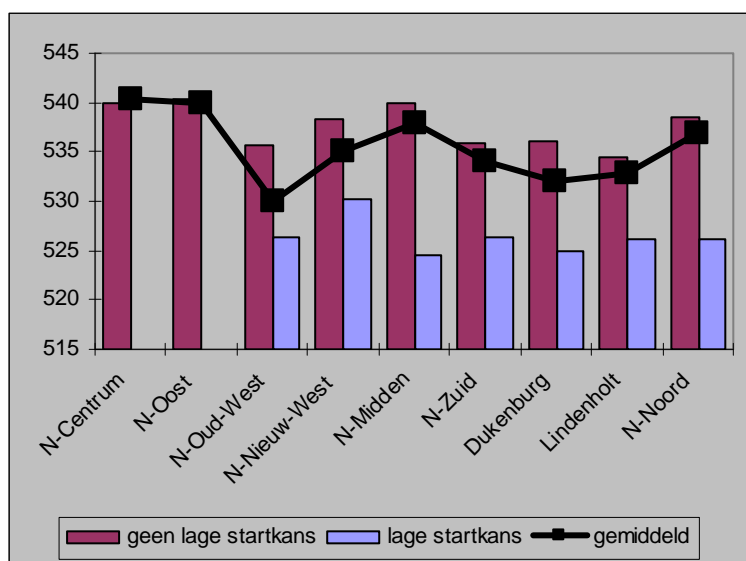
De variatie in Cito-scores tussen stadsdelen, wijken, etnische groepen en scholen is voor een groot deel terug te voeren op de grote of juist beperkte aanwezigheid van kinderen met lage startkansen.

In Figuur 32 is te zien dat kinderen met een niet-westerse achtergrond en een lage startkans net zo hoog, zelfs nog een fractie beter scoren op de Cito dan autochtone kinderen met een lage startkans. Bij de leerlingen zonder lage startkans halen kinderen uit niet-westerse groepen wel iets lagere scores dan de autochtone kinderen. De over het geheel genomen lage gemiddelde citoscore van kinderen met een niet-westerse achtergrond wordt vooral verklaard door het grote aandeel van hen dat een lage startkans heeft.

Figuur 32 Citoscore Nijmeegse leerlingen, naar gewicht en etnische achtergrond, gemiddelde 06-07 tot 08-09, bron: groep 8 bestanden

Naar stadsdeel en wijk geanalyseerd is eenzelfde patroon zichtbaar. De verschillen in gemiddelde citoscores per stadsdeel zijn voor een belangrijk deel veroorzaakt door de mate waarin er leerlingen met een lage startkans wonen.

Figuur 33 Gemiddelde citoscores per stadsdeel, totaal en voor leerlingen met en zonder gewicht, gemiddelde 06-07 tot 08-09, Bron "groep 8 bestanden

De leerlingen zonder lage startkans vormen een diverse groep: zowel leerlingen met ouders met een universitaire opleiding als kinderen met ouders die net boven de laagste opleidingsklasse zitten vallen in deze categorie. De samenstelling van deze groep leerlingen is in sociaal-ecomisch sterke wijken waarschijnlijk gunstiger dan in wat minder sterke wijken. De cito-uitslagen van leerlingen zonder lage startkans zijn in Midden en Oost daarom hoger dan in bv. Oud-West of Lindenholt.

Dit lijkt ook geïllustreerd te worden door de uitslagen per school. Vooral op scholen waar maar weinig leerlingen met een lage startkans zijn ligt vooral de score van de leerlingen zonder lage startkans hoog. De score van scholieren met een lage startkans varieert veel minder met de leerlingssamenstelling van de school.

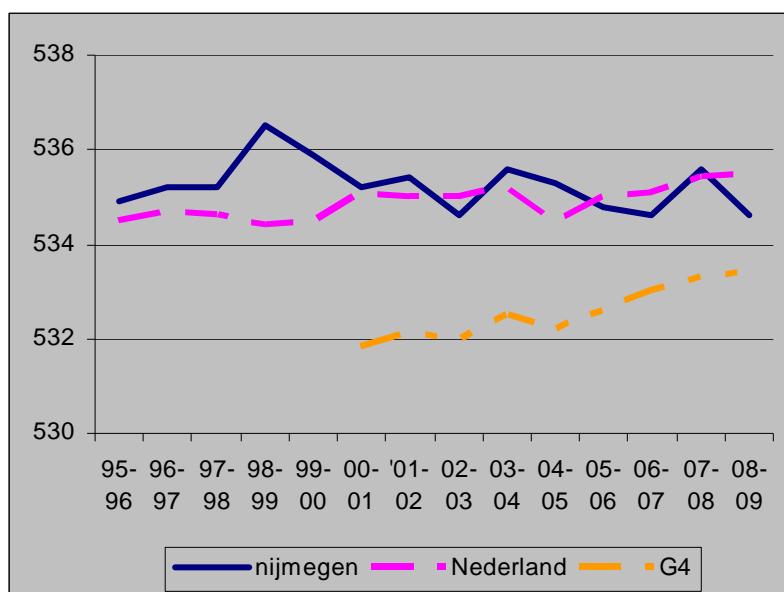
leerlingssamenstelling school	score II zonder lage startkans	score II met lage startkans
Max. 30% lage startkans	537,9	529,4
30-50% lage startkans	532,5	525,7
meer dan 50% lage startkans	531,7	527,2

Figuur 34 Citoscores leerlingen met en zonder lage startkans, naar samenstelling schoolpopulatie, schooljaar 08-09

Citoscores in Nijmegen rond het landelijk gemiddelde

De scores in Nijmegen de afgelopen 10 jaar liggen meestal rond de 535. Hiermee scoren de Nijmeegse leerlingen rond het landelijke gemiddelde. Aan het eind van de vorige eeuw scoorden Nijmeegse kinderen vaak net iets beter dan het landelijk gemiddelde. Aan deze positieve afwijking is een eind gekomen.

De scores in de vier grote steden liggen een stuk onder de Nijmeegse en Nederlandse uitslagen. Ook voor deze steden geldt dat de totaalscore gedrukt wordt door het grote aandeel leerlingen met lage startkansen dat daar op de scholen zit.

Figuur 35 Citoscores Nijmegen en Nederland, bron: groep8-bestanden en Cito: Terugblik en resultaten 2009

In Figuur 36 vergelijken we de citoscores van leerlingen per gewichtsklasse in Nijmegen en Nederland. Daaruit blijkt voor de jaren 07-08 en 08-09 het volgende:

- “gewone” leerlingen (zonder ouders met een lage opleiding, categorie 1) scoren in Nijmegen het eerste jaar iets hoger dan gewone leerlingen in Nederland, het tweede jaar gelijk. In eerdere jaren lag de uitslag van deze groep in Nijmegen steeds boven het Nederlands gemiddelde
- leerlingen met een gewicht 1.25 (autochtone kinderen met ouders met lage opleiding) scoren in Nijmegen lager dan de 1.25 leerlingen landelijk. Dit was ook in de jaren 05/06 en 06/07 te zien, daarvoor niet. In de komende jaren is niet meer na te gaan of deze groep afwijkend scoort. In de nieuwe regeling ter bepaling van de startkans speelt etnische achtergrond immers geen rol meer.
- de citoscores van leerlingen met gewicht 1.9 (allochtone kinderen met ouders met een lage opleiding) liggen in Nijmegen ook iets onder het landelijke niveau, maar hier zijn de verschillen kleiner.

	scores leerlingen groep 8			
	07-08		08-09	
	Nijmegen	nederland	Nijmegen	Nederland
geen gewicht	538,3	536,9	536,8	536,9
1.25	524,6	530,3	527,6	530,3
1.9	528,7	529,4	528,1	529,4
onbekend	536,5	536,0	nvt	536,0
totaal	535,6	535,4	534,6	535,5

Figuur 36 Citoscores per gewicht, Nijmegen en Nederland, bron: groep 8 bestanden en Cito: Terugblik en resultaten 2009

Onderwijsinspectie: geen “zeer zwakke scholen” in Nijmegen, wel zwakke scholen

De Onderwijsinspectie publiceert jaarlijks een lijst met “zeer zwakke scholen”. In Nijmegen zijn er geen zeer zwakke scholen.

Wel zijn er in Nijmegen zwakke scholen. Het aantal daarvan varieert enigzins doordat de onderwijsinspectie de waardering van scholen continue aanpast. Zomer 2010 waren er zeven basisscholen die door de inspectie als “zwak” werden beoordeeld, eind 2010 zes.

Op de als zwak benoemde scholen vertoont de kwaliteit van het onderwijs belangrijke tekortkomingen en/of zij de onderwijsresultaten/eindopbrengsten onvoldoende, ook als rekening gehouden werd met de samenstelling van de leerlingpopulatie. Deze scholen staan onder geïntensiveerd toezicht van de onderwijsinspectie.

Het aantal zwakke scholen in 2010 is wat hoger dan in eerdere jaren en vergelijkbare steden.

3.7 Onderwijsprestaties en achterstandsindicatoren: schooladviezen

Patroon schooladviezen volgt dat van citoscores

In groep 8 krijgen de leerlingen van het basisonderwijs een schooladvies. De leerkracht geeft aan welke vorm van middelbaar onderwijs het beste aansluit bij de leerling.

	aantal groep 8	advies geg/bekend	VSO/praktijk	VMBO b/k/g	VMBO -t	VMBO-t/havo	havo	havo/vwo	vwo
N-Centrum	17	17	0%	12%	24%	18%	24%	6%	18%
N-Oost	238	237	0%	10%	8%	8%	20%	23%	32%
N-Oud-West	100	100	1%	43%	13%	17%	14%	6%	6%
N-Nieuw-West	141	141	0%	26%	23%	14%	13%	9%	16%
N-Midden	176	176	0%	23%	6%	13%	11%	21%	26%
N-Zuid	198	198	1%	33%	18%	8%	12%	15%	14%
Dukenburg	217	216	1%	26%	16%	18%	12%	14%	13%
Lindenholt	169	169	1%	24%	23%	10%	15%	11%	15%
N-Noord	114	108	0%	16%	14%	18%	11%	18%	24%
1	1075	1068	0%	16%	14%	12%	16%	18%	24%
1,25	156	155	1%	55%	17%	12%	7%	5%	3%
1,9	146	146	2%	48%	19%	14%	8%	7%	2%
Nijmegen	1377	1369	0%	24%	15%	13%	14%	15%	19%

Figuur 37 Advies groep 8 2008-2009

- Bijna de helft van de Nijmeegse groep-8 kinderen krijgt een advies op minimaal havo of vwo niveau. Ruim een kwart krijgt een advies voor VMBO-t of VMBO-t/havo. Het resterende kwart krijgt advies naar het VMBO-b/k/g te gaan
- In de stadsdelen Oud-West is het aandeel van de leerlingen dat een advies op lager niveau krijgt (VMBO-b/k/g), ook in eerdere jaren, duidelijk hoger dan in de overige stadsdelen. Ook de stadsdelen Nieuw-West, Dukenburg, Lindenholt en Zuid hebben vaak een groot aandeel leerlingen met een laag advies. In het schooljaar 2008/2009 ligt in Midden het aandeel leerlingen met een laag advies veel hoger dan eerdere jaren. Waarschijnlijk is er sprake van een toevallige schommeling in dit stadsdeel met heel uiteenlopende wijken (o.a. Nije Veld, Hazenkamp en Heyendaal).
- Leerlingen met een lage startkans, een leerlinggewicht, krijgen advies op lager niveau dan leerlingen zonder gewicht. Voor autochtone kinderen (gewicht 1,25) is dat, net als bij de citoscore, nog uitgesprokener dan voor allochtone kinderen (gewicht 1,9).

Laatste jaren krijgen meer kinderen VMBO-t- of hoger advies

Meer dan 60% van de kinderen die in 2008/2009 in groep 8 zaten kreeg advies naar een VMBO-t of hogere opleiding te gaan. Ook in de 2 jaar daarvoor lag dit aandeel boven de 60%. In de jaren daarvoor lag het aandeel wat lager, rond de 55%. De stijging van het adviesniveau is niet goed te verklaren, wanneer je kijkt naar de ontwikkeling van de citoscores in dezelfde periode. Die bleef voor de Nijmeegse leerlingen juist op hetzelfde niveau. Ook landelijk is geconstateerd dat leerlingen tegenwoordig naar hogere onderwijsniveaus doorstromen dan enig jaren geleden.

3.8 Onderwijsprestaties en achterstandsindicatoren: verzuim

Verzuim komt in basisonderwijs maar weinig voor

Het aantal meldingen uit het basisonderwijs bij leerplicht is maar beperkt: in het schooljaar 2008/2009 287. Omdat over sommige kinderen meer dan 1 melding behandeld wordt is het aantal kinderen nog kleiner. Dat betekent dat jaarlijks ongeveer 2% van de basisschoolleerlingen in aanraking komt met een leerplichtambtenaar.

Bij het speciaal basisonderwijs is het aantal meldingen natuurlijk veel kleiner, omdat minder kinderen dit schooltype bezoeken. Procentueel gezien is het verzuim daar wel groter dan in het gewone basisonderwijs, en de laatste jaren flink toegenomen.

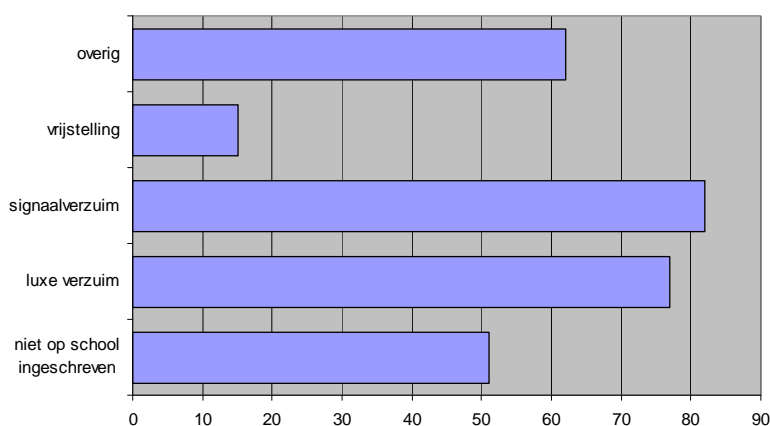
In het speciaal onderwijs (basisschoolleeftijd en VO-leeftijd samen) ligt het verzuim op hetzelfde niveau als bij het SBO.

	meldingen kinderen	als % leerlingen	
basisonderwijs	287	254	2,5%
SBO	52	45	10,9%

Figuur 38 Door Leerplicht behandelde meldingen, 2008/2009

De meest voorkomend aanleiding voor het contact met leerplicht is "signaalverzuim" (bv. spijbelen). Ook "luxeverzuim" (vrijstelling om enige tijd van school weg te blijven bv. in verband met lange reis/familiebezoek) is een belangrijke contactreden.

In het SBO en SO ligt de nadruk nog sterker op signaalverzuim en komt luxeverzuim minder voor.

Figuur 39 Reden van contact bij melding basisscholieren, 2008-2009

3.9 Brede Scholen

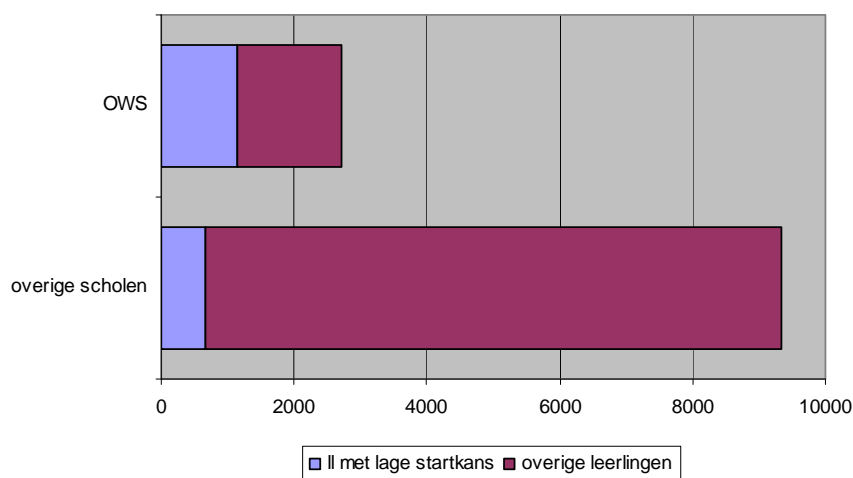
In Nijmegen staan 12 Brede Scholen (BS, voorheen OpenWijkScholen). Op een Brede School worden voorzieningen op gebied van onderwijs, zorg en welzijn geïntegreerd. De Brede School richt zich daarbij niet alleen op kinderen, maar ook op hun ouders en wijkbewoners.

Bij de 12 Brede Scholen zijn 14 basisscholen betrokken.

Tweederde van kinderen met lage startkans op Brede School

De Nijmeegse Brede Scholen staan allemaal in aandachtswijken. Juist hier kunnen kinderen, ouders en wijkbewoners immers extra ondersteuning gebruiken.

Bijna een kwart van alle Nijmeegse kinderen zit op een SS. Van de leerlingen met lage startkansen echter 2/3. De ondersteuning van de SS komt dus gericht terecht bij kinderen die dit het best kunnen gebruiken.

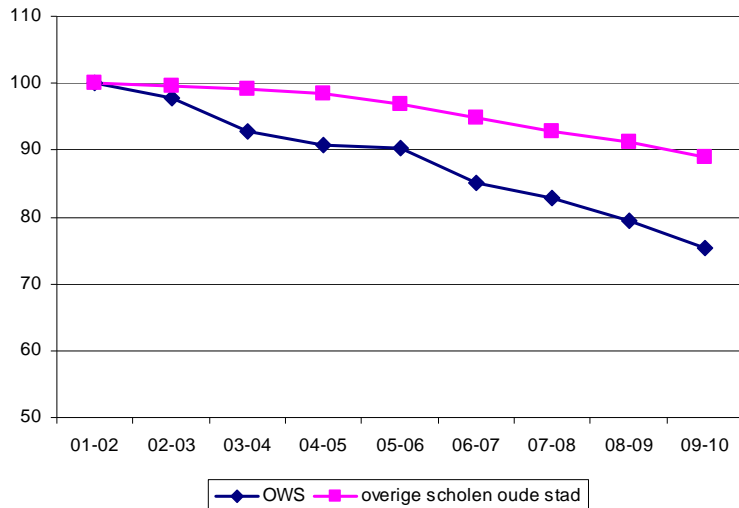
Figuur 40 Leerlingen naar startkans en bezoek BS, 2009/2010, bron: I LT

Net als in Nijmegen als geheel is op de Brede Scholen de laatste jaren het aandeel leerlingen met lage startkansen sterk teruggelopen: van bijna 70% in het schooljaar 2003/2004 naar ruim 40% in het schooljaar 2009/2010.

Terugloop leerlingaantal op BS sterker dan bij andere scholen in oud-Nijmegen

Sinds het begin van de eeuw is het aantal leerlingen op de BS met ongeveer een kwart teruggelopen. Deels is dat het gevolg van het feit dat alle BS in oud-Nijmegen staan, waar de basisgeneratie kleiner is geworden. De krimp op de BS is echter duidelijk groter geweest dan op de overige basisscholen in Nijmegen ten zuiden van de Waal. De BS hebben behalve met een demografische afname van het aantal leerlingen ook te maken gehad met een terugloop in belangstelling.

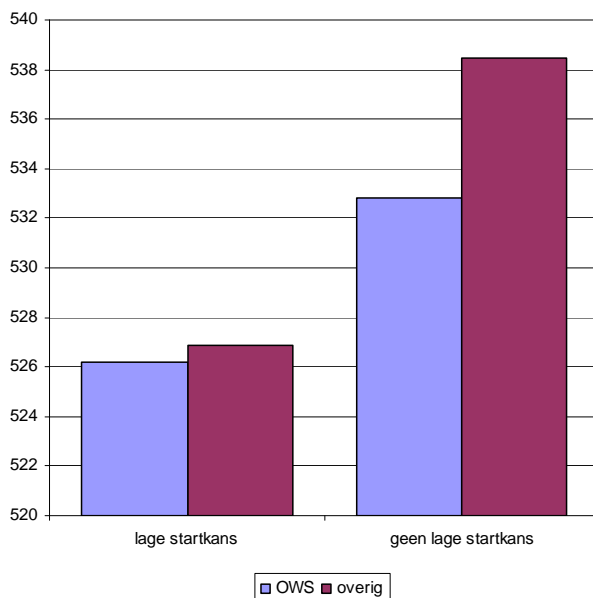

Figuur 41 Ontwikkeling leerlingaantal in Nijmegen ten zuiden van Waal, BS versus overige scholen, 2001/2002 = 100
bron: ILT

Door samenstelling schoolpopulatie lage citoscores

De citoscores op de Brede Scholen liggen ruim onder het Nijmeegse gemiddeld. In heel Nijmegen ligt de score rond de 535, op de BS onder de 530. Deze afwijking naar beneden is voor een groot deel het gevolg van de samenstelling van de leerlingen. Op de BS zitten veel leerlingen met een lage startkans, die gemiddeld (ook op niet-brede-scholen) lagere citoscores halen. De leerlingen zonder lage startkans halen op Brede Scholen wel duidelijk lagere citoscores dan op andere scholen. De lage score op de BS heeft waarschijnlijk te maken met de variëteit in achtergronden van leerlingen zonder lage startkansen (zie ook paragraaf 3.6)

Figuur 42 Citoscores op Brede Scholen en overige scholen, gemiddelde 06-07 t/m 08-09, bron: groep 8 bestanden

3.10 Prestatieafspraken

Onderwijsachterstandenbeleid

Voor 21 basisscholen voert de gemeente een speciaal Onderwijs Achterstanden Beleid. Daarbij zijn de scholen betrokken met veel leerlingen met een lage startkans en/of Brede Scholen.

De OAB-scholen krijgen extra geld ter beschikking en willen ook extra prestaties leveren. Tussen de schoolbesturen en de gemeente zijn daarvoor "prestatieafspraken" gemaakt. Het OAB-beleid betreft de periode 2006-2010. Jaarlijks leggen de OAB-scholen gezamenlijk verantwoording af.

Veel prestatieafspraken gehaald

In de verantwoording over het schooljaar 2008/2009 is te zien dat aan veel afspraken (meer dan) voldaan wordt:

- Jonge kinderen met een lage startkans doen allemaal mee aan VVE-programma's. Niet alle programma's die gebruikt worden zijn echter kwalitatief goedgekeurd. Dit was ook in eerdere jaren al het geval.
- Bijna alle kinderen met een lage startkans doen mee aan programma's/projecten die uitgebreider zijn dan het VVE-aanbod.
- Er is aandacht voor de overdracht van voor-schools naar vroegschool en van basisonderwijs naar vervolgonderwijs.
- Leerprestaties worden gemonitord, bijna alle kinderen doen mee aan de Citotoets.
- Aan de afspraak jaarlijks minimaal 37 kinderen deel te laten nemen aan een schakelklas wordt voldaan.

Opvoedingsondersteuning blijft achter

In de afspraken is opgenomen dat de OAB-scholen jaarlijks 10 activiteiten voor ouders van kinderen van groep 1 en 2 (opvoedingsondersteunend, ontwikkelingsstimulerend) zouden organiseren. Deze afspraak wordt slechts voor 55% gehaald.

Uiteenlopende invullingen voor schakelklassen

Schakelklassen zijn klassen waar kinderen met een grote taalachterstand (meestal kinderen die net in het land zijn aangekomen) in korte tijd (een jaar) vooral taalkundig worden bijgespijkerd. Het is de bedoeling dat deze kinderen na het schakeljaar doorstromen naar het reguliere onderwijs.

In het begin van de OAB-periode werd dit ingevuld door 2 aparte schakelklassen samen te stellen, die een volledig "schakelprogramma" uitvoerden. Ook in het schooljaar 2008/2009 waren er 2 van deze fulltime schakelklassen (Bloemberg en Muze) waar op 1 oktober 2008 samen 39 leerlingen zaten.

Daarnaast zijn er ook nieuwe vormen van schakelklassen ingevoerd.

De Zonnewende is begonnen met een "verlengde schooldag-schakelklas". Leerlingen uit groep 5 met een taalachterstand blijven op maandag en woensdag extra lang op school met een programma dat zowel gericht is op taalverwerving als ook andere activiteiten omvat.

Het Octaaf heeft een "deeltijdschakelklas". Leerlingen uit groep 2 met een taalachterstand volgen op maandagmorgen en op vrijdag een apart programma.

Tabel 5 Basisschoen, geordend naar wijk, en leerlingen

stadsdeel	wijk	school	leerlingen		% uit eigen wijk		% allocht.		% gewichtsl.	
			01-02	09-10	01-02	09-10	01-02	09-10	01-02	09-10
Centrum	Benedenstad	Petrus Canisius	229	224	46%	32%	13%	15%	28%	2%
Oost	Bottendaal	De Driemaster	214	235	74%	59%	30%	24%	27%	14%
		Galgenveld	Klein Heyendaal	475	455	34%	37%	3%	7%	0%
	Altrade	Montessori Heyendaalseweg	263	240	29%	32%	7%	8%	3%	0%
		Vrije School Meander	355	351	4%	8%	7%	5%	0%	1%
		Abibakr	67	-	2%	-	92%	-	79%	-
	Hunnerberg	De Buut	475	333	-	-	11%	13%	1%	3%
		De Klokkenberg	318	276	33%	24%	7%	8%	13%	0%
De Sterredans		460	340	22%	20%	7%	6%	10%	0%	
Hengstdal	De Muze	366	403	62%	54%	14%	12%	20%	4%	
Oud-West	Biezen	Aquamarijn	391	267	78%	70%	32%	32%	86%	42%
	Wolfskuil	Michiel de Ruyterschool	196	111	79%	69%	52%	43%	94%	64%
		De Wieken	184	159	78%	74%	68%	65%	100%	62%
Nieuw-West	Hees	De Lanteerne	578	560	29%	31%	10%	11%	15%	9%
	Heseveld	De Zonnewende	255	247	55%	62%	38%	44%	67%	45%
	Neerbosch-Oost	Het Octaaf	408	385	97%	94%	48%	52%	65%	48%
Midden	Nije Veld	Groot Nijeveld	238	154	-	-	58%	65%	92%	68%
		Hazenkamp	De Hazesprong	452	459	46%	51%	8%	6%	15%
	Goffert	Nijmeegse Schoolvereniging	500	485	58%	51%	5%	9%	0%	0%
		Sint Nicolaasschool	256	254	35%	21%	5%	7%	18%	0%
St. Anna	De Akker	289	388	29%	25%	6%	7%	12%	3%	
Zuid	Hatertse Hei	Hidaya	-	129	-	4%	-	90%	-	47%
	Grootstal	De Kleine Wereld	254	238	73%	76%	28%	31%	40%	26%
		Hatert	De Klumpert	257	122	95%	91%	52%	64%	98%
	Brakkenstein	De Vossenburcht	316	213	90%	88%	28%	33%	53%	37%
		Brakkenstein	Brakkenstein	299	288	90%	81%	2%	10%	0%
Dukenburg	Tolhuis	De Dukendonck	239	316	74%	80%	25%	34%	46%	23%
	Zwanenveld	Prins Mauritschool	213	188	92%	87%	24%	34%	61%	28%
	Meijhorst	De Meiboom	272	169	85%	84%	59%	56%	71%	32%
	Lankforst	Nutsschool Lankforst	374	290	33%	33%	33%	45%	47%	31%
	Aldenhof	De Aldenhove	184	120	83%	80%	43%	54%	66%	31%
	Malvert	Montessori Dukenburg	282	260	20%	18%	20%	17%	0%	11%
	Weezenhof	Prins Clauschool	386	445	71%	58%	14%	15%	0%	5%
Lindenholt	t Acker	De Bloemberg	199	78	68%	50%	29%	53%	52%	36%
		De Lindenhoeve	250	189	65%	83%	16%	25%	35%	24%
	De Kamp	Kampus	188	169	83%	87%	34%	23%	32%	24%
		De Luihorst	380	372	82%	82%	22%	25%	21%	12%
	t Broek	Montessori Lindenholt	345	282	58%	53%	12%	18%	6%	10%
De Wingerd	De Wingerd	419	336	63%	53%	9%	15%	33%	20%	
Noord	Oosterhout	De Oversteek	174	833	99%	98%	13%	10%	9%	0%
	Lent	De Geldershof Lent	326	279	99%	99%	3%	7%	8%	8%
		Het Talent	15	407	100%	94%	0%	9%	7%	3%
Nijmegen			12341	12049	60%	59%	20%	21%	30%	15%

Aantal leerlingen en % gewichtsl. (II met lage startkans) is ontleend aan de Integrale Leerlingtellingen, en zijn inclusief buitenleerlingen

% uit eigen wijk en % leerlingen met een niet-westerse achtergrond betreft alleen Nijmeegse leerlingen, ontleend aan bestand leerplicht

Tabel 6 Aandeel niet-westerse allochtonen onder leerlingen en in straal 600 meter rond school, 2009/2010

stadsdeel	wijk	school	% niet-westers op		
			school	in cirkel	verschil
Centrum	Benedenstad	Petrus Canisius	16%	18%	-2%
Oost	Bottendaal	De Driemaster	24%	18%	6%
		Klein Heyendaal	7%	7%	0%
	Hunnerberg	Montessori Heyendaalseweg	8%	10%	-2%
		Vrije School Meander	5%	9%	-4%
		De Buut Molukkenstraat	12%	11%	1%
		De Buut Hugo de Grootstraat	16%	11%	5%
		De Klokkenberg	8%	6%	2%
	Hengstdal	De Sterredans	6%	4%	2%
De Muze		12%	10%	2%	
Oud-West	Biezen	Aquamarijn Biezendw.	31%	23%	9%
		Aquamarijn Spechtstraat	34%	28%	5%
	Wolfskuil	Michiel de Ruyterschool	43%	32%	12%
		De Wieken	65%	40%	25%
Nieuw-West	Hees	De Lanteerne	11%	29%	-18%
	Heseveld	De Zonnewende	44%	32%	12%
	Neerbosch-Oost	Het Octaaf	52%	46%	6%
Midden	Nije Veld	Groot Nijeveld	65%	27%	38%
		De Hazesprong	6%	3%	3%
		Nijmeegse Schoolvereniging	9%	3%	6%
	Goffert	Sint Nicolaasschool	7%	7%	0%
	St. Anna	De Akker	7%	4%	3%
Zuid	Hatertse Hei	Hidaya	90%	17%	73%
	Grootstal	De Kleine Wereld	32%	25%	7%
	Hatert	De Klumpert	64%	52%	12%
		De Vossenburcht	34%	36%	-3%
	Brakkenstein	Brakkenstein	9%	9%	0%
Dukenburg	Tolhuis	De Dukendonck	35%	30%	5%
	Zwanenveld	Prins Mauritschool	35%	31%	3%
	Meijhorst	De Meiboom	56%	43%	13%
	Lankforst	Nutsschool Lankforst	45%	24%	21%
	Aldenhof	De Aldenhove	53%	45%	8%
	Malvert	Montessori Dukenburg	17%	33%	-15%
	Weezenhof	Prins Clausschool	15%	22%	-7%
Lindenholt	t Acker	De Bloemberg	53%	24%	29%
		De Lindenhoeve	25%	24%	1%
	De Kamp	Kampus	23%	23%	-1%
		De Luiuthorst	24%	23%	1%
	t Broek	Montessori Lindenholt	17%	23%	-5%
		De Wingerd	16%	22%	-7%
Noord	Oosterhout	De Oversteek	10%	10%	0%
	Lent	De Geldershof Lent	7%	7%	0%
		Het Talent	10%	10%	0%

Tabel 7 Wijken, naar aantal leerlingen, aandeel allochtonen, aandeel in eigen wijk naar school, aandeel dat basisschool bezoekt minstens 300 meter verder dan dichtstbijzijnde school

		aantal leerlingen		% allochtone leerlingen		in eigen wijk naar school		naar school >300m dan dichtstbijzijnde school 2006/2007			naar school >300m dan dichtstbijzijnde school 2009/2010		
		02-03	09-10	02-03	09-10	02-03	09-10	totaal	aut/west.	allocht. totaal	aut/west.	allocht.	
Centrum	Benedenstad	148	106	20%	18%	75%	71%	30%	27%	43%	33%	29%	53%
	Stadscentrum	44	72	23%	18%	0%	0%	54%	50%	69%	51%	51%	50%
Oost	Bottendaal	179	177	15%	16%	87%	80%	16%	16%	17%	23%	23%	23%
	Galgenveld	362	356	5%	6%	79%	83%	28%	29%	24%	30%	30%	26%
	Altrade	428	362	6%	9%	0%	0%	31%	32%	28%	33%	33%	30%
	Hunnerberg	243	190	5%	8%	88%	79%	41%	41%	43%	37%	37%	40%
	Hengstdal	516	481	17%	13%	39%	45%	30%	31%	28%	26%	26%	28%
	Kwakkenberg	55	97	5%	2%	0%	0%	33%	48%	0%	57%	57%	0%
	Groenewoud	117	119	4%	9%	0%	0%	33%	34%	25%	28%	26%	56%
	Ooyse Schependom	14	11	7%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	20%	20%	0%
Oud-West	Biezen	492	403	24%	23%	61%	48%	42%	45%	30%	47%	50%	34%
	Wolfskuil	491	404	47%	45%	55%	49%	54%	66%	40%	49%	62%	33%
Nieuw-West	Hees	210	219	4%	5%	79%	83%	45%	45%	50%	51%	52%	30%
	Heseveld	421	463	29%	32%	31%	34%	48%	56%	31%	48%	59%	22%
	Neerbosch-Oost	575	547	41%	43%	66%	66%	23%	28%	16%	24%	30%	17%
	Haven- en industrieterrein	3	7	33%	14%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Midden	Nije Veld	415	370	45%	42%	0%	0%	40%	48%	30%	45%	49%	40%
	Hazenkamp	589	528	3%	3%	90%	90%	26%	26%	12%	31%	31%	27%
	Goffert	251	148	10%	16%	37%	36%	41%	42%	32%	48%	49%	40%
	St. Anna	235	235	3%	6%	37%	41%	18%	18%	14%	15%	15%	8%
	Heijendaal	143	93	1%	1%	0%	0%	21%	21%	0%	23%	23%	0%
Zuid	Hatertse Hei	277	318	12%	12%	0%	1%	52%	52%	59%	52%	54%	39%
	Grootstal	437	403	21%	24%	48%	46%	51%	54%	42%	46%	51%	29%
	Hatert	631	482	36%	39%	78%	61%	35%	43%	22%	44%	52%	31%
	Brakkenstein	386	305	3%	8%	71%	77%	26%	27%	18%	24%	25%	13%
Dukenburg	Tolhuis	255	341	19%	31%	75%	75%	25%	28%	13%	23%	28%	13%
	Zwanenveld	324	284	25%	37%	57%	56%	34%	35%	32%	40%	37%	45%
	Meijhorst	315	260	56%	51%	67%	55%	30%	40%	22%	36%	43%	29%
	Lankforst	162	145	25%	24%	75%	64%	33%	36%	21%	27%	32%	9%
	Aldenhof	254	227	34%	38%	59%	44%	45%	54%	28%	55%	65%	39%
	Malvert	232	148	52%	44%	28%	32%	44%	27%	60%	49%	36%	65%
	Weezenhof	352	316	12%	9%	82%	83%	14%	14%	15%	17%	17%	14%
	Vogelzang	0	0	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
	Staddijk	13	18	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Lindenholt	t Acker	617	491	21%	23%	44%	39%	21%	19%	28%	22%	19%	30%
	De Kamp	523	506	28%	25%	89%	89%	10%	9%	12%	11%	10%	13%
	t Broek	592	418	11%	18%	76%	81%	18%	18%	18%	21%	20%	28%
	Kerkenbos	2	1	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
	Westkanaaldijk	0	1	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%	100%	0%
	Neerbosch-West	14	8	36%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Noord	Bijsterhuizen	0	3	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%	100%	0%
	Oosterhout	234	893	12%	10%	99%	97%	3%	3%	0%	3%	3%	2%
	Ressen	4	17	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
	Lent	360	673	4%	9%	97%	97%	18%	17%	29%	17%	17%	15%
	onbekend										0%	0%	0%
Nijmegen		11927	11646	21%	21%	60%	60%	30%	31%	27%	31%	31%	28%

Ontleend aan Leerplichtbestand, inclusief Nijmeegse leerlingen op basisscholen buiten Nijmegen. Bij berekening % in eigen wijk naar school zijn leerlingen van de Buut en Groot Nijeveld buiten de berekening gehouden, deze scholen hebben vestigingen in twee wijken.

Tabel 8 Citoscores

	aantal leerlingen groep 8									aantal deelnemers cito									gemiddelde citoscore									gemiddelde over laatste drie schooljaren
	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09							
N-Centrum	16	17	27	23	22	13	17	12	15	19	20	19	11	14	539,5	538,8	537,7	541,6	539,2	539,6	537,3	538,7						
N-Oost	233	240	249	224	233	222	238	178	196	140	166	168	167	180	540,6	540,5	537,7	540,6	539,0	540,3	539,8	539,7						
N-Oud-West	130	118	109	115	107	88	100	124	114	82	105	87	79	98	528,3	529,4	530,7	528,1	531,6	530,6	528,1	530,0						
N-Nieuw-West	127	127	148	168	187	124	141	118	114	107	118	139	115	135	533,9	535,1	535,9	535,1	535,0	535,1	535,7	535,3						
N-Midden	182	190	193	173	189	167	176	171	162	152	147	166	148	152	536,8	538,5	537,5	538,1	538,6	537,1	535,7	537,2						
N-Zuid	197	176	213	210	218	199	198	184	148	110	159	158	155	169	533,1	533,0	537,3	532,7	534,0	535,5	532,4	533,9						
Dukenburg	213	204	213	238	217	210	217	203	188	132	202	179	195	211	532,2	534,6	532,5	532,2	530,3	533,1	533,3	532,3						
Lindenholt	166	168	216	188	188	176	169	163	168	156	173	171	132	167	534,8	534,1	533,6	535,0	530,8	533,0	533,1	532,2						
N-Noord	52	65	55	71	82	104	114	48	65	49	66	68	88	96	537,4	537,6	535,4	533,3	538,4	538,3	537,5	538,0						
onbekend	3	1	0	5	6	6	7	2	1	0	2	4	0	5	524,5	537,0	0,0	544,0	537,5	0,0	536,0	536,7						
totaal	1319	1306	1423	1415	1449	1309	1377	1203	1171	947	1158	1159	1090	1227	534,6	535,6	535,3	534,8	534,6	535,6	534,6	534,9						
autocatoon	930	927	1020	998	1056	941	980	838	837	685	807	833	772	857	536,3	537,3	536,7	536,3	536,5	537,1	536,0	536,5						
surinaams	18	13	17	16	23	24	15	18	13	17	14	18	22	15	532,1	530,5	530,6	532,4	534,4	530,0	537,1	533,4						
antilliaans	20	22	31	30	22	26	24	20	19	15	27	20	23	24	534,9	531,1	529,3	529,8	524,6	532,2	528,4	528,6						
turks	92	73	86	94	90	79	95	89	68	59	85	76	73	89	528,2	528,3	529,1	526,8	526,3	527,4	526,2	526,6						
marokkaans	71	56	50	51	59	48	41	66	49	34	41	52	45	40	524,2	526,0	527,4	527,2	525,4	526,7	526,5	526,1						
westers	102	104	104	117	98	100	117	92	89	65	98	75	77	105	535,2	536,2	533,7	534,4	532,9	536,9	535,4	535,2						
ov. niet-westers	86	105	115	104	97	85	90	80	94	72	84	83	78	85	532,8	531,5	534,7	534,2	532,8	534,8	533,6	533,7						
onbekend	0	6	0	5	4	6	15	0	2	0	2	2	0	12	0,0	539,5	0,0	544,0	540,0	0,0	538,7	538,9						
totaal	1319	1306	1423	1415	1449	1309	1377	1203	1171	947	1158	1159	1090	1227	534,6	535,6	535,3	534,8	534,6	535,6	534,6	534,9						
gewicht 1	784	734	726	837	812	896	1075	718	666	601	757	731	782	942	538,8	539,3	538,0	538,4	538,1	538,3	536,8	537,7						
gewicht 1,25	219	185	147	160	139	111	156	209	178	114	145	130	105	144	527,8	527,3	529,0	525,1	523,7	524,4	526,6	525,0						
gewicht 1,9	238	212	174	201	181	158	146	229	196	143	187	174	150	141	527,4	527,7	530,5	527,0	526,1	528,7	528,1	527,5						
onbekend	78	175	376	217	317	144	0	47	131	89	69	124	53	0	537,3	540,2	533,0	536,9	537,8	536,5	0,0	537,4						
totaal	1319	1306	1423	1415	1449	1309	1377	1203	1171	947	1158	1159	1090	1227	534,6	535,6	535,3	534,8	534,6	535,6	534,6	534,9						
jongens aut/west	509	515	558	545	591	501	536	455	470	383	447	473	416	469	536,7	536,7	537,6	537,0	537,2	537,9	536,7	537,3						
jongens all.	143	125	150	138	136	129	138	137	110	99	114	116	121	130	529,8	530,6	530,4	530,4	529,7	529,9	530,2	530,0						
jongens totaal	652	643	708	686	727	633	682	592	581	482	562	589	537	604	535,1	535,5	536,1	535,7	535,7	536,1	535,3	535,7						
meisjes aut/west	523	516	566	570	563	540	561	475	456	367	458	435	433	493	535,7	537,8	535,2	535,3	535,2	536,3	535,1	535,5						
meisjes all	144	144	149	157	155	133	127	136	133	98	137	133	120	123	528,8	528,5	531,6	529,6	527,9	530,8	528,9	529,2						
meisjes totaal	667	661	715	729	718	676	695	611	590	465	596	568	553	623	534,1	535,7	534,5	534,0	533,5	535,1	533,9	534,2						
totaal	1319	1306	1423	1415	1449	1309	1377	1203	1171	947	1158	1159	1090	1227	534,6	535,6	535,3	534,8	534,6	535,6	534,6	534,9						

Per jaar doen er meestal 2 of 3 scholen niet mee aan de citotoets. Van de scholen die wel meedoen zijn niet altijd de scores beschikbaar. Daardoor varieert het aantal leerlingen met een bekende citoscore behoorlijk. Dit kan gevolgen hebben voor de gemiddelde citoscore.

Tabel 9 Schooladviezen aan leerlingen groep 8, aandeel lager dan vmbo-t/havo

	aantal leerlingen groep 8							% advies < vmbo-t/havo							gemiddelde over laatste drie schooljaren	
	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	schooljaren	
N-Centrum	16	17	27	23	22	13	17	25%	35%	40%	22%	11%	38%	35%	26%	
N-Oost	233	240	249	224	233	222	238	19%	22%	24%	23%	20%	18%	18%	19%	
N-Oud-West	130	118	109	115	107	88	100	72%	65%	54%	68%	54%	66%	57%	59%	
N-Nieuw-West	127	127	148	168	187	124	141	51%	54%	48%	50%	44%	47%	49%	46%	
N-Midden	182	190	193	173	189	167	176	36%	32%	36%	27%	24%	26%	29%	26%	
N-Zuid	197	176	213	210	218	199	198	50%	52%	49%	50%	43%	33%	52%	43%	
Dukenburg	213	204	213	238	217	210	217	56%	49%	51%	54%	56%	44%	44%	48%	
Lindenholt	166	168	216	188	188	176	169	49%	51%	47%	50%	56%	51%	48%	52%	
N-Noord	52	65	55	71	82	104	114	38%	31%	35%	48%	26%	21%	30%	26%	
autochtoon	930	927	1020	998	1056	941	980	39%	36%	35%	38%	32%	30%	35%	32%	
surinaams	18	13	17	16	23	24	15	50%	77%	69%	62%	42%	57%	46%	49%	
antilliaans	20	22	31	30	22	26	24	55%	68%	72%	63%	65%	56%	58%	60%	
turks	92	73	86	94	90	79	95	77%	75%	71%	69%	76%	69%	73%	73%	
marokkaans	71	56	50	51	59	48	41	89%	80%	86%	81%	70%	77%	78%	75%	
westers	102	104	104	117	98	100	117	38%	41%	45%	47%	48%	35%	32%	38%	
niet-westers	86	105	115	104	97	85	90	51%	58%	41%	51%	48%	41%	39%	43%	
gewicht 1	784	734	726	837	812	896	1075	29%	29%	27%	30%	26%	25%	30%	27%	
gewicht 1,25	219	185	147	160	139	111	156	74%	79%	76%	84%	83%	76%	73%	77%	
gewicht 1,9	238	212	174	201	181	158	146	77%	75%	72%	74%	72%	74%	69%	72%	
jongens autocht	509	515	558	545	591	501	536	38%	39%	34%	38%	31%	24%	32%	29%	
jongens allocht	143	125	150	138	136	129	138	64%	65%	69%	64%	56%	60%	60%	59%	
meisjes autocht.	523	516	566	570	563	540	561	39%	34%	39%	39%	36%	37%	37%	37%	
meisjes allocht.	144	144	149	157	155	133	127	73%	72%	58%	64%	67%	58%	59%	62%	
totaal	1319	1306	1423	1415	1449	1309	1377	45%	43%	42%	44%	39%	36%	39%	38%	

4 Voortgezet Onderwijs

De afgelopen 10 jaar is zowel het aantal leerlingen op Nijmeegse middelbare scholen als het aantal Nijmegenaren dat het voortgezet onderwijs bezoekt toegenomen. De komende jaren verandert dat. Weliswaar blijft het aantal Nijmeegse kinderen dat naar het VO gaat ongeveer gelijk, maar het aantal scholieren uit de regio, die ongeveer de helft van de schoolpopulatie op de Nijmeegse scholen uitmaken, gaat flink zakken.

Ruim de helft van de Nijmeegse scholieren gaat naar havo/Vwo. In vergelijking tot het Nederlands gemiddelde is dit een hoog aandeel. In wijken, stadsdelen en groepen met relatief zwakke sociaal-economische posities is dit percentage veel lager, soms minder dan 30%.

De schooluitval (voortijdig schoolverlaten) onder middelbare scholieren is in de periode 2005-2009 gedaald van 2,3% naar 1,4%. Nu ligt de schooluitval ongeveer op het landelijk niveau.

Het aantal leerlingen dat in Nijmegen naar het (Voortgezet) Speciaal Onderwijs is de laatste jaren flink gestegen, vooral door de uitbouw van de havo/Vwo-afdeling van Kristallis.

4.1 Onderwijssoorten

In het voortgezet onderwijs zijn er sinds 1998 de volgende onderwijstypen:

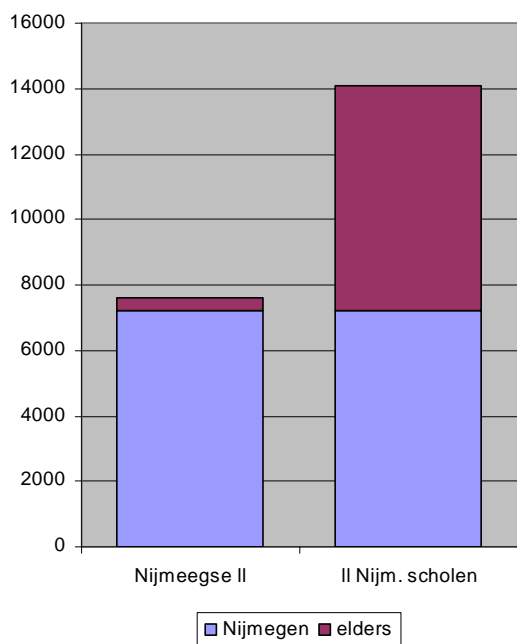
- het praktijkonderwijs
Bedoeld voor leerlingen voor wie het gezien hun capaciteiten niet mogelijk is een diploma te halen. Leidt niet toe naar vervolgonderwijs maar naar de arbeidsmarkt.
- Voorbereidend Middelbaar Beroeps Onderwijs (VMBO)
Het VMBO is er op vier niveaus/leerwegen. De basisberoepsgerichte, de kaderberoepsgerichte, de gemengde en de theoretische leerweg. Alle vier de niveaus geven toegang tot het middelbaar beroepsonderwijs. Vanuit de theoretische leerweg kan ook doorgestroomd worden naar de havo. Het VMBO-t kan wel vergeleken worden met de oude mavo. Het VMBO heeft vier leerjaren.
Voor leerlingen met achterstanden of gedrags- en motivatieproblemen is er op alle niveaus het leerwegondersteunend onderwijs (LWOO).
- HAVO
De havo heeft vijf leerjaren en geeft toegang tot het HBO
- VWO
Het VWO heeft zes leerjaren. Met een VWO-diploma kunnen leerlingen door naar de universiteit. Binnen het VWO kan nog onderscheid gemaakt worden tussen atheneum of gymnasium.
- voortgezet speciaal onderwijs
Voortgezet speciaal onderwijs is bestemd voor kinderen met een handicap of gedragsstoornis. Het is niet bedoeld voor kinderen met leermoeilijkheden. Voor hen is het praktijkonderwijs of het LWOO.

4.2 Aanbod en gebruik: ontwikkeling leerlingpopulatie

Voortgezet onderwijs functioneert regionaal

De scholen voor voortgezet onderwijs in Nijmegen hebben een regionale functie: ongeveer de helft van de 14.000 kinderen die deze scholen bezoeken woont buiten Nijmegen. De trek van Nijmeegse scholieren naar een school buiten de stad is veel kleiner. Slechts 400 Nijmeegse leerlingen, ongeveer 7% van alle leerlingen van het reguliere voortgezet onderwijs, bezoeken een school

buiten de stad. Dan gaat het met name om scholen in de directe omgeving: vooral het Notre Dame (Ubbergen), maar ook wel het OverBetuweCollege (Bemmel).

Figuur 43 School- cq, woonplaats van Nijmeegse leerlingen en leerlingen die Nijmeegse scholen bezoeken, 2009-2010 VO en leerplichtbestand

Vooraf vanuit de gemeenten Beuningen (1500 leerlingen), Heumen (1000), Groesbeek (800-900) en Wijchen (600) bezoeken veel kinderen scholen in Nijmegen.

Aantal kinderen in VO-leeftijd laatste 10 jaar gestegen

In de gemeenten die het belangrijkste zijn als voedingsgebied van de Nijmeegse VO-scholen is het aantal kinderen dat VO zou kunnen volgen nu ongeveer 10% groter dan in 2000. In de periode 2000-2005 was er sprake van behoorlijke groei, daarna van stabilisatie.

	2000	2005	2010*
Beuningen	1960	2106	2073
Groesbeek	1128	1356	1396
Heumen	1142	1285	1390
Wijchen	2735	2999	2933
Nijmegen	8315	9105	8957
totaal	15280	16852	16750

Figuur 44 Aantal 13-17-jarigen + 70% 12-jarigen, bron: CBS

In komende jaren daling van VO-generatie in regiogemeenten

Naar verwachting zal het aantal kinderen in de VO-generatie in Nijmegen de komende 10 jaar min of meer stabiel blijven. Het aantal kinderen in de regiogemeenten dat naar het middelbaar onderwijs gaat zal echter flink gaan zakken. Volgens de regionale prognose van het CBS/PBL zal het aantal VO-kinderen in Beuningen, Groesbeek, Heumen in 2020 gezakt zijn tot 2/3 of de helft van het huidige aantal. Ook in Wijchen zal het aantal VO-scholieren afnemen, maar minder hard.

4.3 Aanbod en gebruik: Nijmeegse scholen voor voortgezet onderwijs

13 Scholen voor voortgezet onderwijs

In Nijmegen zijn 13 scholen voor (gewoon) voortgezet onderwijs. Sommige scholen hebben één locatie, andere hebben meer locaties, waar ze vaak uiteenlopende vormen van onderwijs aanbieden (Canisius, Kandinsky, Mondial, Montessori).

schoolnaam	onderwijstype	leerlingen	locatie
Canisius College	vmbo, havo, vwo	2088	Berg en Dalseweg, Goffertweg, Akkerlaan
Kandinsky College	vmbo, havo, vwo	2052	Malderburchstraat, Hatertseweg, Jorisschool
Nijmeegse Scholengemeenschap Groenewoud	VMBO-t, havo, vwo	1651	van Cranenborchstraat
Dominicus College	havo, vwo	852	Energieweg
Mondial College	vmbo, havo, vwo	1760	Dennenstraat, Leuvensbroek, Hatertseweg, Streekweg
Citadel College	vmbo, havo, vwo	308	Dijkstraat Lent
Stedelijk Gymnasium	gymnasium	1303	Kronenburgersingel
Stedelijke Scholen Gemeenschap Nijmegen	vmbo-t, havo, vwo	1365	Ijsbeerstraat
Montessori College	vmbo, havo, vwo	1506	Kwakkenberg, Vlierestraat, Berg en Dalseweg
Karel de Grote College	vmbo, havo, vwo	623	Wilhelminasingel
Groenschool	vmbo	416	Marga Klompelaan
Joannes	praktijkonderwijs	121	Celebesstraat
Zonnegaard	praktijkonderwijs	171	Veldstraat
		14216	

Figuur 45 Nijmeegse VO scholen, 2009/2010, ILT-telling

Samen hebben de scholen in het studiejaar 2009/2010 zo'n 14.000 leerlingen. De ontwikkeling van de leerlingaantallen op de Nijmeegse VO-scholen volgt de demografische ontwikkeling: in de eerste jaren van de 21ste eeuw nam het aantal VO-leerlingen flink toe, met ongeveer 1000 leerlingen. Nu ligt het aantal leerlingen al weer een aantal jaar op steeds hetzelfde niveau. Vooral het Kandinsky-College en het Mondial College hebben nu meer leerlingen dan in het begin van de 21ste eeuw.

Flex-college

Sinds een paar jaar bestaat in Nijmegen het Flex-college. Op deze school zitten leerlingen die in het reguliere voortgezet onderwijs dreigen uit te vallen. Het Flexcollege is een samenwerkingsverband tussen verschillende scholen voor voortgezet onderwijs en het ROC. Er worden VO-opleidingen (VMBO, havo, vwo) en een MBO-opleiding (voornamelijk op niveau 1) aangeboden. De school is fysiek gespreid over een aantal kleinere locaties.

Leerlingen van het Flex-College kunnen het hele jaar door in- en uitstromen (terug naar het reguliere onderwijs). Op het peilmoment 1 januari 2010 zaten er ongeveer 400 leerlingen op het Flex-College⁸. Zo'n 200-250 leerlingen volgen een opleiding op VMBO of MBO-1-niveau. Rond de 175 leerlingen volgden een VMBO-t of havo/VWO opleiding.

4 Scholen voor Speciaal (Voortgezet) Onderwijs

Naast het gewone voortgezet onderwijs zijn er in Nijmegen ook 4 scholen voor speciaal voortgezet onderwijs. Op twee daarvan (Tarcisius en Talita Koemi) wordt les gegeven aan zowel kinde-

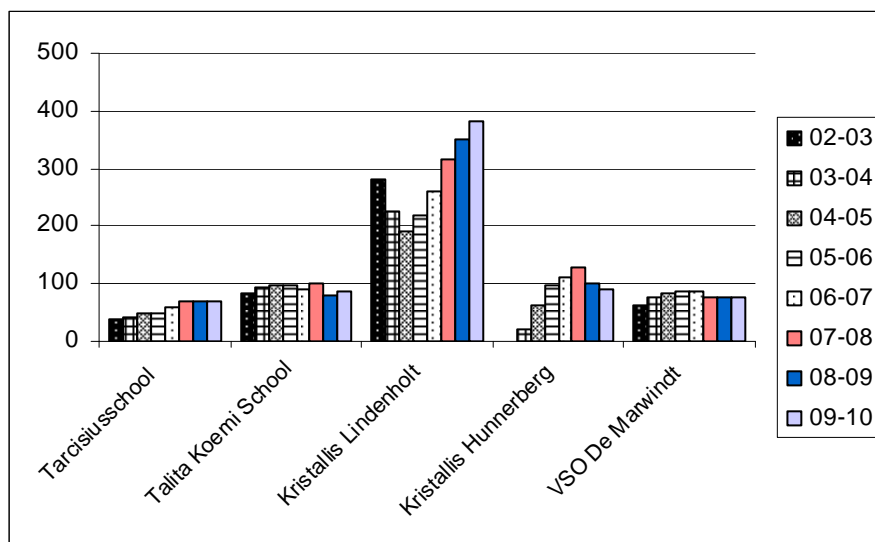
⁸ het Flex-College had op 1 januari 2010 631 deelnemers. Ongeveer 250 van hen zijn echter reguliere studenten van het VAVO (volwassenenonderwijs) en horen niet tot de risicojongeren.

ren uit de basisschoolleeftijd als aan 12+-ers. De scholen de Marwindt en Kristallis (incl. locatie Hunnerberg) hebben alleen kinderen ouder dan 12 op school.

Het aantal kinderen dat in Nijmegen Speciaal (Voortgezet) Onderwijs volgt is gestegen van een kleine 500 in de jaren 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005 naar rond de 700 in de laatste drie schooljaren.

Vooraf bij de Kristallis locatie Lindenholt is het leerlingaantal de laatste jaren gestegen. Sinds een aantal jaar is daar een havo/vwo afdeling in ontwikkeling. Elk jaar komt daar een leerjaar bij wat voor een behoorlijke toename van het leerlingaantal zorgt.

Het aantal leerlingen op de locatie Hunnerberg (justitiële jeugdinstelling) van Kristallis heeft een grillig verloop: na een stijging de laatste paar jaar een daling. Dit heeft (deels) een administratieve oorzaak: in het verleden werden bewoners van de Hunnerberg altijd ingeschreven in het GBA, nu gebeurt dat minder.

Figuur 46 Aantal leerlingen (13+) op Nijmeegse VSO scholen, bron: cfi

Vergelijking met de leerplichtbestanden laat zien dat ook op het speciaal (voorgezet) onderwijs ongeveer de helft van de leerlingen uit Nijmegen komt.

In totaal zijn er volgens deze bestanden jaarlijks 350 tot 400 Nijmeegse kinderen die speciaal (voorgezet) onderwijs volgen. Ongeveer een kwart van hen gaat naar scholen buiten Nijmegen, maar blijft vaak wel in de regio (de Kom in Druten, Werkenrode in Groesbeek).

4.4 Onderwijsprestaties en achterstandsindicatoren: onderwijsniveau's

Onderwijsniveau meten in 3^e leerjaar

Het niveau van de opleiding die scholieren volgen kun je het beste in het derde leerjaar vaststellen. In de eerste twee leerjaren zitten veel leerlingen in brugklassen, waarin nog geen uitsplitsing naar niveau gemaakt is. Het VMBO telt slechts 4 leerjaren zodat leerjaren 5 of hoger niet bruikbaar zijn. Ook niveaugegevens uit het 4^e leerjaar zijn al lastiger te interpreteren omdat daar leerlingen bij zijn die overgestapt zijn van VMBOt-4 naar havo-4.

Bij vergelijkingen van leerlingniveau (tussen Nijmegen en Nederland, tussen stadsdelen etc.) is het belangrijk goed op te letten over welke totale groep leerlingen gesproken wordt: minimaal

gaat het om de groep leerlingen in het standaard voortgezet onderwijs (vmbo/havo/vwo). Soms maar niet altijd worden leerlingen uit het praktijkonderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs ook meegenomen.

In Nijmegen gaan veel leerlingen naar havo/vwo

Ruim de helft van de Nijmeegse leerlingen in het reguliere VO in het derde leerjaar gaat naar havo of vwo. Dat is hoog, vergeleken met de situatie in Nederland: daar gaat ongeveer 45% naar havo/vwo.

Zoals ook voor het basisonderwijs geldt, heeft de aanwezigheid van veel “kinderen met lage startkansen” een drukkende invloed op de onderwijsprestatie. Het landelijk gemiddelde wordt gedrukt door het cijfer van de 4 grote steden, waar relatief veel van deze gewichtskinderen wonen.

Ook in Nijmegen zou je zo’n effect verwachten: hier zijn er immers, net als in veel andere steden, ook relatief veel kinderen met een lage startkans. Maar ook in verhouding tot steden met een vergelijkbare omvang is de deelname aan havo/vwo in Nijmegen hoog.

	Nijmegen	Nederland	G4 grote steden	
05/06	50%	43%	38%	43%
06/07	53%	44%	39%	44%
07/08	55%	45%	41%	45%
08/09	53%	45%	41%	46%
09/10	51%			

Figuur 47 Deelname Nijmeegse leerlingen 3^e leerjaar vmbo/havo/vwo aan havo/vwo, bron: CBS en VO-bestand

Verschillen tussen stadsdelen

Gemiddeld genomen volgen de Nijmeegse scholieren onderwijs op tamelijk hoog niveau. Daarbij is er veel variatie tussen de stadsdelen, zoals in de onderstaande figuur te zien is:

- Vooral in Oost, maar ook in Midden en Noord gaan er veel leerlingen naar havo/vwo.
- In Oud-West, Dukenburg en Lindenholt is de deelname aan havo/vwo juist ruim onder het gemiddelde.

Op wijkniveau kunnen de verschillen wat meer uiteenlopen: van meer dan 80% naar havo/vwo (Galgenveld, Groenewoud, Heyendaal) tot minder dan 30% (Nije Veld, Hatert, Biezen, Zwanenveld, Meijhorst).

	VSO	praktijk VMBO tot -t	VMBO-t	havo/vwo		
N-Centrum	0%	3%	24%	34%	38%	29
N-Oost	3%	0%	14%	16%	68%	254
N-Oud-West	3%	6%	45%	15%	31%	122
N-Nieuw-West	3%	4%	34%	18%	41%	184
N-Midden	3%	5%	18%	11%	63%	213
N-Zuid	3%	3%	33%	13%	48%	260
Dukenburg	3%	4%	43%	17%	33%	236
Lindenholt	6%	2%	43%	13%	37%	224
N-Noord	1%	0%	20%	14%	65%	97
	3%	3%	31%	15%	48%	1619

Figuur 48 Schoolniveau 3e-klassers incl. VSO/praktijkonderwijs, 2009/2010, per woonstadsdeel, bron: VO-bestand + leerplicht

Kinderen met niet-westerse achtergrond nog steeds op achterstand

Autochtone en westerse scholieren nemen veel meer deel aan havo/vwo dan scholieren uit de overige etnische groepen. Vooral kinderen met een Marokkaanse, maar ook wel met een Turkse achtergrond, scoren meestal ver onder het gemiddelde.

Dit patroon is door de jaren heen vrij constant. Door de kleine aantallen scholieren in de verschillende etnische groepen doen zich wel schommelingen voor in het aandeel dat naar havo/vwo gaat. Zo is het laatste jaar de score van Turkse leerlingen wat slechter dan andere jaren, en die van Marokkaanse leerlingen juist beter.

Marokkaanse, Turkse en Surinaams/Antilliaanse leerlingen gaan veel meer dan gemiddeld naar het speciaal onderwijs, het praktijkonderwijs en het VMBO op een niveau lager dan VMBO-t.

Dit patroon is niet vreemd, als je bedenkt dat onder deze groep ook veel kinderen met een lage startkans, en (daardoor) een lage citoscore en laag schooladvies zitten (zie vorige hoofdstuk).

	06-07	07-08	08-09	09-10 % havo/vwo	09-10 tot. ll
autochtoon	56%	56%	55%	53%	1173
Sur/Ant	30%	27%	30%	38%	50
Turks	23%	23%	23%	16%	98
Marokkaans	19%	13%	17%	31%	65
westers	51%	48%	53%	44%	106
niet-westers	35%	51%	48%	39%	122
gemiddel	49%	50%	50%	48%	1614

Figuur 49 Schoolniveau 3e-klassers, aandeel havo/vwo van ll incl. VSO/praktijkonderwijs, naar etniciteit, bron: VObestand + leerplicht

4.5 Onderwijsprestaties: schooluitval, verzuim en onderwijsinspectie

Uitval voortgezet onderwijs op gemiddeld niveau

In het schooljaar 2008-2009⁹ stopten er 104 in Nijmegen wonende leerlingen van het voortgezet onderwijs, zonder een startkwalificatie te hebben gehaald. Dat is 1,4% van het totaal aantal leerlingen in deze sector.

Daarmee is het VSV-percentages de laatste jaren steeds gedaald. Sinds het schooljaar 2005-2006 heeft Nijmegen het Flex-college, waarin leerlingen die dreigen uit te vallen op het reguliere VO terecht kunnen.

In vergelijking tot het Nederlands gemiddelde lijkt het Nijmeegse percentage nog iets aan de hoge kant. Dat is echter schijn: in het Nederlandse cijfer is gecorrigeerd voor VO-leerlingen die overstappen naar het SO. Die worden niet meer als VSV-er meegeteld. Het percentage VSV valt daardoor voor Nederland rond de 0,2% lager uit. Op lokaal niveau is het niet mogelijk deze correctie uit te voeren. Daardoor is het landelijk cijfer geflatteerd in vergelijking tot de lokale cijfers.

⁹ De gegevens over voortijdig schoolverlaten komen van de VSV-verkenner. Op het moment van schrijven (juli 2010) zijn de cijfers over 2008-2009 nog voorlopig

	'05-'06	'06-'07	'07-'08	'08-'09
aantal Nijmegen	169	167	119	104
Nederland	1,7%	1,5%	1,3%	1,1%
Groningen	1,8%	1,8%	1,4%	1,1%
Breda	2,2%	2,2%	1,6%	1,3%
Arnhem	2,4%	2,4%	1,6%	1,4%
Leiden	1,9%	1,8%	2,1%	1,4%
Nijmegen	2,3%	2,2%	1,6%	1,4%
Den Bosch	2,1%	2,0%	1,5%	1,5%
Enschede	2,1%	1,7%	1,5%	1,5%
Haarlem	2,8%	2,7%	2,3%	1,6%
Apeldoorn	2,2%	1,8%	1,8%	1,7%
Maastricht	3,0%	2,9%	3,1%	2,4%

Illustratie 50: voortijdig schoolverlaten op VO, naar woonplaats leerling als percentage van het totaal aantal VO-leerlingen
Bron: VSV-Verkenner

De VSV-percentages voor de meeste Nijmeegse scholen, dus niet alleen voor de in Nijmegen wonende leerlingen, maar ook voor de in de regio wonende kinderen, liggen meestal onder het Nijmeegse gemiddelde. Dat betekent dat op de Nijmeegse scholen leerlingen uit Nijmegen vaker uitvallen dan leerlingen uit de regio.

7 à 8% leerlingen VO komt in aanraking met Bureau Leerplicht

In het schooljaar 2008-2009 heeft Bureau Leerplicht rond 700 meldingen behandeld die betrekking hadden op Nijmeegse leerlingen van het voortgezet onderwijs. Bij de meldingen waren 600 kinderen betrokken, 8% van het totale aantal Nijmeegse middelbare scholieren. Deze cijfers zijn redelijk constant door de jaren heen, steeds komt zo'n 7 à 8% van de middelbare scholieren in aanraking met Bureau Leerplicht.

De meldingen hebben vooral te maken met verzuim/spijbelen.

Onderwijsinspectie

De onderwijsinspectie controleert met regelmaat de kwaliteit en opbrengsten van het onderwijs, ook op het voortgezet onderwijs. Daarbij worden soms (delen van) scholen als "(zeer) zwak" gekarakteriseerd en onder geïntensiveerd toezicht gesteld.

In 2010 zijn er in Nijmegen geen "zeer zwakke" scholen, wel 3 leertrajecten die als zwak beoordeeld zijn, 2 VMBO-richtingen en een praktijkopleiding.

- VBMO-GT van het CanisiusCollege
- VMBO-K van het Kandinsky/Hatertseweg
- Het praktijkonderwijs van Johannes.

Tabel 10 Leerlingen wonen in Nijmegen, in het 3e leerjaar VO en VSO, naar onderwijstype en wijk, 2009-2010

stadsdelen	wijken	aantal II	% vso	% pro	% vmbo, excl. vmbo- t	% vmbo-t	% havo	% vwo	%havo/vwo brugklas
Centrum	Benedenstad	22	0	5	18	41	23	9	5
	Stadscentrum	5	0	0	40	0	0	60	0
Oost	Bottendaal	17	0	0	6	47	6	18	24
	Galgenveld	43	0	0	7	14	21	53	5
	Altrade	47	2	0	15	17	19	40	6
	Hunnerberg	35	9	0	9	3	17	57	6
	Hengstdal	72	4	0	22	19	32	18	4
	Kwakkenberg	14	0	0	7	0	50	43	0
	Groenewoud	23	0	0	4	13	35	43	4
Oud-West	Biezen	55	0	5	53	11	7	13	11
	Wolfskuil	65	6	6	35	18	12	12	9
Nieuw-West	Hees	21	0	0	19	0	33	33	14
	Heseveld	66	3	3	35	14	14	15	17
	Neerbosch-Oost	88	3	7	33	26	13	15	3
Midden	Nije Veld	44	7	14	41	16	2	7	14
	Hazenkamp	77	1	0	8	13	21	55	3
	Goffert	38	3	11	26	5	18	29	8
	St. Anna	36	3	0	6	14	39	33	6
	Heijendaal	16	0	0	0	0	19	69	13
Zuid	Hatertse Hei	49	2	0	31	6	24	18	18
	Grootstal	48	2	6	25	19	8	31	8
	Hatert	78	8	3	49	13	6	14	8
	Brakkenstein	73	0	4	19	14	14	36	14
Dukenburg	Tolhuis	41	0	2	51	12	10	15	10
	Zwanenveld	42	2	5	57	21	7	2	5
	Meijhorst	37	3	5	62	11	8	5	5
	Lankforst	13	0	0	31	15	23	31	0
	Aldenhof	34	3	12	50	21	3	9	3
	Malvert	27	4	4	30	19	11	15	19
	Weezenhof	42	5	0	12	17	12	55	0
Lindenholt	't Acker	72	7	3	42	17	15	15	1
	De Kamp	63	5	2	37	14	19	19	5
	't Broek	79	4	1	46	9	22	15	4
	Neerbosch-West	4	50	0	50	0	0	0	0
Noord	Oosterhout	38	0	0	32	13	13	39	3
	Lent	58	2	0	10	16	29	43	0
Nijmegen		1583	3	3	30	15	17	25	7

5 Middelbaar beroepsonderwijs

In Nijmegen volgen meer dan 10.000 scholieren een MBO-opleiding, driekwart daarvan komt van buiten Nijmegen.

Onder de Nijmeegse MBO-ers was er altijd een hoog percentage voortijdig schoolverlaters. Juist het laatste leerjaar, 2008-2009, is het VSV% gedaald, tot 12,3%. Dit is nog steeds hoog in vergelijking met het Nederlands gemiddelde, maar op eenzelfde niveau als in veel andere grotere steden. Opvallend is dat binnen de Nijmeegse MBO-instellingen de uitval onder leerlingen wonend in Nijmegen hoger is dan die onder leerlingen uit de regio.

5.1 Inleiding

In Nijmegen zijn twee instellingen voor middelbaar beroepsonderwijs:

- Het Regionaal Opleidingen Centrum Nijmegen (ROC) waar (in totaal 270) opleidingen worden gegeven in de sectoren Economie, Techniek en Zorg en Welzijn.
- Helicon Opleidingen, waar opleidingen in de sector Landbouw worden gegeven.

Binnen het MBO wordt onderwijs gegeven op 4 niveaus:

- Niveau 1: assistentenopleiding
- Niveau 2: basisberoepsopleiding
- Niveau 3: vakopleiding
- Niveau 4: middenkader- en specialistenopleiding

Een opleiding op minimaal niveau 2 is de ondergrens voor een startkwalificatie op de arbeidsmarkt.

5.2 Aanbod en gebruik: Nijmeegse MBO-scholen en hun leerlingen

Bijna 11.000 MBO-ers, 2700 uit Nijmegen

Het ROC is de grootste Nijmeegse instelling op MBO-gebied. De school heeft in het studiejaar 2009/2010 een kleine 10.000 leerlingen. Op de Helicon-school zitten een kleine 1000 MBO-ers.

Van de kleine 11.000 leerlingen van het Nijmeegse MBO woont ongeveer een kwart, 2700 studenten, in Nijmegen. De MBO-instellingen hebben een belangrijke regionale functie.

Na een stijging in de eerste jaren van de 21^e eeuw ligt het aantal (Nijmeegse) MBO-studenten al een jaar of 5 op een stabiel niveau.

	leerlingen totaal		Nijmeegse leerlingen		buitenleerlingen	
	abs	verdeling sectoren	abs	verdeling sectoren	abs	verdeling sectoren
Economie	3424	32%	909	33%	2515	32%
landbouw	744	7%	73	3%	671	9%
Techniek	2938	28%	677	25%	2261	29%
Zorg en Welzijn	3233	30%	939	34%	2294	29%
Zorgstructuur	268	3%	149	5%	119	2%
totaal	10607	100%	2747	100%	7860	100%

Figuur 51 Studenten MBO (ROC en Helicon), studiejaar 2009/2010, bron: opgave instellingen

De studenten zijn tamelijk gelijkmatig gespreid over de sectoren Economie, Techniek en Zorg en Welzijn. In de kleine sector Zorgstructuur zitten vooral leerlingen die bijzondere zorg vragen (o.a. Flex-College).

De Nijmeegse leerlingen zijn wat sterker vertegenwoordigd in de sector Zorg en Welzijn en minder aanwezig in de sectoren Techniek en Landbouw.

Bijna alle studenten volgen opleiding op niveau startkwalificatie

95% van de leerlingen volgt een opleiding op minimaal niveau 2. Onder degenen die een opleiding op niveau 1 volgens nemen de leerlingen van het Flex-college een herkenbare plaats in. De opleidingen hier zijn alleen op niveau 1 en bedoeld als opstap naar een vervolgopleiding. Op het Flex-college zitten veel meer Nijmegenaren (rond 60%) dan op het ROC-Nijmegen als geheel.

	niveau 1	niveau 2	niveau 3	niveau 4
Nijmegen	10%	27%	33%	30%
elders	4%	24%	34%	38%
totaal	5%	24%	34%	36%

Figuur 52 Niveau MBO-studenten, naar woonplaats, 2009-/2010, bron: opgave instellingen

Aandeel Nijmegenaren dat MBO-opleiding volgt tamelijk stabiel

De instroom van het MBO komt voor een belangrijk deel van leerlingen die daarvoor het VMBO volgden. Op het moment dat zij aan het MBO beginnen zijn de meestal 17, soms 16 jaar oud. De opleidingen duren meestal 2 tot 3 jaar.

In Figuur 53 is te zien hoe groot het aandeel is dat de MBO-studenten per leeftijdsjaar binnen de Nijmeegse bevolking uitmaken.

Het hoogst is het aandeel onder de 17-jarigen (tegen de 30%). Dat komt niet alleen doordat veel studenten van het MBO 17 jaar oud zijn, maar ook omdat in de leeftijdsjaren daarboven veel instroom in Nijmegen is van (RU)-studenten die de percenteerbasis (het aantal personen van een bepaalde leeftijd dat in Nijmegen woont) verhogen. Het percentage leerlingen dat naar het MBO gaat wordt daardoor vanzelf lager.

Het aandeel Nijmeegse jongeren dat het MBO bezoekt is door de jaren heen tamelijk stabiel. Juist het laatste studiejaar lijken de cijfers echter wat lager. Het is nog te vroeg om te bepalen of het hier om een trend gaat, of dat er sprake is van een toevallige schommeling.

	02-03	04-05	06-07	07-08	09-10
16 jaar	14,0%	15,4%	13,0%	14,6%	12,5%
17	26,6%	29,9%	26,8%	28,5%	27,8%
18	21,5%	23,0%	20,1%	20,4%	20,0%
19	15,1%	13,6%	13,5%	13,2%	11,8%

Figuur 53 Tijdreeks aandeel Nijmegenaren per leeftijd dat MBO volgt, bron: opgave instellingen en GBA

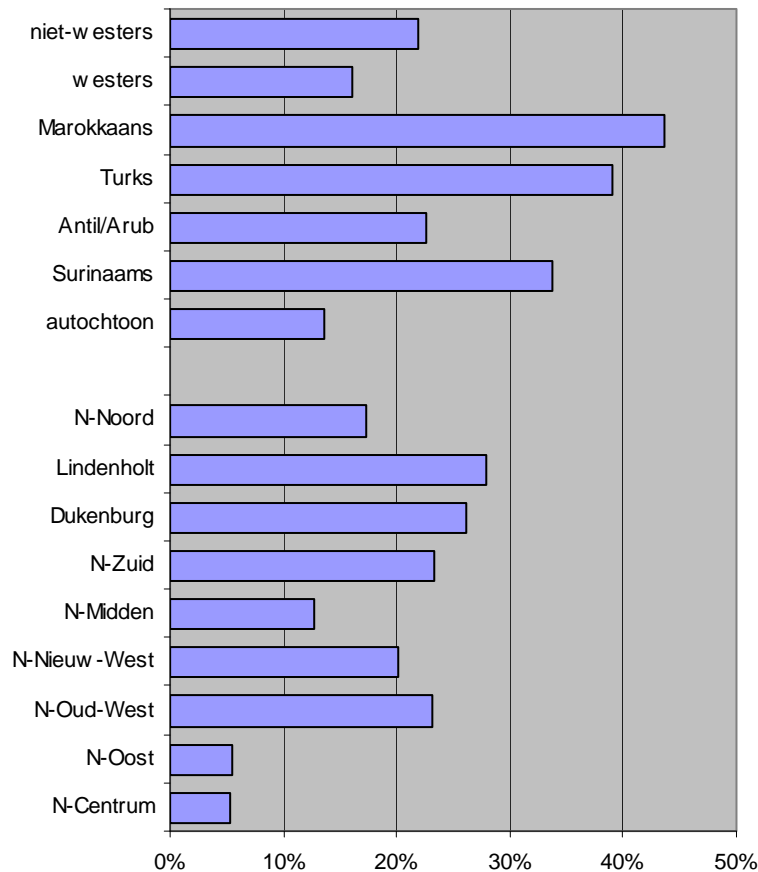
Deelname verschilt tussen deelgroepen

Het MBO is vooral een vervolgopleiding na het VMBO. Het is dan ook logisch dat groepen die sterk vertegenwoordigd zijn op het VMBO ook op het MBO meer dan gemiddeld zijn terug te vinden.

Vooraf Marokkaanse en Turkse jongeren gaan vaak naar het MBO (rond de 40%), tegenover nog geen 15% van de autochtone jongeren.

Naar woongebied bekeken gaan vanuit Lindenholt en Dukenburg relatief de meeste jongeren naar het MBO. In Oost en Centrum gaan juist heel weinig jongeren naar het MBO (overigens wordt hier het % mede gedrukt door de grote aanwezigheid van RU-studenten in deze stadsdelen).

Op wijkniveau bekeken is de deelname aan MBO het hoogst in Meijhorst, Aldenhof, Malvert, 't Acker en 't Broek. In deze wijken gaat meer dan 30% van de 16-19-jarigen naar het MBO.

Figuur 54 Deelname 16-19 jarigen aan MBO per deelgroep, 2009-2010, bron: opgave instellingen en GBA

5.3 Onderwijsprestaties en achterstandsindicatoren

Voortijdig schoolverlaten

Wanneer een leerling zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat, is er sprake van voortijdig schoolverlaten (VSV). Het opsporen van voortijdig schoolverlaters gebeurt de laatste jaren door een landelijke vergelijking van ingeschreven en geslaagde leerlingen op alle scholen in Nederland (Centrale Financiële Instelling).

Uitval Nijmegenaren in MBO hoog

Jaarlijks vallen ongeveer 330-380 Nijmegenaren die een MBO-opleiding volgen zonder startkwalificatie uit. Het % uitval schommelt daarmee rond 13% van het totale aantal Nijmeegse leerlingen op MBO-scholen. Juist in het laatste meetjaar, 2008/2009 lijkt de uitval echter wat lager.

De uitval in Nijmegen is veel hoger dan het landelijk gemiddelde, dat in 2008-2009 8% bedroeg. In de meeste andere steden ligt het percentage ook boven het landelijk gemiddelde. Vergeleken met een aantal andere steden scoort de uitval in Nijmegen in de middenmoot. Een consequent dalende tendens, die zich landelijk en in sommige andere steden voordoet, is onder de in Nijmegen wonende MBO-leerlingen niet te zien.

	'05-'06	'06-'07	'07-'08	'08-'09
aantal Nijmegen	357	387	394	328
Nederland	9,3%	9,0%	8,5%	8,0%
Apeldoorn	9,5%	9,3%	9,2%	8,8%
Enschede	11,4%	11,0%	11,0%	9,3%
Groningen	10,6%	11,8%	10,9%	10,0%
Arnhem	13,1%	12,2%	11,7%	11,6%
Nijmegen	13,1%	13,9%	14,3%	12,3%
Breda	13,3%	13,1%	12,0%	12,5%
Den Bosch	12,6%	12,4%	12,2%	13,0%
Maastricht	12,6%	12,0%	13,2%	13,5%
Haarlem	14,7%	13,1%	12,5%	13,7%
Leiden	14,5%	13,3%	14,4%	14,6%

Illustratie 55: voortijdig schoolverlaten MBO-ers naar woonplaats, als percentage van het totaal aantal MBO-studenten uit de woonplaats
Bron: VSV-Verkenner

De uitval op het ROC, de grootste Nijmeegse MBO-instelling, bedroeg in het schooljaar 2008-2009 10,3%. Dat betekent dat op het ROC, net als bij het VO, de Nijmeegse leerlingen het slechter doen, vaker uitvallen dan die uit de regio. Misschien is het relatief grote aandeel leerlingen met lage startkansen onder de Nijmeegse leerlingen hier (mede) een verklaring voor.

Oordeel onderwijsinspectie: geen zeer zwakke opleidingen

De onderwijsinspectie toets regelmatig de kwaliteit van de ROC. Het meest recente overzicht (juli 2010) geeft aan dat er volgens de onderwijsinspectie bij de 270 opleidingen die er aan het ROC-Nijmegen gegeven worden geen zeer zwakke zijn. Wel zijn er 5 opleidingen met onvoldoende examenkwaliteit. In heel Nederland zijn er 37 zeer zwakke opleidingen en 288 opleidingen met onvoldoende examenkwaliteit.

Bij Helicon Nijmegen zijn er geen opleidingen die als zeer zwak of met onvoldoende examenkwaliteit worden gekwalificeerd.

Tabel 11 Studenten ROC en Helicon die in Nijmegen wonen, naar woonwijk, 09/10

staddeel	wijk	aantal	MBO-ers	als %
		MBO-stud.	16-19	bev. 16-19
Centrum	Benedenstad	31	12	11%
	Stadscentrum	43	13	4%
Oost	Bottendaal	55	19	7%
	Galgenveld	18	4	1%
	Altrade	55	30	7%
	Hunnerberg	18	11	4%
	Hengstdal	76	36	11%
	Kwakkenberg	5	4	7%
	Groenewoud	15	6	2%
	Ooyse Schependom	3	1	8%
Oud-West	Biezen	140	82	23%
	Wolfskuil	161	88	23%
Nieuw-West	Hees	36	21	14%
	Heseveld	107	51	18%
	Neerbosch-Oost	207	96	24%
	Haven- en industriet	2	1	9%
Midden	Nije Veld	112	63	21%
	Hazenkamp	35	17	6%
	Goffert	36	21	18%
	St. Anna	22	14	10%
	Heijendaal	9	3	3%
Zuid	Hatertse Hei	68	45	21%
	Grootstal	109	57	26%
	Hatert	251	146	28%
	Brakkenstein	47	28	13%
Dukenburg	Tolhuis	81	39	29%
	Zwanenveld	105	57	27%
	Meijhorst	90	53	30%
	Lankforst	42	21	24%
	Aldenhof	79	46	33%
	Malvert	70	37	34%
	Weezenhof	24	15	9%
	Staddijk	1	0	
Lindholt	t Acker	195	99	31%
	De Kamp	151	76	24%
	t Broek	137	94	30%
	Kerkenbos	0	0	0%
	Neerbosch-West	3	3	11%
Noord	Oosterhout	45	31	25%
	Ressen	1	1	25%
	Lent	62	32	13%
Nijmegen		2747	1473	17%

6 Hoger beroepsonderwijs en universiteit

De studentenaantallen van de Radboud Universiteit en vooral de Hogeschool Arnhem Nijmegen nemen nog steeds toe. In 2009-2010 volgden meer dan 35.000 studenten een opleiding aan deze instellingen. Van de RU-studenten woont de helft in Nijmegen, van de HAN-studenten 20%. In totaal wonen er in Nijmegen 13.000 studenten, vooral in de stadsdelen Centrum en Oost.

Meer dan 60% van de studenten is vrouw. De laatste jaren neem het hoge aandeel vrouwen op de HAN wel iets af.

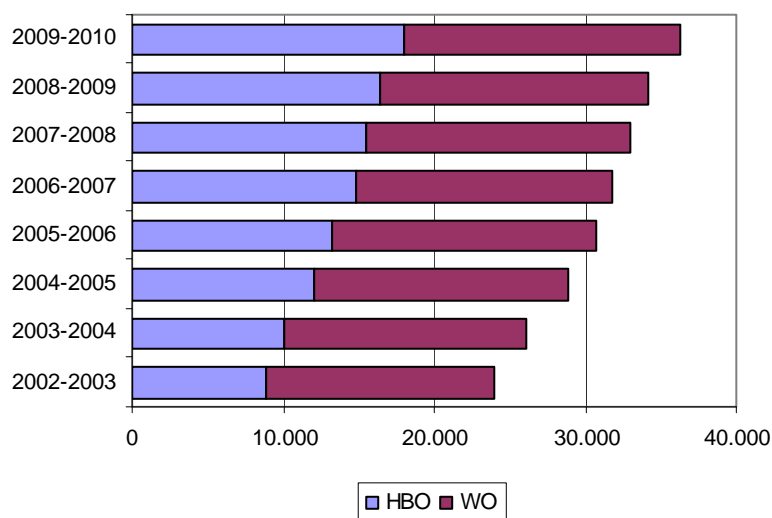
Zo'n 60% van de studenten aan HAN en RU is na 2 jaar geslaagd voor de propedeuse.

6.1 Ontwikkeling studenten

In Nijmegen zijn twee instellingen voor hoger onderwijs: de Radboud Universiteit en de Hogeschool Arnhem Nijmegen. De HAN heeft zowel vestigingen in Nijmegen als in Arnhem. In dit hoofdstuk presenteren we gegevens die alleen betrekking hebben op de studenten van de Nijmeegse locaties.

Vooraf HAN is sterke groeier

Het aantal studenten in het hoger onderwijs neemt al jarenlang toe.

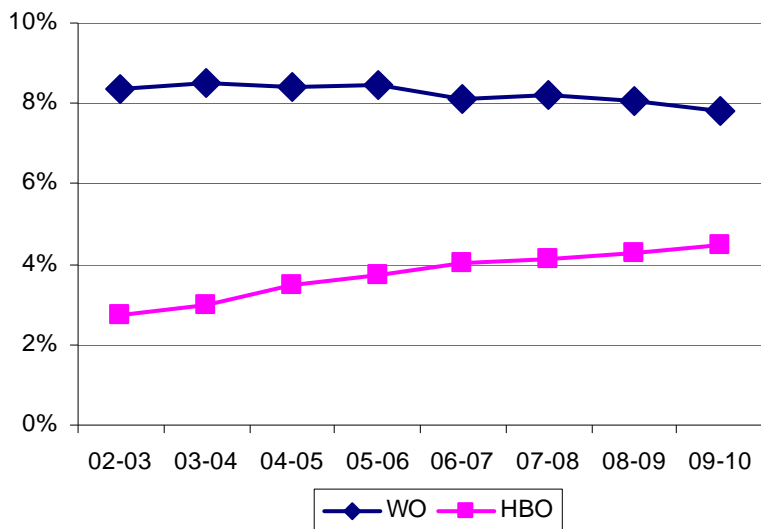
Figuur 56 Studentenaantallen RU en HAN, bron: opgave instellingen

Aan het begin van de 21ste eeuw volgden minder dan 25.000 studenten een opleiding in Nijmegen. Inmiddels zijn dat er ruim 10.000 meer. De sterkste groei zat bij de HAN. Het studentenaantal daar is tussen 2002 en 2009 verdubbeld, terwijl het aantal studenten aan de RU in dezelfde periode met zo'n 20% groeide.

In aantallen studenten zijn de HAN (locatie Nijmegen) en de RU inmiddels even groot, beiden hebben rond de 18.000 ingeschrevenen.

Ook in Nederland als geheel steeg het aantal studenten aan HBO en WO in deze periode. Wat WO betreft overtrof de landelijke stijging die in Nijmegen: het marktaandeel van de RU is licht afgenomen.

Het aandeel van de Nijmeegse HAN studenten in het totale aantal HBO-ers in Nederland neemt daarentegen juist toe, van bijna 3% in 2002-2003 naar 4,5% in 2009/2010.

Figuur 57 Aandeel studenten aan Nijmeegse instellingen onder totaal aantal opleidingvolgenden in Nederland, bron: CBS en opgave instellingen

Groei vooral bij opleidingen gezondheid en economie

Bij de HAN is de faculteit Gezondheid verreweg de grootste afdeling. Het aantal studenten hier is de afgelopen jaren verdubbeld.

De afdeling Economie is in leerlingaantallen wat kleiner, maar hier is de procentuele groei sinds 2002 nog veel sterker geweest: 700%.

	Hogeschool Arnhem Nijmegen					Radboud Universiteit				
	gezondheid	economie	educatie	techniek		A-fac.	B-fac.	C-fac.	overig	
2002-2003	5.037	489	3.002	381	8.909	4.699	3.294	6.969	83	15.045
2003-2004	5.997	743	2.922	365	10.027	5.221	3.603	7.154	108	16.086
2004-2005	6.565	1.464	3.623	451	12.103	5.456	3.985	7.261	121	16.823
2005-2006	7.989	2.035	2.804	478	13.306	5.779	4.346	7.093	145	17.363
2006-2007	8.702	2.611	3.037	491	14.841	5.620	4.463	6.732	147	16.962
2007-2008	8920	3002	3030	564	15516	5929	4725	6655	128	17437
2008-2009	9509	3280	2979	595	16390	5873	4934	6825	139	17769
2009-2010	10725	3455	3209	642	18057	5966	5134	7012	151	18263

Figuur 58 Studentenaantallen naar studierichting/faculteit, bron: opgave instellingen

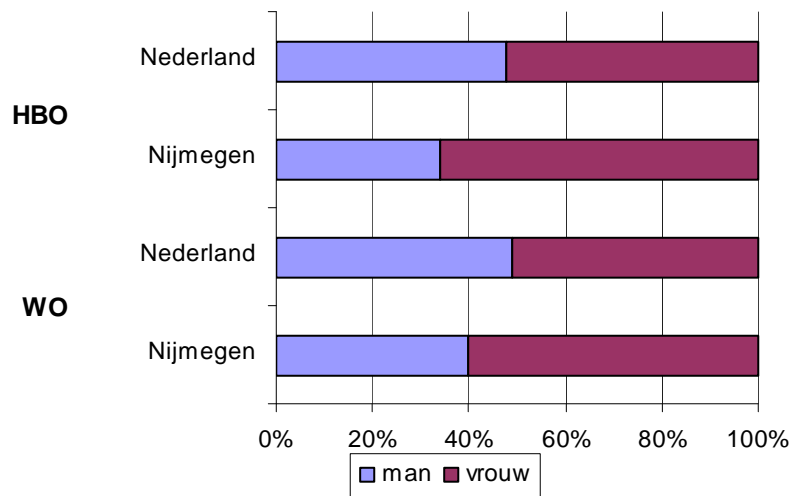
Bij de RU zijn zowel de A- als (wat sterker) de B-faculteiten gegroeid. De C-faculteiten zijn ongeveer in omvang gelijk gebleven.

Een kleiner wordend overwicht van vrouwen

Aan de Nijmeegse instellingen studeren heel veel vrouwen, ook meer dan landelijk gemiddeld. Andere studentensteden, met vooral technische studierichtingen (Enschede, Delft, Eindhoven) hebben juist een overwicht aan mannelijke studenten.

Het aandeel vrouwen in het HBO is overigens wel wat aan het afnemen: in 2002 was nog driekwart van de HAN-studenten vrouw, nu twee derde.

Figuur 59 Verhouding man/vrouw onder HBO/WO-studenten, bron: opgave instellingen

6.2 Woonplaats studenten

RU-studenten wonen veel meer in Nijmegen dan HBO-ers

Niet iedereen die een opleiding volgt aan de RU of HAN woont ook in Nijmegen. Vooral in het HBO is het ook gewoon vanuit een andere woonplaats een opleiding in Nijmegen te volgen.

Van de studenten aan de RU woont ongeveer de helft in Nijmegen, van de HAN studenten bijna een kwart.

In absolute cijfers betekent dat dat bijna 13.000 van degenen die hier een opleiding volgen in Nijmegen wonen, en omgekeerd, dat van de Nijmegenaren er 13.000 zijn die studeren aan HAN of RU.

	WO	HBO
2002-2003	50%	22%
2003-2004	49%	21%
2004-2005	50%	20%
2005-2006	50%	21%
2006-2007	49%	20%
2007-2008	46%	20%
2008-2009	47%	23%
2009-2010	48%	23%

Figuur 60 Aandeel Studenten dat in Nijmegen woont

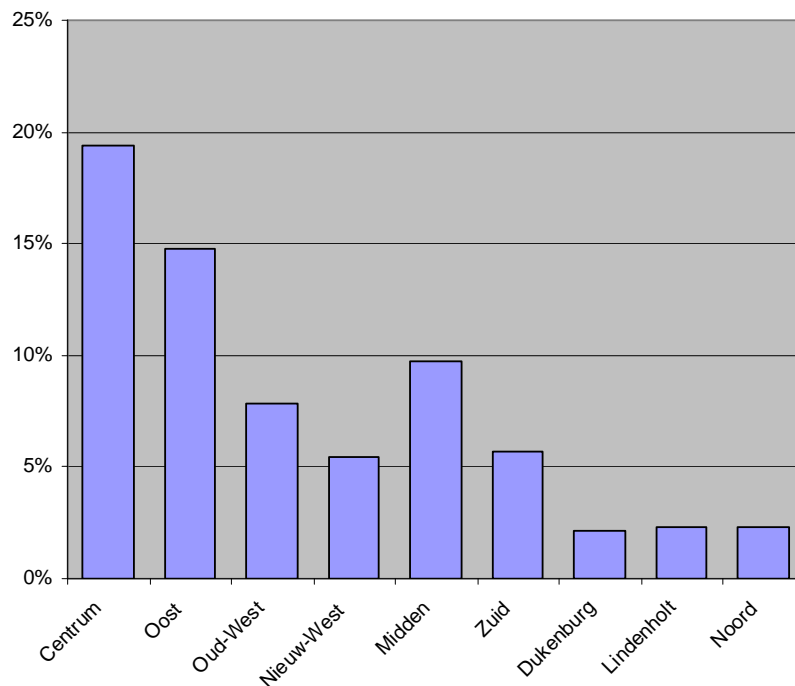
Vooraf in Centrum en Oost veel studenten

Vooraf in de stadsdelen Centrum en Oost is het aandeel dat studenten in de totale bevolking uitmaken hoog.

Kijk je op wijkniveau, dan zie je nog sterkere concentraties. In de wijken Groenewoud, Stadscentrum en Heijendaal is rond een kwart van de inwoners studenten, in Bottendaal en Galgenveld tegen de 20%. Deze concentratie van studenten heeft meerdere oorzaken:

- Vaak hebben deze wijken woonmilieus die studenten aanspreken

- In een paar van deze wijken is veel woonruimte-aanbod van de Stichting Studenten Huisvesting.
- Ook de particuliere voorraad leent zich in deze over het algemeen wat oudere wijken redelijk goed voor het kamergewijs verhuren van panden.

Figuur 61 Aandeel studenten per stadsdeel, 1-1-2010

6.3 Onderwijsprestaties: uitval en kwaliteit

In hun jaarverslagen geven HAN en RU een beeld van de kwaliteit van hun opleidingen.

	HAN			RU			
	student-tevredenheid	rendement propedeuse	rendement hoofdfase	student-tevredenheid	rendement propedeuse	aantal diploma's	als % instroom 5 jaar eerder
2006		62%	78%	7,5	62%	2469	67%
2007		61%	79%	7,7	63%	2613	64%
2008	75%	55%	82%	7,6	63%	2429	60%
2009	77%	56%	81%	7,6	62%	2362	60%

Figuur 62 Waardering kwaliteit opleidingen, bron: jaarverslagen RU en HAN 2009

De waardering wordt daarin zowel kwalitatief (wat vinden de studenten ervan) als in kwantitatieve termen (hoeveel van de eerstejaars hebben na 2 jaar hun propedeuse gehaald) gegeven.

Wat studentenwaardering betreft volgen RU en HAN een verschillende werkwijze. De HAN meet hoeveel van de studenten neutraal of positief geantwoord op de vraag naar kwaliteit van de opleiding. De RU laat een rapportcijfer geven. De waarderingen van de studenten lijken tamelijk stabiel door de jaren heen.

Het rendement van de propedeusefase ligt voor beide opleidingen rond de 60%. De HAN scoort daarbij nog iets lager dan de RU. Ook op dit onderwijsniveau is er dus veel sprake van uitval en vertraging van studenten.

Tabel 12 Nijmeegse HAN- en RadboudUniversiteit-studenten naar woonwijk (09-10)

staddeel	wijk	aantal HAN-stud.	aantal U-studenten	als % bevolking
Centrum	Benedenstad	62	124	7%
	Stadscentrum	487	1201	24%
Oost	Bottendaal	246	606	18%
	Galgenveld	316	934	19%
	Altrade	267	630	14%
	Hunnerberg	117	367	13%
	Hengstdal	125	189	4%
	Kwakkenberg	52	140	15%
	Groenewoud	220	751	27%
	Ooyse Schependom	3	9	5%
Oud-West	Biezen	169	255	6%
	Wolfskuil	199	386	9%
Nieuw-West	Hees	40	69	4%
	Heseveld	135	229	6%
	Neerbosch-Oost	128	268	5%
	Haven- en industrieterreir	6	8	11%
Midden	Nije Veld	158	373	11%
	Hazenkamp	107	165	5%
	Goffert	46	111	6%
	St. Anna	69	132	6%
	Heijendaal	79	523	28%
Zuid	Hatertse Hei	80	161	6%
	Grootstal	68	102	3%
	Hatert	263	401	7%
	Brakkenstein	71	135	5%
Dukenburg	Tolhuis	46	32	2%
	Zwanenveld	63	43	2%
	Meijhorst	36	22	2%
	Lankforst	25	21	2%
	Aldenhof	26	20	2%
	Malvert	40	28	3%
	Weezenhof	44	46	2%
	Staddijk			
Lindholt	t Acker	79	40	2%
	De Kamp	84	61	3%
	t Broek	54	35	2%
	Kerkenbos			
	Neerbosch-West	5	3	6%
Noord	Oosterhout	41	24	1%
	Ressen	1		1%
	Lent	85	126	3%
Nijmegen		4142	8770	8%